

11 Přílohy

Rozhovory s respondenty

1. Rozhovor s Alfrédem

T: Tak na začátek bych tě znovu informovala o tom, že je to anonymní, dobrovolný, pokud by ti byla nějaká otázka nepříjemná, tak na ni nemusíš odpovídat, a můžeš kdykoli rozhovor ukončit. Souhlasíš teda se svou účastí v mém výzkumu?

R: Ano, souhlasím.

T: Tak začnem takovejma obecnějma otázkama. Kolik ti je let?

R: Mnoho. Dvacet dva.

T: Co studuješ?

R: Studuji (název oboru) v (název města).

T: A v jakym jsi ročníku?

R: Jsem ve čtvrtém ze tří. Čeká mě pátý.

T: A můžeš říct kvůli čemu? Co se stalo?

R: Kvůli prokrastinaci a zevlení... Ne, kvůli tomu, že jsem nestihl odevzdat včas bakalářskou práci, a kvůli tomu, že jsem jaksi špatně pochopil, kdy jsou obhajoby (smích). Čili nedobrovolně si to ještě prodlužuji.

T: Můžeš popsat ještě ty okolnosti, které vedly k tomu, že jsi nestihl odevzdat bakalářskou práci? Byly tam nějaké problémy?

R: Ano, byly problémy s tím jednak se dostat k těm datům, který jsou potřeba, je složitější vlastně zpracovat ty mapy, o kterých se u nás předpokládá, že budou tvořit to gró tý práce, což je trochu složitější jako vypracovat, a jaksi osoba, se kterou jsem měl dělat rozhovor, což je vlastně jedním z cílů tý bakalářské práce – to, že tam jsou rozhovory s těma pamětníkama – tak se stal problém ten, že tam vlastně v obci, kterou já jsem zpracovával, na kterou jsem měl dělat ty mapy, a tak nějak být připravenej už jenom na ten rozhovor, tak tam už vlastně umřel ten pamětník, čímž pádem jsme se teďkom rozhodli, že z cílů bakalářské práce vyjmeme právě

tyhleto rozhovory, abysme je nemuseli dělat, protože už tak nějak není s kým. By to prostě bylo fakt složitý někoho shánět a jako úplně... Ta práce se má zabývat těma mapama a ne nějakýma rozhovorama, to byl takovej doplněk. Prostě jsme to úplně nezvládli s tím učitelem, když jsme psali to téma, tak jsme to úplně nevychytali.

T: Jakou jsi studoval střední školu?

R: Studoval jsem výběrové (ironicky) gymnázium v (název města), jedno z nejlepších v České republice, se zaměřením na jazyky... (smích) Nebudeme fabulovat. Studoval jsem ho sedm let, protože jsem přestoupil až v sekundě, předtím jsem byl na základce, přešel jsem z šestky. Já jsem dělal přijímačky jako normálně v pětce a byl jsem první, koho nevzali. A pak odešla nějaká slečna a oni řekli: hele, uvolnilo se nám tady místo, nechceš přijít? A já jsem řek: supr, tak já pudu. Tak jsem šel do sekundy z šestky.

T: A jak se ti tam líbilo?

R: První roky byly náročný. Tím, že jsem nezačínal vlastně od začátku, to nebylo úplně ono. No tak byl jsem tam... Takovej nepatříčnej jsem tam byl. A asi tak po roce to bylo už tak nějak víc v pohodě, ale první měsíce to bylo úplně... Rok od roku to bylo lepší, když jsem se dostal do party, tak se mi odtamtad ani nechtělo.

T: A co ta obtížnost toho gymplu?

R: No záleží, jak na co, když člověk jede na jedničky, tak to asi jako obtížný bylo, když jel na čtyřky jako já – úplně v pohodě.

T: Když ses učil, učil se sám nebo s někým?

R: Učil jsem se vždycky sám a to se stalo tak jednou. (smích)

T: Jinak jsi to teda zvládal bez učení?

R: No tak jako samozřejmě když bylo něco jako třeba čtvrtletka z matiky, tak se na to člověk prostě podívat musel, pak stejně, že jo, dostal pět, pět, pět... (smích) Ne, ale jako trocha toho učení tam byla, ale jako nebyl jsem jako nějaký nabouchanej, tak nějak jsem to prošel bez učení no, což byla chyba, protože člověk se nenaučil učit, a já si myslím, že základním předmětem na škole by mělo bejt učení se učit. Myslim si, že by to hodně pomohlo. Že pak jako první rok na veřejce byl docela takovej jako... Moc jsem nevěděl, jako jaký přístup k tomu mít, abych to zvládnul, a taky jsem to skoro nezvládnul ten prvák, jsem to doháněl až na poslední chvíli... Nakonec jsem měl ale ještě o dva kredity víc, než jsem musel.

T: Takže si myslíš, že tě ten gympl moc nepřipravil na tu vejšku?

R: Hmm, to je takový... Já myslím, že ty lidi, který chtěli, tak je to připravilo, my, co jsme moc nechtěli, tak jsme tam v tom jaksi tápali.

T: Kdy jsi poprvé začal uvažovat nad tím, že bys šel na vejšku?

R: Poprvý si myslím, že potom, co jsem v kvartě nepřešel na střední školu odbornou, a věděl jsem, že po gymplu prostě člověk není nic, že proto asi budu někam muset, do poslední chvíle jsem teda nevěděl kam.

T: Kde jsi sháněl informace při rozhodování o tom, na jakou vejšku půjdeš?

R: Informace při rozhodování jsem nesháněl. Tam to bylo daný tím, že jo, že přítelkyně řekla, že chce jít do (název města) nebo do (název města), tak jsem jako říkal, že asi bude nejlepší, když prostě půjdu do (název města) taky, než abych studoval v (název města) a ona v (název města). Tak jsem prostě tak nějak věděl, že prostě půjdu do (název města), nevěděl jsem, na co, ale už tak nějak odmalinka jsem... Když mě něco bavilo, tak to byl zeměpis, hodně jsme cestovali s rodičema – defacto každej víkend jsme někam jeli – takže jsem věděl, že jakoby ten zeměpis je to, čemu bych se chtěl věnovat. A když jsem tam viděl (název oboru), tak jsem si vzal to.

T: Podával sis přihlášku na více škol, nebo jen na tuhle?

R: Já jsem si podával na dvě školy, podával jsem si ji teda do (název města) a na (název univerzity) s tím, že do (název města) jsem dělal jako první ty přijímačky, a když přišlo, že mě vzali, tak jsem na tu (název univerzity) ani nešel, takže jsem dělal jenom jedny přijímačky.

T: A jak ses připravoval na ty přijímačky?

R: No já mám pocit, že jsem se ani moc nepřipravoval. Prostě jsem si jenom tak nějak projel, co tam tak nějak jako by mělo bejt teoreticky, prostě takovej nějakěj přehled, co tam nás jako čeká, takže jsem to projel jenom tak jako letmo. Vím, že to pak bylo jako docela těžký, ale myslím, že na to, kolik tam pak jako bylo učení, tak tam byli studenti, co jako nemaj na tý vysoký škole co dělat, tak je pak hnedka vyházeli.

T: Kolik vás bylo na začátku?

R: Na začátku nás bylo, myslím, přes šedesát a moc nás nezbylo no. Jestli nás je třeba ke třiceti, si myslím, možná ani to ne. Ale říkám, že na tý naší škole je to rok od roku horší ti studenti.

T: Jak to myslíš?

R: No, když to vidím, tak u nás je tak půlka, která má jako tendenci to dotáhnout dál než jenom magistr, a jinak prostě nikdo, jo. I spousta lidí třeba končí po bakaláři a nejdou dál, a zatímco prostě ty ročníky, co byly vejš, tak tam byli lidi, který to dotáhli daleko dál, který prostě pokračovali na doktorát a tak. Byl tam jeden, kterej to dotáh na primátora Prahy, že jo, ale to už nikoho od nás asi nečeká.

T: To znamená, že nemají moc ty ambice to dotáhnout někam daleko?

R: Je tam akorát jedna spolužačka a ta je ještě ze Slovenska, která ty ambice má a má na to, a vypadá to, že na tý škole bude dokonce i učit. Takže tak. Jinak jako tam od nás nikdo...

T: Kdo ti nejvíc pomohl při rozhodování, při přípravě na tu vysokou školu? Od koho jsi třeba cítil tu největší podporu?

R: To bylo jednoznačně od přítelkyně. To bylo jednoznačně od ní, ale tak rodiče taky jako prostě... Nebo tak máma mi do toho nikdy nechtěla moc zasahovat, jo, ta vždycky řekla, že to je na mně, že jako vim sám nejvíc, co bych chtěl, nebo nechtěl.

T: A bavili jste se o tom někdy doma? O tom, že půjdeš studovat?

R: Bavili jsme se o tom. No to bylo takový, že oni chtěli, já jsem chtěl, takže tam nebyl vlastně jakoby žádný problém, nebylo tam, že by mi něco zakazovali. Řekli, proč do (název města), že to je daleko, ale to jim prostě bylo jedno, řekli, že to je moje věc, což si myslím, že je správný. Dopadlo to, jak to dopadlo.

T: Jak?

R: Jednak tam se mnou partnerka nešla studovat, šla jinam potom, co jsme se teda rozešli, takže jsme se tam nakonec ani nesešli (byla o rok mladší), což potom babička řekla slovy: vždyť jsem ti to říkala (smích). Babička vždycky jakoby všechny hodně kritizuje a pak ti řekne: vždyť jsem ti to říkala. Jako nelituju toho, spousta lidí pak říkala, že jsem blázen, že jsem tam šel, i se mě na to třeba učitelé ptali.

T: A proč?

R: No, jak je to prostě takhle daleko, kvůli tý dálce. Když byla vlastně jakákoliv ústní zkouška a učitel se mě ptá, jako odkud jsem – říkám, že jsem z (název města), a on jako proč prostě člověk z (název města) jde do (název města), ty jo, jako je tady spousta lepších škol v (název

města). A když jsem to vysvětloval, tak mi říkali, že jsem blázen no (smích). Ale já toho do dneška vůbec nelituju, já bych si asi (název města) vybral stejně tak jako tak. Ono studovat v takovym velkym městě, jako je (název města), taky není úplně ono. Já ji mám rád, ale ten studentskej život je v (název města) tisíckrát lepší. Poznáš tam spoustu lidí, který prostě poznáš jenom na menším městě, dostaneš se do společnosti, do který by ses ve velkym městě nedostala.

T: A proč přítelkyně chtěla do (název města) vlastně?

R: Protože ona byla kousek od (název města), takže ona zvažovala buďto (název města), nebo (název města), ale já bych řek, že (název města) je prostě lepší, a ona podle mě cítila, že je to lepší studentský město, lepší ten život. Ona měla prostě jasno v tom, že chce jít raději do (název města), a nakonec skončila na farmacii v (název města).

T: A jak jste se vlastně seznámili?

R: No seznámili jsme se tak, že já jsem byl v té době ještě na gymplu v septimě, když my jsme spolu hráli online hru, a nějak tak jsme si sedli, začali jsme si spolu psát, až to dopadlo tak, že ona přijela za mnou do (název města). To byla vlastně hra, která trvá půl roku, my jsme se tam spolu vídali každěj den. Kvůli tomu za mnou přijela do (název města) a my jsme se pak střídali v tom dojíždění, spíš jsem tam já dojížděl za ní, protože ona ještě taky nebyla zletilá, jí bylo sedmnáct, že jo, rodiče ji nechtěli moc pouštět, takže já jsem spíš jezdil tam.

T: Jaká byla tvá očekávání ohledně vysoké školy?

R: Očekávání byla, jako že nás tam začnou hrozně drtit a bude to takový, že... Prostě ta vysoká škola – všichni říkaj, že to je hrozně moc učení a takovejch věcí... Což trvalo třeba půl roku za mě, než jsem si na to zvyknul, pak člověk pochopí, jako co je potřeba dělat a co třeba nemusí člověk jako úplně hrotit, a když se do toho člověk dostal, tak pochopil, že ta škola tak náročná není. Prostě akorát stačí si najít to, co primární pro něj je, to, čemu se prostě věnovat musí, a pak jsou věci, který prostě mu jdou samy a ty tak nějak prostě... Těm se věnovat nemusí.

T: To jsou třeba jaký věci?

R: To jsou třeba věci... Místopisný obory a hydrologie a podobně, který si prostě člověk odvodí, který se učit pořádně nemusíš, protože si to tak nějak odvodíš, zatímco pak jsou věci, který se prostě musíš nadrtit, protože se to mění každym rokem, firmy různě mění sídla a podobně, majitele, a to se prostě člověk musí naučit a sledovat to průběžně, protože prostě tam člověka naučili to, že si koupí Hospodářský noviny a nekoupí si Blesk, čili začne to sledovat

jinak, to znamená, že si začne číst jiný zprávy na Facebooku, přestane chodit na Novinky a začne chodit na IDnes třeba, začne číst jiný věci.

T: Takže myslíš, že tě ta vysoká škola změnila?

R: Já myslím, že jo.

T: A jak tě změnila? Kromě toho, co jsi už říkal.

R: Tak naučila člověka tak nějak... Nevim, se zamyslim, to je záludná otázka. Asi prostě že člověk přestane uvažovat nad tím životem jako dítě jako na tom gymplu, prostě tak tam se ti... Ne tolik nevěnujou, ale tak je to takový prostě... Úplně jinej přístup, že jo, než na tý vysoký škole, tam prostě to musíš brát, jako že prostě už nejseš to dítě, nikdo s tebou nebude chodit za ručičku, prostě si musíš... Oni ti řeknou co a ty si to prostě najdeš sám, sám si to uděláš, sám si to připravíš a začne tě to prostě jinak bavit, že to není prostě, že do tý školy musíš chodit, musíš tam bejt, musíš mít pomůcky, musíš na to bejt připravenej... A tady to prostě o tom není, ale je to o tom, že tě to prostě baví a je to jenom tvoje věc, jo, že oni tam defacto nejsou jenom kvůli tobě, to tam bejt nemusej, to je prostě... Takže ten přístup k tomu studiu, změnilo to tak nějak i ten pohled, člověk se osamostatnil, najednou člověk byl sám na tý koleji.

T: Ty jsi bydlel na koleji?

R: Já jsem bydlel na koleji dva a půl roku.

T: A proč jsi šel na kolej? Proč jsi třeba nesháněl byt?

R: Já jsem defacto úplně nevěděl, že to takhle funguje, že vlastně člověk může jít hned na byt, já jsem šel automaticky na kolej a pak jakoby tak po půl roce mí spolužáci začli odcházet prostě na ty byty tak nějak. Říkal jsem si, že by to mohlo bejt zajímavý, ale vlastně na tý koleji je to lepší v tom, že, že jo, tak máš tam uklízečky, který ti tam uklidí, tak moc to jako nějak člověk neřeší. Na byt jsem přešel po dvou a půl letech a defacto jen na půl roku. Takže v (název města) jsem bydlel půl roku na bytě, mělo to svý pro a proti, nějak bych řekl, že ani jedno nebylo lepší, nějak to vyšlo nastejno.

T: Neviděl jsi v tom nějaký zásadní rozdíl?

R: Neviděl jsem tam zásadní rozdíl. Jednak na tý koleji, kde já jsem byl, tak tam prostě byli natolik fajnový lidi, že to byla taková rodinka, že to bylo takový jako defacto na tom bytě, a jediný, co tam jako by člověka štvalo, bylo to, že jakmile šel pozdějc odněkud, tak už se musel

doprošovat kolejbáby a vysvětlovat, proč jde pozdě a tak, když u mě chtěl někdo přespat, tak, že jo, s tím byly tak nějak obstrukce, ale tak to k tomu patří no.

T: A spolubydlíci byli v pohodě?

R: Spolubydlíci byli naprosto v pohodě, s jedním vlastně, s kterým já jsem bydlel defacto téměř celou dobu, tak s tím se vídám do dneška.

T: Kolik vás tam bylo na pokoji?

R: Začínali jsme ve čtyřech, což bylo takový dost nepříjemný, už to bylo moc no. Záhy právě... S náma tam byl takovej doktor, co už studoval vlastně na magistru, prostě o dost starší než my, tak ten záhy odešel snad po měsíci, protože prostě se tam takhle ve čtyřech moc nešlo učit, tak škola byla prostě náročná, ten odešel snad právě na byt, aby měl větší klid. My jsme pak byli ve třech a ve třech jsme byli celou dobu, potom to změnili, že už jsou tam pokoje jenom po dvou, výjimky jsou po třech, ale po čtyřech už tam není vůbec nic. Už jako v těch čtyřech to bylo takový fakt náročný, aby se to tak nějak sešlo, jo, když se někdo potřebuje učit...

T: Vadilo ti to někdy na koleji, když jsi potřeboval na něco klid nebo když ses potřeboval učit?

R: Mně trochu vadilo to, že... Nevim, co to je za móresy, ale že studenti maj tendence pouštět si seriály nahlas, všechno tak nějak nahlas, a třeba já jsem zvyklej všechno si pouštět do sluchátek. To mě tak nějak štvalo, ale pak jsem objevil kouzlo studoven, takže v pohodě.

T: Takže jsi se učil ve studovnách?

R: Když jsem se chtěl učit, tak jo. V těch studovnách, právě jak se tam všichni drtěj, tak to má takovou jinou atmosféru a člověk prostě má takovou větší chuť se učit.

T: Jak jsi to zvládal finančně? Platil sis kolej sám nebo ti na bydlení přispívali rodiče?

R: Kolej vždycky platili rodiče – čili máma, protože táta, ten jako že by nějak finančně přispíval, to se jako úplně říct nedá, takhle jako pravidelně. Jako nepřispívá, takže kolej platila máma, ale na jídlo tak nějak od obou rodičů, nebo přispívali mi oba dva rodiče na to, abych jako by vyžil v Olomouci. Plus jsem sem tam zašel na brigádu.

T: Co jsi dělal za brigády a jak často?

R: Tak když bych to vzal postupně – první půlrok nic, pak jsem, řekněme, nějak od února šel... Za (název města) je obrovský logistický centrum Lidlu, tak tam jsem pracoval jako... Takhle, to je obrovskej sklad, kam vždycky přivezou prostě zboží, pobočky si nadiktujou to, co chtěj

na ten další den, a my jsme to prostě jako by připravili. Pak přijel kamion, že jo, naložil si to a odvezl si to na pobočku, aby jako by nemuseli do těch krámů jezdit jednotliví dodavatelé, takže tady je to obrovský centrum, kam se to nashromáždí. Takže tam jsem pracoval asi půl roku, to bylo dost fyzicky náročný a třeba končilo se i někdy třeba v pět ráno čili to nebylo úplně... To se dělalo v noci no, tak aby to, že jo, na ráno bylo připravený, kolem tý čtvrtý, pátý se to pak jako by odváželo.

T: Jak jsi to zvládal třeba skloubit se školou?

R: No tak nějak jsem to zvládal, nechodil jsem tam tehdy, když jsem měl na ráno školu čili tak, abych se moh druhý den vyspat, i třeba když tam byla nějaká nezajímavá přednáška. Nechodil jsem tam úplně často, protože jak říkám, bylo to docela náročný, ono to byly třeba šestihodinovky, výjimečně to byly třeba sedmihodinovky, ale fakt zcela výjimečně, když byly třeba nějaký akce, takže se to nechalo tak nějak zvládnout no.

T: A stačilo ti to, co sis tam vydělal?

R: Jo, to mi tak nějak stačilo na takovej ten rozumnej život, já jsem nikam moc nechodil v tom prváku, takže mi to tak nějak stačilo. No ale zas to bylo náročný, protože ještě v tom prváku jsem chodil s přítelkyní, to bylo horší než pak ty další roky. Já jsem ještě v prváku s ní chodil a pak jsme se rozešli po prváku, ona chodila o rok níž. Takže jsem v tom prváku už skoro vůbec nejedl domů, protože jsem spoustu těch víkendů zůstal v (název města) a spoustu jsem jezdil za ní, takže pak už jsem jel domů třeba jednou za měsíc, a to jsem byl rád, když jsem jel třeba jednou za měsíc domů.

T: Vyhovovalo ti to, nebo ti to vadilo?

R: Mně to bylo tak nějak jedno, že jo, mámě se to moc nelíbilo, protože mě moc nevidala, prostě ta změna, že se mnou byla každý den a najednou ne.

T: Jak to vnímali rodiče tu změnu?

R: No rodiče... Tak s tátou jsme to nikdy moc neřešili, tam byl vždycky ten přístup takovej spíš kamarádskej než jako s rodičem, jako ten to moc neřešil, úplně v klidu, prostě táta. Zatímco mámu to tak nějak vzalo, že najednou prostě už nejsme malý děti, prostě tak nějak už cítila to, že odcházíme. Jo a já jsem skončil u tý práce, že jo, takže ve druháku jsem šel do PPL, opět je tam velký centrum v (název města), kam jako by se sváže všechny balíky defacto ze Severní Moravy a tam se tříděj, čili se tam tříděj balíčky – taky celkem fyzicky náročná práce, protože ty váže až do padesáti kil, takže padesátakilový balíčky tam třídít – nic moc. Takže tam jsem

dělal nějakou dobu a tam jsem se pak vrátil zase loni. A mezitím jsem dělal ještě tady v (název města) o prázdninách, tam jsem dělal, myslím, dokonce ještě na víc než na plnej úvazek, ale bylo to brigádně. (smích) To byly dvanáctihodinový směny, dalo by se říct něco mezi technikem a ostrahou, tak to bylo takový docela náročný.

T: Co tě vedlo k tomu se pak znovu vrátit do toho PPL?

R: Mě to tam docela bavilo, tam bylo spousta studentů, takže fajnový lidi, pohodový prostředí, čili nebylo to něco, že by tam člověk pracoval se staršíma, takže to bylo takový... Ten přístup těch lidí, co tam byli, byl takovej uvolněnější a nebylo to moc náročný, byly to opět zase noční, ale člověk se tam třeba i dvě hodinky prospal, takže to bylo takový příjemnější. Potom jsem skončil v PPL, to bylo loni v červnu, a šel jsem do A3sportu, kde jsem pracoval až do února. Už jsem byl čtvrtý rok ve škole, na podzim už jsem měl jen jeden předmět, takže jsem byl defacto jenom v (název města), do (název města) jsem jel vždycky jen na jeden den, maximálně jsem občas přespal u kámoše, třeba když jsme chtěli jít do hospody se spolužáky, tak jsem tam výjimečně přespal, ale jinak už jsem byl tady právě na bytě v (název města), trávil jsem tady teda většinu času. No a pak jsem si dal v únoru, říkám, že budu studovat, že budu dělat bakalářku a tak, což by se při práci úplně nedalo stihnout... Stejně jsem to nestih, takže teď kom asi půjdu znova do práce a znova to třeba nestihnu... (smích)

T: Kam plánuješ jít do práce?

R: To ještě nevim, ale nechci nic na plnej. Něco na částečnej, případně třeba dvě nebo tři brigády, že bych jich víc jako střídal, kdyby mě jedna omrzela, tak že bych si třeba našel dvě, tři, kam bych chodil nějak na střídačku třeba. Takže to musím vymyslet. Já jsem pro, aby si člověk vyzkoušel i ty náročnější práce – fyzicky a hlavně psychicky náročný, což je třeba. Je to zkušenost pro toho člověka a potom si tý práce, kterou bude dělat finálně, bude víc vážit. Aby si řek, že prostě může bejt hůř a že může chodit na ty noční dvanáctihodinový směny...

T: Takže těch zkušeností nelituješ?

R: Nelituju, byly to náročný práce, hodně náročný některý, ale jako zkušenost je to třeba. Jo tak člověk může jít pracovat někam, kde bude třeba kopírovat papíry, že jo, ale myslím, že mu to nic nedá, nebo tu psychickou odolnost.

T: Dařilo se ti teda nějak skloubit dohromady ty práce, kterými jsi prošel, s tím studiem a nějakým osobním životem, volným časem? A jak jsi s tím byl spokojenej?

R: Tak dařilo... No tak studuju to už čtvrtým rokem. Jako za mě dařilo, nevím, jestli to tak vnímají ostatní lidi. Já si myslím, že to bylo úplně v pohodě, záleží na té škole, co člověk studuje. Není to nějaký extrémně náročný obor, jako že bych musel sedět každý den nad knížkami jako ten doktor, kterej tam prostě denně ležel a učil se. Takže se to skloubit dalo, volnýho času jsem měl až moc, hlavně ve druháku, ve druháku a ve třetáku začal ten pravej studentskej život, kdy jsme chodili hodně často do hospody, a to bylo krásný.

T: Co pro tebe znamená studentský život?

R: Co pro mě znamená studentský život... Studentský život pro mě znamená jít si večer sednout s kamarády do hospody, kde je přátelský přístup a kde ať vypiješ, co vypiješ, tak zaplatíš dvě stě padesát korun. Tak to je pro mě studentský život, je tam spousta různých aktivit, který tam člověk může dělat, že si třeba může člověk jít po obědě lehnout do parku a jen tak „čilovat“. Častokrát jsme si šli sednout prostě jen tak na střechu naší fakulty a tam jsme odpočívali. Je to takovej, řekněme, odpočinek před tím, co přijde po té škole, prostě užít si, dokud to jde. Už člověk cítí, že prostě přijde taková ta každodenní práce a rodina a už se prostě toho moc nestihne. Takže je to takový užívání si s kamarády předtím, než začnou takový ty v uvozovkách povinnosti.

T: A jak ses cítil na té vejšce? Připadalo ti, že tam zapadáš?

R: No byl jsem branej trochu jinak, protože jsem byl vždycky ten (název města), to znamená, že jsem přišel se spolužákama do menzy a říkám, že bych si dal ten smažený sejt, tak mě tam opravdu ukamenovali, samozřejmě jako ze srandy. Byl jsem prostě branej jinak, učitelé mě brali jinak, že jo, byl jsem vždycky ten kluk z (název města) a nebyl jsem obyčejnej student, takže byl jsem branej trochu jinak, vlastně do teďka jsem branej trochu jinak, ale ne ve špatnym smyslu – jako že by to prostě brali tak, jako že tam nepatřím, to vůbec ne, naopak spíš si toho ty lidi tak nějak víc jako by všímali a byl jsem jakoby spíš v tom středu, že tam byl nějaký (název města), co studuje (název oboru). Takže asi tak.

T: A co se týče obtížnosti, bylo to teda pro tebe hodně náročný třeba v tom prváku?

R: První rok byl docela obtížnej, než jsem pochopil, co je třeba. Hlavně v prváku byla právě Meteorologie, předmět, na kterym se prostě hodně vyhazovalo a kterej jsem dodělal až právě ve druháku, takže prvak byl hodně náročnej z hlediska učení. Bylo tam spousta předmětů, který se člověk prostě musel nadrtit, a pro mě po tom přechodu z gymplu, kde jsem se sedm let neučil, jsem prostě nevěděl, jak se mám učit, co je pro mě nejlepší, nejúčinnější, všechno bylo jinak.

T: Naučila tě ta vejška mimo jiné i to, jak se učit?

R: Já doufám, že jo, ale já myslím, že by si to měl člověk trénovat odmalinka a nějak postupně se to naučit, než prostě když člověk v osmnácti, devatenácti se má najednou začít učit, tak to jen tak nejde no.

T: Třeba na gymplu jsi neměl motivaci se učit nebo mít ty dobré známky?

R: Vůbec. Ta motivace tam nebyla. S těma lepšíma známkama asi člověk pak měl jako by lepší pocit, když prostě udělal maturitu třeba s vyznamenáním nebo tak a ne za to, za co jsem to udělal já. Myslí si ale, že i když se to člověk nadrtil na ty jedničky, tak to v něm úplně nezůstane, prostě člověk stejně časem zapomene, to není o tom, že by toho víc věděl. Tak to vnímám já. Ta vejška člověka tak nějak namotivuje, když ho to baví, hlavně tam už člověk studuje věci, který v té budoucí práci prostě využije, tam už je lepší, když ty věci člověk zná a pořád si je opakuje, zapamatovává, už to není o tom se prostě něco naučit a pak to zapomenout, že už to není jenom o tom prostě nadrtit se vzorečky na matiku, už se tam učej prostě věci, který se podle mě budou člověku hodit.

T: Jakou důležitost pro tebe má vysokoškolský titul?

R: Čím dál tím menší. Řekl bych, že dneska... Nebo říkal jsem si, když jsem tam šel, že tu vysokou školu nebo ten titul je potřeba mít, ale zpětně vidím, že spousta lidí, který tu vysokou školu nemaj, nebo ji nedostudujou – ať už se jim nechce nebo je pro něco vyhoděj – když jsou chytrý, tak ji prostě nepotřebujou, jo, že prostě stejně to uplatnění maj a stejně jsou špičky ve svym oboru, protože tomu prostě rozuměj. Ale je spousta studentů, který na té vysoký škole nemaj co dělat, jednak jsou blbí, jednak tomu nerozuměj a pak se cpou na místa, kde nemaj co dělat. Takže úplně ten titul si myslím, že ztrácí na hodnotě, protože je právě spousta lidí, který maj dva, tři tituly, a stejně se od nich nic nedozvíš.

T: A jakou má důležitost pro tvoje rodiče?

R: Máma na tom lpí čím dál tím víc, hlavně prostě když už to platí, tak už chce, abych to konečně dodělal, což se jí nedivím, a bere to tak, že ten titul ti dává prostě nějaký větší možnosti, což si teda nemyslím. A táta to moc neřeší, ten se vždycky akorát zeptá, jak to vypadá, jestli už to nějak bude hotový, ale ten to moc neřeší. Máma spíš chce, abych už to dokončil.

T: Jaké jsou tvoje plány do budoucna?

R: Tak plány jsou do ledna odevzdat bakalářskou práci, zdárně dokončit bakaláře a udělat přijímačky na (název univerzity) a studovat v (název města), protože takhle – (název města) je skvělá jako město, ale prestiž té školy není tak vysoká, jako má (název univerzity), čili malinko bych rád změnil obor a šel na magistra sem, změnil bych obor z (název oboru) na (název oboru) a pak bych chtěl jít studovat toho magistra tady, což bude vyžadovat daleko větší studentský úsilí, více se začít učit a tak a už se tomu začít víc věnovat. Ale stejně bych přitom rád stihl více cestování, dokud to jde, abych ještě poznal krásy, taje Evropy třeba. Takže hodně cestovat, zdárně to dokončit, a po škole třeba začít budovat už nějakou rodinu, pokud se to poštěstí, pokud se najde princezna, ale do práce bych hned po magistratu nechtěl, pokud to nebude vysloveně nutný, tak ne. Já myslím, že práce přijde až časem, já bych chtěl, dokud jsem ještě tak nějak mladej, tak rozšířit si obzory, procestovat ten svět, poznat, jak je to jinde, a pak až se někde usadit a chodit každé den do té práce... Nebo dělat práci, kde bude víc volného času, nebo kde si to budu moct přizpůsobit tak, abych mohl právě při tom cestovat.

T: Máš představu o tom, jaká by to měla být práce?

R: Já bych nerad předbíhal (smích). Uvidíme, uvidíme. Rád bych se dostal do státní sféry, někam do Odboru životního prostředí, nebo někam do kraje na nějaký územní rozhodování nebo rozvoj kraje, do něčeho takovýho bych se rád dostal. Mým snem bylo stát se starostou v (název města), nebo třeba si vyhlídnout nějaký město, kde se třeba úplně nedaří zvládnout finanční stránku a je tam třeba nějaký problém s nezaměstnaností nebo tak, a do té obce se nějak dostat a třeba jí pomoci, aby to fungovalo. Tak uvidíme, jak to dopadne.

T: Proč si myslíš, že tvoji rodiče nešli na vysokou školu? Mluvili jste o tom někdy?

R: Já jsem o tom mluvil s mámou a tam mi bylo řečeno, že ona nás měla relativně brzo a že tam nebyly úplně dobré vztahy s jejíma rodičema, takže chtěla jakoby tak nějak co nejdřív se dostat z domova a osamostatnit se, takže defacto rychle odešla a myslím, že defacto odešla kvůli tomu, že tam ta podpora těch rodičů už příliš nebyla, a pak měla nás. A táta, ten nevím, si myslím, že se mu nechtělo, i když třeba na ni měl, protože on má právě takovej ten všeobecný přehled, ale myslím si, že prostě na tu vysokou školu ani nechtěl jít, to nebylo nic pro něj.

T: Kolik vás šlo z gymplu na vysokou školu?

R: Všichni podávali přihlášky, všichni chtěli jít, dost možná se i všichni někam dostali, ale vím, že spousta lidí to třeba po prváku měnila, různě to nedostudovávali a teď se k tomu vlastně zpětně vrací, jo, že třeba potom poznali, že prostě chtějí, tak se k tomu nějak vrátili, ale třeba

konkrétně kolik z nich už je vystudovanejších a má třeba aspoň bakaláře, tak to je třeba ani ne půlka, jo, jako nevim přesně, ale moc nás asi nebude. No, a to já taky ne. (smích)

T: A udržuješ vztahy s těma lidma z gymplu?

R: S těma, se kterejma jsem se bavil, tak jo, ale jinak jako moc úplně ne, jenom prostě s pár lidma, se kterejma jsme se bavili. Jako tam ani nejsou ty tendence z jejich strany, mně to přišlo, jako by že je to změnilo, že jako by chtěli udělat nějakou tlustou čáru za tím studiem, jako že jsou dospělí, a úplně nás vyloučili, vůbec se s náma nebaví čili mně to přišlo takový, že fajn, byla to nějaká část našeho života, stačilo a teď už mám ten vysokoškolskej život a vy už do toho jako nepatříte. Což u některých jako není, s těma se normálně dál bavíme. Ale na vejšce jsem si našel spoustu novějších kamarádů, třeba s tím kamarádem, co jsem s ním bydlel na koleji, si rozumíme hodně, mám tam spolužáky, spočítal bych je asi na prstech jedny ruky, myslím, ale s těma si myslím, že se do budoucna taky budem scházet. Ale u zbytku je to takový... Hlavně se ty lidi pak rozutíkaj po tom bakaláři, někteří jdou pracovat, někteří jdou jinam, takže se rozutíkaj úplně po světě... Myslim, že to vydrží s těma lidma, se kterejma se vídáš, a ne s těma, co je vidíš jenom na přednáškách.

T: A chtěl bys zkusit i třeba studium v zahraničí nebo Erasmus?

R: Docela mě to láká, ale... Možná třeba na magistru, zvažuju to, určitě to je dobrá zkušenost a rozhodně to člověku přispěje k nějakému osobnímu rozvoji, takže když to třeba půjde, tak bych to zkusil.

T: Je něco, co ti ta vejška dala a za co jsi rád?

R: Co mi dala... Tak dala mi asi jakoby ten způsob toho, jak se učit, jak vnímat a jaký cíle si stanovit, jo, prostě tam máš nějakou autoritu, která ti něco říká, a ty se nad jejich názory začneš nějakým způsobem zamýšlet, to znamená, na přednáškách dostáváš jakoby různé náměty k tomu, nad čím se jako by zamyslíš, a řekneš si, že to by chtělo začít dělat, to by se mělo začít dít, a taky si začneš stanovovat nějaký dlouhodobější cíle, to, co právě jako by na gymplu nemáš, prostě tam do tebe začnou hustit jenom nějaký nesmysly, věnujou se tomu aktuálnímu studiu, ale ne tomu, co je jakoby do budoucna pro tebe důležitý, a to jakoby vejška ti začne přinášet. Začínáš mít ten pocit toho, že začínáš bejt v něčem konkrétním jakoby dobřej a že v budoucnu chceš bejt ta špička, prostě že bych rád dělal to a to a mám na to to dělat. A je pravda, že to člověku přidá nějaký to sebevědomí, když musí v obrovský posluchárně před sto osmdesáti studentama stát a něco jim tam přednášet, to člověka zocelí.

T: A je něco, co ti naopak vzala?

R: Já nevím, jestli mi to něco vzalo. Možná mi to trochu zničilo játra. (smích) Vzalo... Možná mi to trochu... Já jsem si připadal jako takovej slušňáček na tom gymplu a ten přístup potom na tý vejšce s těma kolegama se právě trochu změní, člověk začne nahlížet na některý věci, který mu předtím připadaly jako špatný, tak na ně začne nahlížet trochu jinak a řekne si, že to vlastně tak hrozný zas jako není, ať už to jsou třeba drogy nebo jiný věci... Ale jestli to je špatný, nebo dobrý, to těžko říct. Jsou věci, na který člověk nahlížel až moc s respektem. Jako není to dobrý některý věci dělat, ale když je člověk udělá jednou za čas, tak se nic nestane. Takže už jsem přestal bejt takovej ten jakoby slušňáček, ale jestli to byla změna k lepšímu, nebo k horšímu, to já nemůžu říct, to by muselo posoudit moje okolí.

T: Vnímál jsi to dojíždění, tu dálku jako nějakou překážku?

R: Jak se to vezme. Člověk, když jede třeba ty dvě a půl hodiny vlakem, nebo jak dlouho to trvá, tak spoustu věcí na tý cestě stihne. Máš ten čas si prostě k tomu sednout a něco si třeba do tý školy udělat, vytvořit si třeba nějakou prezentaci nebo nějakou seminárku z něčeho, takže to mnohdy bylo spíš lepší, jo, protože doma si na to ten čas člověk prostě nenajde, odkládá to na večer, pak mu někdo večer zavolá, aby šel někam ven, a když prostě do tý školy jedeš a máš ty dvě a půl hodiny, tak je právě využiješ, což je spíš přínosem. A navíc cestu vlakem mám rád, takže jsem to nikdy nebral jako překážku.

T: A potkaly tě nějaké jiné překážky, se kterými ses musel v průběhu studia potýkat?

R: Tak neumění se učit, to byla asi největší překážka, myslím, že to byla chyba už nějakýho toho systému na základce, jak se učit by se mělo těm studentům říkat, přístup těch učitelů – nejhorší je, když člověka do něčeho nutěj, to prostě pak ten student nechce nic dělat. Takže ten přístup učitelů a pak samozřejmě nějakej ten osobní, jsem na to kašlal a tady ty všechny okolnosti dohromady vyústily v nějaké zanechtění chtění, nebo jak bych to nazval. Takže asi tak, ale jako jiný překážky tam asi nebyly. Já jsem takovej, že jo, že to moc neřeším, takže jestli tam nějaká překážka byla, tak jsem jí nevěnoval pozornost. Jako možná tam něco bylo, ale nevím, můj laxní přístup... (smích)

2. Rozhovor s Anežkou

T: Tak už nám to běží. Tak já bych tě ze začátku seznámila s tím, o co půjde, ještě jednou, kdy já vlastně dělám rozhovory se studenty, jejichž rodiče nemají vysokoškolské vzdělání, a vlastně se tak ptám, jak k tomu přišli, a celkově se snažím zachytit nějak ten životní příběh v souvislosti s tím studiem, a pak vlastně jak se na tý vejšce cejtí a podobně. A vlastně je to anonymní, nebude nikde zveřejněný tvoje jméno a může kdykoli jako neodpovědět nebo odstoupit od toho a je to jenom vlastně pro ty studijní účely, pro ty účely té bakalářky. Souhlasíš se svou účastí?

R: Ano, dobře.

T: Tak to je asi všechno. Na začátek mi, prosím, řekni nějaký informace o sobě. Kolik ti je let?

R: Je mi devatenáct, narodila jsem se tady v Česku a jsem původem z Vietnamu.

T: A proč se tvoji rodiče sem přistěhovali?

R: Tak vlastně první tady byla babička v osmdesátém osmém, pak mamka v devadesátém čtvrtém a tat'ka v devadesátém pátém.

T: Takže takhle postupně. A jak k tomu vlastně došlo, že jste se třeba nepřestěhovali všichni najednou? Proč se maminka přistěhovala do České republiky dříve než tatínek?

R: No tak jako by mamka s tat'kou měli takovej komplikovanější vztah, takže vlastně mamka chtěla pomoci babičce, tak sem přiletěla, a pak o rok později se teda tat'ka rozhodl, že se sem přestěhuje teda taky, a pak s nim přiletěla i mamčina ségra mladší a tý bylo devatenáct v tý době no.

T: A babička se sem rozhodla přestěhovat proč?

R: Prostě lepší práce, lepší peníze jako no... Ona ta situace ve Vietnamu tehdy nebyla jako skvělá, bylo po válce a nevim, bylo to tam takový dost špatný, komunistickéj režim, takže to nebylo zrovna nic moc. Teda jako vybrala si zrovna Česko, což já si myslim, že mohli vybrat líp, si myslim, ale jsou spoko, jsme tady pořád, takže...

T: Proč si myslíš, že si vybrali Česko?

R: Já vůbec... Nikdy jsem se neptala, myslim, že to bylo asi přístupný, nebylo to tak drahý třeba jako Německo nebo Amerika, protože tam taky hodně emigrovali, nebo do Austrálie, a myslim si, že to bylo taky, že se nějak seskupili všichni a vybrali si. Nevim, neptala jsem se konkrétně, proč zrovna Česká republika.

T: Víš, jaká byla situace třeba v tom Vietnamu v rodině? Z jaké rodiny třeba pocházeli?

R: No, tak u nás teda vysokoškolský studium nemá nikdo, až potom později vlastně nejmladší jakoby ségra mamky, a to když se vylepšila ta politická situace, ale jinak prostě přidělový systém, málo peněz, jako dost špatný podmínky, ani to bydlení nebylo ideální, takže proto chtěli nějakou novou, že jo, začátek, a proto jsme tady. Oni to udělali rodiče taky hlavně kvůli ségrám a kvůli mně, abychom měly lepší budoucnost, lepší vzdělání, víc možností.

T: Kde jsi prožila vlastně většinu svého života tady v Čechách?

R: V Čechách... No já, my jsme teda nejdřív se usadili ve (název města) na hranicích, kde bylo třeba jakoby většina Vietnamců, a pak jsme se přestěhovali do (název kraje), kde se jim líbilo takové malé městečko, 40 minut cca od (název města). A tam jsme se tak jako stěhovali hodněkrát, já jsem byla na třech základkách během pěti let, byli jsme i v (název města) rok, prostě rodiče se tak snad snažili najít jakoby nejlepší místo, kde by mohl mít táta obchod a tam nějak jako vydělávat – tam to teda nevyšlo, tak jsme se vrátili, pak se přestěhovali do dalšího městečka, pak se zase vrátili do toho (název města) a teď jsme koupili dům, stavíme v malé vesnici – taky (název kraje), tak, já nevím, 20 minut od (název města), a tam teda už zůstanem, myslím.

T: A proč si myslíš, že to bylo spojeno s tolika problémy si založit ten obchod?

R: Tak ono dřív se dobře vydělávalo, my jsme nejdřív měli obchod s oblečením a pak přišla ta krize a nic se neprodávalo – kvůli tomu jsme se teda stěhovali, třeba že, nevím, v (název města) a tak se bude líp prodávat – to taky nevyšlo a pak jsme přešli na potraviny a to se uchytilo, protože tak to je něco, co potřebuješ každý den, jako hadry nepotřebuješ, že jo. Takže začínali s oblečením, pak přešli do (název města) a nevyšlo to no, a tak se vrátili, a tak jsme si zas otevřeli potraviny, to klapalo a pak rodiče se rozhodli otevřít potraviny ve vesnici, kde žádná konkurence, byli jsme jedinej obchod, takže to vyšlo úplně nejlíp.

T: Jaks vnímala tyhle ty přesuny?

R: My jsme vychovávaný tak, že nám se řekne, že se něco udělá, a ty to uděláš. Nepřemýšlíš nad tím, nepochybuješ o rozhodnutí svých rodičů, prostě se sbalíš a jdeš. Vůbec jsem to nevnímala – jako že když řekli: stěhuješ se – a já: tak jo. Sbalila jsem se a šla jsem. V pohodě jsem to brala – i nové školy – kamarády si najdeš nový. Já jsem byla... První třída jsem byla na (název školy) – tam to byla vlastně škola jenom od první do pátý třídy, že fakt tam bylo jenom 15 dětí v jedné třídě a fakt se ti ty učitelé věnovali. Pak druhá, třetí jsem byla zas na jiný

– na (název školy), pak jsem přestoupila čtvrtá třída do (název města), a pátá třída zpátky na (název školy) a pak jsem šla na gympl ve (název města), kde jsem vydržela celých osm let.

T: Jaké to bylo na gymplu? Jaké máš na toto období vzpomínky?

R: Bylo to jako zvláštní, protože osm let jsi s jednou partou lidí, což bylo pro mě nezvyk, protože já jsem s těma lidma byla tak většinou rok, dva, a bylo to fajn, protože pátá třída byla dost krušná pro mě, protože děti byly hodně v takovym tom pubertálním věku a byly dost takový zlý a nějaký ty rasistický kecy taky... A když jsem šla na gympl, tak se to zlepšovalo – furt sem tam něco a pak postupně už to jako... Už jsem to vůbec nevnímala a potom v pohodě, kolektiv jsme si udělali dobrej, našla jsem si kamarády, se kterýma se bavim doteď, se dvěma dokonce bydlim, takže jako gympl, si myslim, že byl jako to nejlepší, co jsem mohla udělat no, že jsem nezůstala na tý základce.

T: A proč jsi šla na ten gympl?

R: Já jsem třeba strašně dlouho ani nevěděla, co gympl je, ale mamka jenom řekla: tak hele, zkus tuhle školu, je to jako lepší škola, je to sice trošku těžší, ale budeš jako by se tam mít líp – a tak jo, tak to zkusim – šla jsem na přijímačky, vůbec jsem nevěděla, že se máš na něco učit, no prostě jsem tam šla, něco jsem napsala, přijali mě a šla jsem. Já jsem byla taková zmatená, takový zmatený dítě, že jsem moc nevěděla – jako rodiče sami nevěděli, takže mi ty zkušenosti nemohli předat, tak jsem si to nějak musela jako zvládnout sama.

T: Kolik máš sester a jak jsou staré?

R: Mám dvě sestry – jedna je starší, jedna mladší.

T: A ty taky šly na gympl?

R: Ne, ne, ne, my jsme úplnej protipól s mojí starší ségrou, jí je třiadvacet, ona chodila do třetí třídy do Vietnamu, protože rodiče ještě neměli peníze na to, aby ji sem mohli jakoby vzít a starat se o ni, pak teda přiletěla a nebyla zrovna studijní typ, že ani nedodělala střední a šla pracovat, takže jsme takový dost...Dělá nehty a řasy a tady tu kosmetiku.

T: A mladší sestra?

R: A mladší je šest teďkom a byl to docela šok, když mamka řekla, že je těhotná, ale je to úplně to nejlepší, je to světlo našeho života, takže... Rodiče to možná plánovali, ale nějak se nesvěřili s tím plánem.

T: Takže rodiče mají teď ten obchod a bydlí v tý vesnici?

R: Ještě ne, ještě furt v (název města) a dojíždí, protože dostavujeme.

T: Kdy jsi začala uvažovat o tom, že půjdeš studovat vysokou školu?

R: Pro mě to bylo odjakživa, že jsem chtěla studovat, co nejvíc to jde, protože rodiče jako jsou přísní a maj docela dost vysoký nároky, a tak nějak předpokládali, že já jsem ten studijní typ, a říkala jsem si, že můžu bejt první z rodiny s maturitou a první z rodiny jít na vejšku, a přišlo mi to tak nějak automaticky.

T: Co znamená, že jsi byla jako ten studijní typ?

R: Já jsem byla od začátku, od první třídy jsem byla strašná šprtka (smích). Měla jsem k tomu strašnej vztah a měla jsem radost z toho, když jsem dostala jedničku nebo když jsem měla vyznamenání a měla jsem samý, a měla jsem ze sebe radost a byla jsem na sebe... No dělala jsem to pro sebe, rodiče moc nechválí, takže od nich jsem nějak nemohla, neočekávala žádnou zpětnou vazbu.

T: A učila ses sama nebo s někým?

R: Sama, vždycky. Tak oni rodiče neuměli pořádně česky, natož aby mi nějak třeba vysvětlovali fyziku nebo tak, takže vůbec.

T: A byla tam pro tebe ze začátku nějaká jazyková bariéra?

R: To určitě, protože já jsem neměla ani českou chůvu, jako mívá hodně Vietnamců, vůbec, a ta čeština byla taková, že mě šoupli do školky a porad' si sama. A zvládla jsem to no, ale pamatuju si, že jsem tam nerada chodila, že jsem jako nevěděla, o co jde, pak jako by hodně nevěděla jsem, co co znamená, ale pak prostě když seš v tý společnosti, když máš ty kamarády, tak se to učíš jako automaticky nebo jde to samo.

T: Takže jsi věděla, že chceš na vysokou školu. A věděla jsi taky, na jakou bys chtěla jít?

R: To bylo prostě... Já jsem měla od pátý třídy tak do druháku naplánováno právo, a to byl můj cíl a pak jsem ve druháku získala vlastně brigádu v advokátní kanceláři a zjistila, že to není pro mě, tak jsem se ocitla na bodu, kde nevím. Já nevím, prostě jsem nevěděla, co chci dělat, co by mě bavilo, a my jsme byli ještě vlastně v tom bodu, kdy my jsme si volili semináře, které by vedly, z čeho budem maturovat, a já jsem si zvolila jakoby jazykově a humanitní a pak jsem si už nemohla říct: hele zkusila bych něco biologickýho – protože jsem na ty bloky nemohla, takže

bych z toho nemohla maturovat, a bylo by to strašně moc práce. Jako uvažovala jsem o genetice, ale už bylo moc pozdě no. Tak jsem si říkala, co mě tak bavilo – tak jazyky – tak jsem si hledala školy s jazykama, přišlo (název vysoké školy), tam bych měla angličtinu i francouzštinu, zní to jako dobrá škola, tak jsem to zkusila.

T: A kde jsi hledala ty informace?

R: Informace přes internet převážně a jinak jsem se bavila taky s naší francouzštinářkou, bavila jsem se i s naší angličtinářkou, jaký má na to názor, a ta mi řekla, ať si vezmu rok volna a radši zkusím au-pair nebo někam prostě vyjet, což jsem teda měla udělat, jako toho lituju, ale jinak jako i přes kamarády jsem se dozvíдалa informace.

T: Takže myslíš, že sis měla udělat rok to volno?

R: Určitě, protože když nevíš, tak si myslím, že je to zbytečný jakoby plýtvání toho placeného roku studia, když studuješ něco, co ti nic neříká, a radši jsi mohla zainvestovat čas, aby ses jako líp poznala, poznala, co tě baví, a jako no... Měla jsem si zvolit líp, si myslím.

T: Co nebo kdo tě nejvíc ovlivnil v tom výběru té vysoké školy?

R: Řekla bych, že jakoby já sama. Rodiče chtěli, abych šla na medicínu, jako skoro každý vietnamský rodič chce, aby dítě šlo na medicínu, ale jelikož z praktického hlediska bych to nemohla dělat, protože krev a tohle mi nedělá dobře, tak jsem nemohla, a oni už to pak nějak neřešili, jako ať si vyberu cokoliv, tak to bude takový jako druhotný pro ně.

T: Čím si myslíš, že to je, že vietnamští rodiče chtějí, aby jejich dítě šlo na medicínu?

R: Tak doktor si vždycky najde práci, a ještě jakoby dobře placenou práci, o medicíně se jako vždycky říkalo, že to je správná volba. Asi ti neřekne rodič: nechod' na medicínu, že jo. Takže takový stereotypní, bych řekla.

T: A hrály v tom roli i třeba ty peníze nebo to budoucí postavení?

R: Určitě, to oni hodně chtějí, abych byla zabezpečená, proto taky tolik pracují.

T: Podávala jsi přihlášku i na jiné školy?

R: Já jsem podávala přihlášku ještě na (název oboru) do (název města), ale to se mi krylo v jeden den i s (název vysoké školy), takže jsem tam nemohla jít, dávala jsem si (název oboru) do (název města), což mi uteklo o 0,3 percentil na (název oboru), a dostala jsem se ještě do

(název města) na (název oboru), ale to byla taková moje záchrana – tak, že kdyby bylo nejhůř. Možná bych se tam měla líp než teď, ale...

T: Vybírala sis podle měst nebo podle univerzit, oborů?

R: Já jsem si nevybírala města, já jsem si vybírala jenom obory, mně jako by to bylo jedno. Mě třeba jako ani nelákala Praha, protože jsem z maloměsta, Praha je strašně velká na mě, ale jako zvykla jsem si už no, řekla bych.

T: Jaká byla tvá očekávání ohledně vysoké školy?

R: Ty jo, no, (název oboru) – já jsem to nečekala tak strašně ekonomický, nečekala jsem, že prostě budu muset mít takhle najetou matematiku v (název oboru) nebo že budu muset jako učit se pak statistiku, informatiku a takovýhle předměty, a nečekala jsem, že to bude tak strašně nudný, přišerně nudný, prostě právo, jo, to se našrotíš a nuda, pak mikroekonomie, to mi... K tomu já vůbec nemám žádný vztah, nemám k tomu cit, moc ani nevím jako, co si pod tím představit, a jazyky... Jazyk, to jsem čekala, že jako bude ekonomickéj vzhledem k tomu, že seš na (název vysoké školy), ale myslela jsem si, že budu víc konverzovat, že budu nějak cvičit vlastně, jak mluvit, ale jedem podle učebnice jak fretky na střední, takže taky takový zklamání. A hlavně že mě to prostě nebaví, já jsem šla na vejšku s tím, že mě to bude bavit, protože když seš osm let na gymplu, tak už fakt nechceš dělat něco, co tě nebaví, a nejsem schopna asi vidět tu větší vizi no, že tak tady to dostuduj, pojeděš na Erasmus, pak si najednou najdeš nějakou práci, protože jsi byla na (název vysoké školy)... Jako pět let studovat něco, co mě nebaví, to bych asi nezvládla no.

T: A ten cestovní ruch sis vybrala právě kvůli těm jazykům?

R: Jo, jo.

T: A co by sis do budoucna představovala?

R: No myslím si, že nedodělám... Že bych... Že v blížký době skončím, protože je to ztráta času a ztráta peněz, jako život v (název města) není nic jako levnýho. A chci si podat přihlášky, určitě chci ještě víc prozkoumat ty obory, ale zatím jsem si vybrala na (název univerzity) na (pedagogicky orientovaná fakulta) Anglický a francouzský jazyk se zaměřením na vzdělání, protože já jsem se taky bavila... Zase jsem mluvila s učitelkami z gymplu a ona jedna, u nás učila jenom rok, vystudovala Francouzskou filologii, učila teda, ale pak narazila na nějakou firmu, kde měli jakoby zahraniční styky s Francií, tak tam začala pracovat, a tak jsem si říkala, že můžu vystudovat ty jazyky, ale nemusím jako nutně pak učit, že jo. A jako za těch pět let,

než to dostuduju, nebo třeba za šest let, se toho může ještě hodně změnit a hodně možností se mi může naskytnout.

T: Jaká si myslíš, že jsi studentka?

R: Řekla bych, že jsem ten typ, že i když mě něco nebaví, tak se na to naučím, že nejsem schopna říct: jako prdim na to, nebo ať dostanu, co chci, to je jedno. Že jsem taková, řekla bych, že pilná no, že jako neodfláknu to – když něco dělám, tak pořádně.

T: Ale přesto vlastně tě ta (název vysoké školy) tak zklamala, že chceš jít někam jinam.

R: Jo, jako že to je poprvý, co se chystám něco vzdát, bych řekla. A ze začátku jsem to vnímala dost jako selhání, ale pak, když jsem se o tom bavila víc jakoby s kamarádama, tak mi řekli, že to jako není, že by mě z té školy vyhodili, ale že já si dobrovolně vybírám odejít, a že to není, jako že bych teď udělala něco špatně. Prostě jsem si špatně vybrala a teď mám možnost si vybrat znovu, takže proč toho nevyužít.

T: Co pro tebe znamená studentský život?

R: Studentskej život... Já mám hodně přísný rodiče a musela jsem třeba víc chodit jako na akce jako na tajňačku, ale mám pocit, že jsem si to už odbyla, a teďkom už nemám jakoby zapotřebí chodit jako na párty. Třeba od té doby, co tady jsem, jsem ještě nebyla ani jednou jako na žádný akci, že bych jako pila a tak, ale dřív, když se řeklo jako vysokoškolský život, tak jsem si říkala: no, tak do té školy nemusíš moc chodit, přednášky máš nepovinný, chodíš hodně ven s kamarádama a myslím si, že jako tohle si říká jako hodně lidí, že budou mít tu volnost, a přitom to tak vůbec není. A i já jako by k tomu mám jiný postoj, že už nemám zapotřebí takhle někam chodit pořád a trajdat někde... Jako že... Přijdeš, já nevím, mám někdy školu do půl osmý, tak přijedu na byt a jsem ráda, že sedím.

T: Vnímáš nějaký rozdíl mezi gymplem a vysokou školou?

R: Teda zrovna u (název vysoké školy) si myslím, že je to takovej těžší gympl, nebo takhle, jako máš hodně úkolů, furt píšeš nějaký ty testy a je to takový jako systémově podobný, mi připadá. Sice na gymplu to bylo tak, jako že pokazíš jednu písemku, tak to je jedno, to si opravíš nebo jako necháš se vyzkoušet, tady tu možnost pak nemáš no. Taky máš jiný předměty a taky že jedeš hodinu a půl vkuse, což to je taky pro mě občas problém jako udržet pozornost, nebo když máme právo jako tři hodiny, tak to vůbec, ale řekla bych, že tak jako vysoká škola je samozřejmě jakoby náročnější a taky tě k tomu nikdo nenutí, aby ses učila, jako musíš se k tomu dokopat sama, takže to je asi jako největší změna, si myslím.

T: Vnímáš nějaký rozdíl i mezi lidmi na gymplu a na vysoké škole?

R: No, vnímám je spíš jako... Většinu z nich vnímám jako spolužáky, ne kamarády, že to jsou takový – jo, tak se potkáme, prohodíme pár slov, když nemám poznámky, tak se zeptám, ale jako nezavolala bych jim, kdybych něco potřebovala, jako nechodíme nikam spolu takhle. Je to ještě nový a myslím si, že s těma lidma z gymplu mám mnohem větší pouto, protože jsme se seznámili ještě... Kolik nám bylo? Dvanáct až skoro devatenáct, tak to je, myslím si, takový to období, kdy nejvíc navazuješ ty vztahy a pak je utužuješ. S nima, myslím, fakt budu jakoby kamarádka a s těmahle – za rok budu pryč a už je v životě nevidím.

T: Takže udržuješ vztahy se spolužáky z gymplu, scházíte se nějak?

R: Jo. Tak my jsme z malýho města a většinou, když je nějaká akce, se tam všichni potkáme.

T: Jak často jezdíš domů?

R: Já jezdím každéj tejden domu. Jezdím už ve čtvrtek po škole, abych v pátek pak ráno mohla se ségrou do školky a pak se o ni postarat, protože rodiče to takhle moc nezvládaj, když jsem pryč, no.

T: Hodně jsi pomáhala doma rodičům?

R: Všechno doma.

T: A kde bydlíš v (název města)?

R: V (název města) bydlím pět stanic od (název části města). Na (název části města) chodím do školy, ale jinak pět stanic tramvají takhle od (název části města) bydlím, takže to mám do školy celkem... Jako ani ne daleko – tak 40 minut? Ale teď, když zas mám třeba nějakou hodinu na (název části města), tak to mám zas dvě zastávky metrem, takže jako...

T: Takže bydlíš v bytě?

R: Jo. Dvě plus já, takže tři.

T: Jak to zvládáš finančně?

R: No... (smích) Platíme každá pět a půl tisíce, takže to je náročný, ale zas se jako uskromňuju tím, že si třeba vezu jídlo z domu, nebo když si vařim – jako vařim si sama, ani nechodím do menzy, protože to pak vychází finančně líp, i časově mi to vychází líp. Takže sice v tomhle nemůžu šetřit, ale zas šetřim v jiných ohledech, takže zatím jako v pohodě, mi přijde.

T: A přispívají ti rodiče?

R: Určitě, protože já, když už jsem doma, tak buď pomáhám doma, nebo pomáhám v obchodě, takže nemám čas mít brigádu, nebo když už jo, tak jenom jakoby sem tam něco. A když pomáhám v obchodě, tak si neřeknu: zaplaťte mi, protože mi to připadá jako zvláštní chtít po svých rodičích, aby mi zaplatili za to, že jim pomáhám, ale když něco potřebuju, tak mi dávají peníze. Nedostávám kapesný, ale když něco fakt potřebuju, tak mi přispějí a jako není s tím žádný problém.

T: Chtěla by sis do budoucna hledat brigádu někde tady v okolí?

R: Jo, to určitě. Já jsem chtěla už teď, ale nevychází mi to časově s rozvrhem, no.

T: Jakej máte rozvrh?

R: Já mám pondělí až čtvrtek, pondělí a čtvrtek až do půl osmý do večera a pak v úterý mám třeba uprostřed dne tělák a ve středu mám od jedenácti do čtyř, no, takže to je takový nic moc no.

T: A jak zvládáš dohromady skloubit studium a to, jak pomáháš rodičům, a nějaký volný čas?

R: Tak dřív to bylo asi horší jako na gymplu, že to bylo hodně plný – ráno připravit ségru do školky, mám školu od osmi do půl čtvrtý, vyzvednout ji, nakoupit chodím, uvařím, naučím se a pak jdu spát. A teď – sice jakoby toho nemusím tolik, nejsem doma, takže toho nemám tolik, ale zas končím pozdě a pak jsem většinou unavená, to studium jako na tu vejšku je jako náročnější a pak už ani nemám chuť nikam jako úplně... Jako když je čas, třeba s holkama zajdem na kafe, ale to je tak všechno asi.

T: Vracíš se ráda domů?

R: Jo, překvapivě. Já si myslím, že to říká každý, že tak jo, jsem z maloměsta, tak velkoměsto bude prostě super – nový lidi, nikdo tě tam nezná – prostě že to bude super, a teďkom si tak strašně vážím toho, že jedu domů – potkám známý lidi, který jsem dlouho neviděla, potlachám, a když něco potřebuju, tak si všude dojdu pěšky. Tady prostě musí člověk všude tramvají, autobusem a z toho jsem strašně zmatená a připadá mi, že ty lidi tady jsou, já nevím, prostě studení čumáci – všichni mají sluchátka, mají svůj svět prostě a jdou. Celkově mám pocit, že (lidé z města) už mají ten svůj okruh lidí, že se ani neseznamují, že mají spolužáci nebo lidi, se kterými se bavím na vejšce, jsou většinou jako odněkud jinud, že (lidé z města) se drží jako spolu.

T: Kolik z vás šlo z gymplu na vysokou školu?

R: U nás šli všichni až na jednoho, který se nedostal. Ne, dva vlastně – jeden se nedostal a jedna šla na Vošku, protože se taky nedostala.

T: A kam šli ti všichni ostatní, kteří se dostali?

R: Převážně Praha, Brno a Olomouc. Pak myslím, že jeden je v Pardubicích a dva v Hradci. A hodně medicína a pak hodně ČVUT, jedna je teda na psychologii, jedna na žurnalistice, jedna na andragogice a pak tam máme i vychovatelství, pedagogiku a pak přírodověda a ekonomka. Třeba s lidma, jak jsem se bavila, tak všichni, co jsou na ekonomce, tak je to nebaví. Nebo jsou takoví: no, nic mi to neříká, tak dostuduju to no... Ale jinak třeba ta holčina, jak je na psychologii, tak je strašně jako nadšená z toho, že je ve svém živlu, nebo i na žurnalistice fakt že ji to baví, naplňuje ji to, chodí tam ráda a tak, což bych chtěla taky no.

T: Takže bys chtěla, aby tě to, co studuješ, nějak naplňovalo?

R: Jo. Já bych jako neměla problém se učit, i kdyby to bylo těžký, tak se na to fakt budu učit ráda, když mě to bude bavit nebo když mě to bude nějakým způsobem zajímat.

T: Jakou důležitost pro tebe má vysokoškolský titul a jakou třeba samo o sobě to vzdělání, jestli mezi tím vnímáš nějaký rozdíl?

R: Si myslím, že po gymplu se tak nějak očekává, že půjdeš na vysokou školu, i když znám určitě takový lidi, kteří jsou schopní najít si práci i po gymplu – třeba můj švagr to takhle má, ale já to беру tak, že furt nevím... Nedokážu si představit sebe teďkom, že bych šla a našla si už práci natrvalo. Myslím si, že když budu mít to vysokoškolské vzdělání, tak budu víc obohacena těmi informacemi, budu mít víc těch možností. Myslím si, že během tý vejšky se ti naskytne víc možností, že tam máš hodně takový ty firmy, co tam choděj, nebo máš různý ty veletrhy a mám pocit, že ti to může otevřít jakoby... Nevím, víc možností no. A pak, já nevím, prostě se mi líbí mít ten titul před tím jménem.

T: A co to znamená pro tvoje rodiče?

R: Budou na mě pyšní. Nebo oni to neřeknou, ale pochlubí se tím, že budu první z rodiny, a pak jako prarodiče jsou taky moc rádi. Ale nikdy jsme se o tom nebavili, takhle to u nás nefunguje, myslím, že u většiny takhle Vietnamců, nebo takhle – v naší kultuře to není obvyklý.

T: A cítila jsi podporu ze strany tý rodiny?

R: Jo ani ne (smích). Oni jsou takoví, že nechválí, protože když budou chválit, tak ty se přestaneš snažit, ale když tě budou kritizovat, tak to tě bude motivovat, protože... Nebo jako by si myslím, že většinou ti to spíš ublíží, když seš jako mladší, nebo takhle, když to do mě hustili... Nebo vysoký očekávání měli odjakživa a tu podporu ani ne, jako by neřikali to. Mamka asi čas od času, když vidí, že jsem na tom špatně, tak to zvládneš nebo buď v klidu, jako nic se neděje, ale tatka je takovej jako... Nevim, on je hodně flegmatickej, takže se k těm věcem moc nevyjadřuje. No tak mamka je cholericčka, takže asi musí bejt flegmatickej, aby to s ní zvládl no.

T: Chtěla by ses někdy vrátit do Vietnamu?

R: Ne, ne, ne. Na dovolenou jo, tak vidím tu svoji rodinu po dlouhý době, ale... Jezdíme tam čas od času, ale ono to je finančně náročný. Oni rodiče hodně jezdí třeba na Nový lunární rok, což je u nás jako dost velký, tak jezdí, ale ono to je zrovna prosinec, leden, což já se nemůžu jen tak sbalit a odletět si, že jo. Ale jinak naposledy před třema lety jsem tam byla na měsíc. A jako je to fajn, ale ta mentalita těch lidí je úplně jiná, jinak se tam žije a jako nebyla bych tam spokojená. Nemyslím si, že... I když – kdybych učila, zejména tu angličtinu, tak tam je to jako hodně dobře placený. Jako že kdybych měla učit někde v zahraničí, tak bych chtěla zůstat ale v Evropě no.

T: Přemýšlela jsi o téhle možnosti taky?

R: Jo, určitě. Nebo hodně se mi líbí i takový ty firmy typu... To Education First nebo takhle, jak pořádaj, jak to i organizují a mají různý ty pobočky po celým světě a takhle někde pracovat by se mi třeba hrozně líbilo. Není to tak, že bych vyloženě chtěla pryč, ale kdyby se naskytla ta možnost, tak se tomu nebráním.

T: A chtěla bys i cestovat?

R: Jo, já si myslím, že zrovna přes ty jazyky pak budu mít víc těch možností takhle, jako že se nemusím usadit, a mám pocit, že jazyky se ti jako hoděj vždycky. A kdyby bylo nejhůř, tak s tou vietnamštinou můžu vždycky někde překládat Vietnamcům, to jako není problém. Tak já jako by takhle odjakživa překládám pro rodiče a takhle pro známý i třeba, když je potřeba.

T: A umí rodiče česky? Naučili se?

R: Umí základy, domluví se, když je potřeba, ale zvlášť ta konverzace s nima, to moc ne. To je spíš, že dřív, tak na to nebyly peníze, a postupem času, jak už jsi zvyklá na ten režim, tak prostě furt pracovat – neudělali si čas na to.

T: Máš tedy nějaké budoucí zaměstnání, kterému by ses chtěla věnovat?

R: Nemám nic jako vybranýho. I kdybych aspoň měla ten cíl nějaký, tak bych se k tomu nějak dopracovala, ale teďkom tak nějak tomu nechávám volnej průběh, uvidíme, co se stane.

T: Změnila tě nějak vysoká škola?

R: Nemyslím si. Jako že jsem tady zatím dva měsíce a nemyslím si, že bych byla nějaká jiná. Možná si víc vážim vlastně domova, že tady se cítím jinak než jakoby doma – jsem tam víc v klidu a mamka mi třeba víc volá a jako víc se zajímá. A ono vlastně když se vidíme jen na pár dní, jenom na chvilku, tak ani není čas se hádat, takže je to víc v pohodě teď.

T: Má tedy nějaký konkrétní význam ten vysokoškolský titul pro tvoje rodiče?

R: Já si myslím, že oni to asi berou tak, že jsem snaživá a jsem pracovitá a jsem taková, že to dělám i pro sebe, že chci mít jakoby lepší postavení v tom zaměstnání, a proto se takhle snažim, proto se drtim dobrovolně. A taky se rádi chlubí, Vietnamci jsou takoví obecně, že se rádi chlubí takhle výkony svých dětí. Jako hodně porovnávaj, jako jestli seš víc taková a jako tahle ta...

T: Vnímalas ten tlak nějak negativně?

R: Jo, dřív hodně no. Ono to bylo spíš i s nima hodně těžký, protože ta mentalita je úplně jiná, protože já už jsem taková lehce počestělá, a oni třeba, já nevím, byla akademie jako školní – nikdy nechodili a jako mladší jsem to hodně špatně vnímala, protože kamarádům vždycky přišli babičky, dědové, tety, strejdové, všichni a mně tam jako nepřišel nikdo a ta podpora tam taky nikdy moc nebyla, nikdy jsem neměla takovej ten pocit, že za nima můžu přijít, když mám nějaký problém, a všechno jsem... Tak nějak vždycky jsem spoléhala na sebe, všechno jsem řešila sama a jako hodně se osamostatnila, že asi teďkom to je plus pro mě, ale jako když jsem byla fakt mladší, tak to bylo hodně náročný.

T: Hledala jsi podporu třeba u kamarádů?

R: To jo, ale to bylo spíš hodně těžký, protože jako oni si mě vyslechli, ale nepochopí to, když... Nezažijou to no. Jako teďkom, když mám ty vietnamský kamarády, tak prostě to víme – začneme a hnedka prostě víme, jak se cítíme, ví ta druhá, jak se cítím no, jak to vnímám. A teď, když mám tu mladší ségru, tak se snažim jí dát jako to, co já jsem nedostala od těch rodičů – třeba že když má nějakou besídku, tak já přijdu, anebo takhle, že jí řeknu, že ji mám ráda – jo, to taky neříkáme, že se máme rádi, objímání – jako co to je, to u nás vůbec.

T: Co bys ty z té kultury chtěla zachovat, až jednou třeba budeš mít rodinu, a co bys naopak nechtěla nějak dál reprodukovat?

R: Určitě bych dala najevo víc tu lásku a podporu a to, že se mnou můžou mluvit o čemkoli, a to bych změnila, určitě bych se víc angažovala v jejich životě a víc bych se zajímala jako třeba o to, s kým se stýkají. Rodiče vůbec nevědí, neznají moje kamarády jako jménem, že by jako věděli, která je která. Ale zas bych třeba zanechala to, že doma dělám všechno, ale aspoň vim, že třeba... Mně třeba připadá směšný, když někdo v devatenácti neumí vyprat, nebo prostě mi to připadá jako nezvyklý, a to se mi třeba líbí, že umím nebo že tak nějak se o sebe dokážu postarat, takže to bych nechala. A ta přísnost asi je taky dobrá v určitých ohledech, že... U nás ve městě je tak hodně těch mladších děcek, a když je potkám někde na akci a vidím, jak se chovají, tak si říkám, že tohle bych si já v životě nemohla dovolit no, že mají až moc tu volnost, a že když se jdou někam takhle opít do němoty v patnácti, tak to u nás by neprošlo. Ono pak kdybych ten tlak vnímala jenom negativně, tak bych to už vůbec nezvládla jako s emocema...

T: Takže když se vrátím k té škole, tak hlavním důvodem, proč chceš odejít, je to, že tě to nebaví.

R: Jo. Ono pak poslouchat jako že: tak to zkus ještě, třeba za rok tě to začne bavit – a co když tě to nezačne bavit a prostě dva roky v háji úplně.

T: A kdo ti to říká?

R: Třeba jako... Každý kamarád má jinou vizi, jeden říká: hele, podporuju tě v tomhle tom, je to jako... A další zas: děláš chybu, měla bys to ještě zkusit. Jako já mám pocit, že to kluci vnímají úplně jinak než holky – kluci viděj tu vizi, jako že budu mít hodně peníze, jako z (název vysoké školy) prostě budeš inženýr, jako to vypadá líp než nějaká učitelka, ale já jsem říkala: jako hele, víš co, prostě jo, vyslechnu si tvůj názor, ale já to vidím jinak a je to moje rozhodnutí a stojím si za tím.

T: Takže tomu mám rozumět tak, že pro tebe nemají ty peníze takovou hodnotu, co se týče toho budoucího zaměstnání?

R: Ne, nemůžu si dát za cíl jako peníze, jako učitel třeba vydělává všude jiný peníze – jako soukromej učitel třeba vydělává taky jiný peníze nebo v nějaký jazykovce vydělává jiný peníze, učitel, já nevím, někde ve Švýcarsku vydělává jiný peníze, co když ani nebudu učitelka, co když budu v nějaký firmě. Jako kdybych si řekla: jo, chci peníze, tak půjdu na právníka třeba nebo nevím.

T: Co tě vlastně odradilo od toho práva?

R: Já asi nejsem dostatečně objektivní na to, protože já jsem dělala administrativu, že jsem psala hodně výzev nebo že jsem četla o těch případech, a on to byl právník na všechno, jako že obchodní, trestní, všechno, a on třeba... Já jsem psala exekuce od devadesátiletýho pána a cejtla jsem se strašně, i když jako by jsem to neprovedla já, ale prostě cítila jsem se strašně provinile. Nebo tam byl prostě případ znásilnění a takhle se s tím potýkat, no to bych jako... Nezvládla bych to emocionálně jako. Ale jsem ráda, že jsem tu brigádu měla, protože jinak bych teďkom studovala práva, a to bych byla úplně v háji.

T: Měla jsi hodně brigád, když jsi byla na gymplu?

R: Já jsem byla jenom v tý advokátní kanceláři a pak jsem doučovala. Ale to mě jako bavilo překvapivě, mladší děti, spolužáky taky, ale to bylo, jako že kamarádka, tak si od ní nebudu brát peníze, ale u těch mladších to bylo jako vyloženě za peníze.

T: A co jsi doučovala?

R: Angličtinu, češtinu, matiku, chemii. Ale teďkom je to čím dál tím horší, si myslím. Ona jak se zavedla ta povinná státní maturita z matiky i angličtiny, tak v angličtině vlastně hodně lidí jako strašně plave, že teďkom jsem třeba jako narazila na nabídku čtyři stovky za hodinu, že klidně budou platit, jako šílený. Gympl si myslím, že by moh bejt v pohodě, ale jakoby stavebky a takovýhle ty školy vůbec. To bude, myslím, nával, až zjistěj, kolik lidí ruplo. Už letos strašně lidí ruplo z matiky. I ten didakt'ák z češtiny musí být pro ty ostatní školy hodně náročný, když máš češtinu dvakrát tejdne a nebereš to nijak pořádně, tak to musí bejt náročný no. Máš tam nějaký díla a musíš to přiřadit – a on, když to v životě neviděl, tak co má dělat, když neměli tu literaturu, že jo. To vim, že asi dva mí kamarádi nedali didakt'ák ani teďkom na podzim, takže to musí bejt jako vopruz. U nás (na gymnáziu) většinou, když z něčeho rupnou, tak to je většinou ústní, u nás jako by se státní nemáme problém, ale u tý školní části to je jako vyšší standard.

T: Z čeho jsi maturovala?

R: Čeština, angličtina, angličtina, francouzština.

T: Byla jsi nervózní?

R: Strašně. Já jsem šla v dobrej čas – já jsem šla v pátek odpoledne, takže se tam nikdo nepřišel na mě podívat, jako minimum, a ti učitelé byli takoví víc v pohodě a říkala jsem si: hele, jako

jestli zvládnou teďkom češtinu, že mě nebudou dusit, tak pak zvládnou všechno – takže čeština, prošla jsem v pohodě a pak jsem dělala ty angličtiny a francouzštinu, to už jsem si šla pokecat jenom. Já mám pocit, že už se jako v tý angličtině vyjádřím pomalu líp než v tý češtině – jako na nějaký téma jo, že mi to i zní líp jako v tý angličtině. Francouzština je hezká, ale v tom se ještě musím víc rozmluvit, ale ta angličtina se mi vyloženě jako líbí – ty filmy, seriály, všechno, hodně čtu a právě se mi to hodně líbí a chtěla bych se v tom jako zdokonalit a na tom (název vysoké školy), tam si myslím, že už nejdou tu gramatiku, tam předpokládají jako, že umíš, a jedeš ekonomickou slovní zásobu – a to je všechno. Takže bych chtěla ty jazyky víc prostudovat a nechci vyloženě filosofii, protože potom si myslím, že je horší najít si tu práci, že učitelé potom... Nemyslím si, že tak jako učitel... Jako učitelé se shánějí a myslím si, že to až zas takovej problém není najít si tu práci, ale s tou filosofií nevim no, to má jedna kamarádka, co to vystudovala, a teďkom pracuje v knihkupectví a bylo to dost špatný no. Ale taky mě třeba zajímala sociální práce jako taková, ale přijímačky tam měli celkem náročný, jsem koukala, že musíš umět i dějepis a takovýhle věci. Koukala jsem na Sociální práci a charitativní činnost – šilný přijímačky, to jsem se úplně divila, co tam po tobě chtějí. Jo a taky ta (název univerzity) se mi líbí, že ta nemá SCIA. Ty mám problém projít, takže to bych asi nezvládla. Si pamatuju v (název města), že jsem měla: když zmáčkneš Ctrl w, co se stane (smích). Takže oborovej test jsem dala úplně v pohodě a pak jsem vyhořela na těch SCIÍCH.

T: Jak ses učila na ty přijímačky?

R: No já jsem se neučila právě. Tak ono prostě když maturuješ... Já jsem maturovala a pak druhý den jsem šla na ty přijímačky na to (název oboru). To (název vysoké školy) jsem si jako aspoň udělala, protože to máš až v červnu přijímačky, takže to bylo úplně v pohodě, a pak jsem si říkala: no stejně jsem se na to nemusela učit, protože oni posunuli hranici, že... Maximum bylo... Já jsem měla z francouzštiny, angličtiny a matiky – z každého bylo maximum 1000 bodů a normálně minimum 500, ale náš ročník byl asi tak blbej, že to museli snížit – matiku na 300 bodů a jazyky na 400, že jo, takže to bylo úplně v pohodě. My jsme právě že strašně slabej ročník, jak jsem koukala, že čím dál míň lidí má vejšku. Jako nás je 50 a normálně nás má být 100 jako na oboru no. Taky hodně lidí nedalo maturitu jako, že jo. Ty lidi jdou dolů, si myslím. Jako fakt si myslím, že jo. Ale je to čím dál tím horší, já si myslím, že ta čeština na to, že je státní, tak ta ústní vypadá na každý škole jinak, že by měla bejt stejná, si jako myslím, stejný podmínky.

T: Co myslíš, že tak jako celkově ta vejška člověku dá?

R: Asi si myslím, že hodně tu samostatnost, hodně že se musíš postarat sám o sebe, že tě nikdo už nepovede za ruku, že víš, že se na věci nemůžeš jen tak vyprdnout, protože tady se na to vyprdneš a končíš, že jo. Jako že musíš mít tu vůli, vejška je o tom, že ty chceš, ty se musíš jako k tomu dokopat, ty se musíš jako učit, protože si myslím, že v tom zkouškovém pro ty kluky – vyloženě u nás ve třídě tam byli takový lajdáci, že to je těžký prostě se zvednout doma a dobrovolně se jako učit nebo dobrovolně si psát poznámky, jako co to je. Takže hlavně se osamostatnit, si myslím. A pak, když už tě něco vyloženě baví, tak aspoň se v tom zlepšíš, ale vim, že jako hodně teď třeba i tápou, jako na tý medicíně píšou každéj den, ale baví je to, takže se to učí rádi no. Ale vim, že jako každéj rok je někdo, kdo vyloženě skončí s tou vejškou, jako že na to nemá no, nebo že to není nic pro něj, anebo jdou na nějakou lehčí no. Ale to je super, si myslím, nebo jako nemyslím si, že to je něco špatnýho, nevnímám to jako špatnou věc, že by bylo horší, kdybych prostě v tom tápala a byla z toho nešťastná, že bych tam chodila jako nerada, pak bych se musela učit, a když na to máme ještě takový rasistický učitele – včera ne, to bylo: no, všechny kolegyně z východu opisují – to jsem prostě fakt jako nepochopila. Já jsem byla prostě úplně v transu, jsem nechápala, jak tohle to si může dovolit, že jo. Tak jsem řekla, že tam prostě už nikdy v životě nevlezu, když tam maj na to takový učitele – ještě na (název fakulty) – co jako čeká? (smích) Prostě tam máš převážně lidi mimo Českou republiku. Taky na nějakou Rusku tam vyjel: aha, takže vy neumíte česky, máte umět dostatečně česky na to, abyste mi rozuměla, my vám to tady platíme... No tak hlavně že má tři tituly, že jo.

3. Rozhovor s Annou

T: Takže já ti jenom řeknu na začátek, že to bude k mojí bakalářce a jestli souhlasíš s tím, zda mohu použít tvůj rozhovor k účelům své bakalářské práce. Bude to anonymní a dobrovolný. Souhlasíš teda s účastí na mém výzkumu?

R: Jo, jo, souhlasím.

T: Takže kolik ti je let?

R: Dvacet tři let.

T: Co jsi studovala za střední školu?

R: Gymnázium v (název města).

T: Tam jsi bydlela celé své dětství?

R: Ne, do patnácti jsem bydlela u mamky v (název města).

T: Co tě vedlo k tomu se přestěhovat do (název města)?

R: Bylo to jednak jakoby finančně, že bych se tam měla i líp, že prostě máma se přece jenom starala ještě o bráču. No jenže to jsme nevěděli, co to jako spustí, protože táta, jak tam byl, tak byl manažer sportovišť, takže měl prostě dobrý prachy, no jenže jak si tam dosadili někoho jinýho, tak od té doby to jde jakoby docela z kopce finančně prostě no.

T: A to se předtím nevědělo?

R: Ne, to se předtím nevědělo, když jsem tam šla... No a jednak jsem to chtěla vyzkoušet bydlet s tátou a i s babičkou a nevím, nějak jsem prostě chtěla, aby to bylo lepší i po té finanční stránce.

T: A hrála v tom ta škola i nějakou roli?

R: Jo, hrála, já jsem tam vlastně chtěla jít do (název města), protože tam byl i táta (na gymnáziu), tam mě vlastně vzali, ale pak jsem přestoupila do (název města), protože jsem zjistila, že v (název města) je gympl, a znala jsem tam nějaký lidi a bylo to lepší než dojíždět. Ono se totiž vlastně říkalo něco jako Filda – Pajdák, ten v (název města) je taky takový, že jako se tam nikdo moc nezná, a ten (název města) je takovej rodněj, tak jsem ráda, a dosahují třeba daleko lepších výsledků než tam, takže já jsem třeba hrozně ráda, že jsem byla na (název města) gymplu.

T: A když jsi šla na ten gympl, tak už jsi uvažovala o tom, že pak půjdeš na vejšku?

R: No jasný, já jsem chtěla bejt doktorka.

T: A proč jsi šla teda na tu Přírodovědu?

R: No, protože jsme vlastně měli blbou tu... Takhle, hodně jsem se podřizovala rodičům... Takhle, protože kdybych mohla, tak já bych jako odcestovala, odletěla na rok, jenže prostě moje babička je strašpytel, má svoje strachy, takže mi to nedovolila, což si myslím, že pro mě by to bylo úplně nejlepší, protože bych se naučila jazyk, měla zkušenost, měla bych čas na rozmyšlenou...

T: To bys tam studovala, nebo jela po škole, po gymplu jen tak?

R: Ne, myslela jsem po škole jako třeba Au Pair nebo nějakou jazykovku nebo něco... No ale oni jako, ať to prostě zkusím, ale věděli jsme, že to prostě nedokončím, i když mamča se potom

strašně divila, jako že jsem to nedokončila (první studium). Říkala aspoň ten rok a myslela, že mě to pak chytne... No a já jsem tam šla, protože jako máš matiku, fyziku, biologii a chemii na přijímačkách na medicínu. No a my jsme měli jako dobrou fyziku a biologii, ale chemie – prostě ten učitel byl takovej zvláštní jako... A tak jsem si řekla, že se aspoň to jako naučím, když tam budu, a poznám prostě co a jak. No a na jednu stranu já jsem chtěla vypadnout, nechtěla jsem zůstat v Aši, protože tu byly dvě možnosti – buďto jít na školu, anebo zůstat v Aši, protože odcestovat jsem nemohla, a nechtěla jsem prostě tady zůstat.

T: A pak jsi plánovala, že zkusíš tu medicínu po Přírodovědě?

R: Jo, já jsem byla rozhodnutá jako, že jdu prostě na medicínu. No ale jak už jsem se jednou nedostala, tak jsem si dala záchranu. A chtěla jsem vlastně do (název města), že bych byla s tátou. A hlavně já jsem studium neměla moc ráda v (název města), jsem byla z těch lidí taková přehlčená. Jsem myslela, že to prostě v (název města) bude jako lepší, jak budu u toho táty, a tak jsem se tam hlásila na medicínu a pak na toho Záchranáře... No a tam mě jako by nevzali, tak jsem šla na Záchranáře... Ten Záchranář, to bylo prostě strašný, ty učitelé, já prostě nevím, tam byla jedna na anatomii a ta furt měla nějaký kecy. Jako když jsem jela na dovolenou, tak jako prostě že si jezdím na dovolenou, co si to dovoluju vůbec... Omluvila jsem se jí předem, pátek byl prostě jedinej volnej den, kdy jsem mohla, a ráno jsme měli tu anatomii, tak já jsem se omlouvala, že jako jdu na štítnou žlázu, že ji mám špatnou, že bych měla jít jako na vyšetření, tak když jsem tam vešla, tak ona jako že já jsem ta paní, co tady má ty privilegia... No a mě to prostě nebavilo, dělalo se mi jako už strašně špatně, jak jsem hrozně chtěla na tu medicínu a nevyšlo to, tak se mi z toho všeho začalo dělat špatně. No ale hlavně já jsem chtěla nejdřív být dětská doktorka a pak jsem prostě chtěla být patolog nebo psychiatr. No a prostě ta psychologie mě táhla a já jsem jako vůbec nevěděla, že klinickej psycholog může dělat to samý vlastně jako psychiatr. To jsem vůbec nevěděla, mně to vlastně pak řekla ta Lenka, co studuje s náma. No, a to mi vlastně řekla, když jsem byla na tom Záchranáři. Jsem začala o tom hodně uvažovat, jako nejdřív jsem chtěla to dodělat, jo, abych měla aspoň něco, a nevěděla jsem, jak rodiče se k tomu budou stavět.

T: Takže jsi chtěla mít aspoň bakaláře z toho záchranáře?

R: Jako jo... Ale já mám prostě třeba skoliózu a nemůžu tahat těžký věci... A jako představit si, že bych měla tahat někoho nebo prostě vožralý lidi a být třeba ve čtyřiceti v důchodu... Nevím jako, jsem to prostě takhle řekla doma a neměla jsem z toho vůbec dobrej pocit, jinak i z těch lidí, každej jel za sebe prostě, jsem tam měla jen jednu kamarádku... Ne prostě mě to

strašně štvalo, celá (název města)... Tak jsem to prostě řekla doma, a oni teda jako že mi daj ještě šanci, tak jsem byla ráda. Nakonec to vyšlo no a jsem jako strašně spokojená.

T: Takže předtím na těch školách jsi moc spokojená nebyla?

R: Hele Přírodověda byla dobrá, ale jak jseš na tý škole a víš, že chceš stejně dělat něco jinýho a že se hlásíš někam jinam, tak není moc ta motivace to dokončit.

T: A jak ses cítila na vejšce? Jakou jsi cítila změnu oproti gymplu?

R: Ježiš, cejtla jsem strašnou změnou. Já jsem měla jako dvojobor, prostě brutální... Jako biologie, chemie... Ale strašně bych to jako studovala třeba i teď, protože to fakt miluju. Nebo že bych se dala aspoň na bizuli... Ale bylo to prostě super, bylo to jako dopodrobna, dělali jsme hodně s mikroskopem, což jsme třeba vůbec nedělali na gymplu, jenom párkrát jsme to měli. Takže jsme prostě zkoumali jakoby nějaký rostliny a pak různý tkáně živočišný a tak. Jako bavilo mě, že to bylo takový hodně praktický, protože jsem takový praktický člověk. Takže to jsem jako fakt hodně oceňovala. Pak jsme měli i laborky z chemie, jo a takhle, z toho jsem byla docela vyklepaná, protože jsme nedělali vůbec nic, že jo. No a tam jsem se fakt bála, tam jsem na sebe vylila asi aceton a měla jsem z toho úplně paniku, přitom aceton máš třeba i v odličovači, teda v odlakovači (smích). Ale prostě bylo to zajímavý jinak no, potom jsme tam počítali různě a jako jo, mě to bavilo, bylo to jako fajn, že to bylo takový jako praktický hodně a biologie hodně oproti gymplu. A jinak jako toho bylo víc dopodrobna, že jo.

T: A vyhovoval ti ten systém tam? Že na gymplu prostě chodíš do školy od pondělí do pátku celý týden...

R: To jsme měli i tam (smích). No my jsme měli pondělí, úterý, středa, čtvrtek a pátek, ale to byla jenom dopoledne výuka a měli jsme to právě takhle nabouchaný kvůli tomu, že je to dvouobor, plus ještě do toho je tam povinný tělák na tý Přírodovědě, takže jako těláky jsme do toho měli, ale to bylo super. Prostě jsme měli kanoistiku, míčový hry... Za mě jako asi nejlíp v tomhle z těch univerzit ta Přírodověda, je jako lepší než Pajdák, mně to tam přijde takový vyceповanější. Jako i ty lidi byli jiný, takový podivní, ale já mám ráda takový typy... Akorát tam potom byla matika, matiku mám ráda, ale ten chlápek byl takovej strašně zajímavěj, zvláštní a jako seminář byl, teď nevím, dvacet, třicet lidí, ale prostě třeba přednáška – velká aula pro sto lidí, tak to si z toho nic moc neodneseš. Takže to byl jako takovej boj trošku, že ta matika byla taková... Jako já jsem to měla ráda, ale některý učitele, co nám dávali, byli fakt divní. My jsme měli na gymplu humanitní a přírodovědnou profilaci a já jsem měla

přírodovědnou a my jsme měli tři matiky různý a jedna z nich byla právě jako matika pro život, kde to s náma dělali, a neměli to ti humanisti. Tam byla jako statistika, kombinatorika, pak jsem měla jako opáčko na maturitu a pak jsme měli pokračování jako derivace, integrály, jako na vysokoškolské úrovni jsme měli hlavně derivace, integrály. Ale on byl prostě takovej zvláštní (učitel na vysoké škole), jako dalo se to, ale prostě nebylo to něco, v čem bych si byla jistá. Takže to mě jako tak stresovalo, dobře jako bižuli, chemii naučíš se, furt je to pro mě jednodušší než ta matika právě.

T: A ta matika tě bavila?

R: Jo, jako mě to bavilo, když mi to šlo, tak mě to bavilo. Mám ráda třeba počítání, ale nemám třeba ráda slovní úlohy, nechápu je, slovní úlohy mi nejdu, v životě jsem nevypočítala slovní úlohu... No já si to prostě neumím představit vůbec a přitom je to jako docela praktický, o sobě tvrdím, že jsem praktický člověk, ale někdy mi to přijde úplně nepraktický... A třeba geometrie mě nějak moc nebavila, ale jinak počítání a tak, to bylo jako dobrý. Akorát já jsem prostě člověk, co dělá pomalu, nějak jako celkově dělám všechno pomalu, aby to bylo jako precizní. A právě před náma třeba seděli dva kluci, jim bylo jedno, jestli je to blbě nebo ne, ale už vykřikovali rychle a mě to třeba jako strašně znervózňovalo tohle. Jako víš, něco máš vypočítat a už ti tam hlásí výsledky a já jsem třeba teprve v pülce...

T: A můžu se ještě zeptat, co se stalo u té maturity?

R: Jo, já jsem byla strašně nervózní, víš, jak je tam časovej limit, tak já jsem hrozně nervózní z lidí... A první byla matika, jakože maturita, a potom čeština... A kdyby to bylo naopak, tak by to bylo v pohodě, už bych věděla, co a jak... Jenže já jsem prostě vůbec nevěděla, já jsem nějak běžela ráno, protože jsem nevěděla, co mě čeká, a hlavně mě stresuje, že jsem jako v abecedě první a já prostě všechno dělám jako první a já jsem prostě nevěděla, co mám dělat, jsem byla fakt strašně nervózní. Takže se tam jako chodilo s těma občankama a fakt jsem nevěděla jako a řešila jsem takový blbosti, což mě teda ta maturita naučila neřešit. Takže já jsem jako ráda na jednu stranu, že jsem to nezvládla. Jako jednak mi nic neuteklo, jenom prázdniny jsem měla takový, že jsem nad tím hodně přemýšlela, ale zas mně to dalo jako do života hodně... No a já jsem byla nervózní tady z toho a pak tam byla rovnice jedna, jako já jsem počítala, dobrý, no a já jsem si prostě nevšimla jednoho mínuska – mi to nevycházelo a já jsem byla nervózní z toho, že prostě pitomá jedna rovnice, kterou vypočítám, a že to pak bude těžší a těžší... Takže já jsem se tam jako prostě sesypala, jsem začala brečet, že prostě na to kašlu... Jsem tam zůstala a pořád jsem to tam nějak zkoušela, ale už prostě ten mozek... A hlavně ten nátlak všech jako třeba

rodičů, tak já nevim, jestli jsem třeba podvědomě chtěla, místo abych se ještě snažila, tak jako ukázat, že taky nejsem prostě bezchybná.

T: A tlačili na tebe rodiče?

R: Ne, víš, to byla taková... Někdo má třeba takovou negativní motivaci, že ti řekne: no tak jako na vysokou školu jdou jenom chytrý lidi, a ty si řekneš: aha, tak musím přidat jako... Ale naši byli takoví no, jako že já všechno zvládnou a udělám všechno... A úplně jako ty máš tady prostě jenom jednu dvojku na vysvědčení, jinak samý jedničky a ty jsi úplně nejlepší, víš, a mě to třeba hrozně štvalo... A třeba se i chlubil, nebo ne chlubil, ale že to tak říkali...

T: A nechyběla ti taková ta podpora trošku?

R: No na jednu stranu jako jo no... Víš, to je nejhorší, že já třeba řeknu: mě tady to nebaví, a to je hned a tobě to nejde nebo co... Nevypočítám jeden příklad ze sto padesáti, jako plácnu, a hned jako tobě to nejde, takže seženeme doučko... Prostě jako na jednu stranu takhle a potom zas takhle. Protože nemůžeš všechno vědět a teď hned jako doučovat, víš co... A přitom babička třeba furt proč mně nejdou jazyky, jo, a já říkám: babi, promiň, ale každému jde něco jiného. Já jsem si třeba stěžovala, že mi to moc nejde, že neumím mluvit a že mi toho vlastně moc nedává ta škola, anebo že jsem udělala prostě v testu chybu, a ona místo toho, aby něco řekla, ona hned proč jsem udělala tu chybu, když jsem se učila, a přitom já říkám: ty v češtině děláš taky chyby a je to tvůj mateřskej jazyk, a když mluvíš německy, tak taky nevíš všechno, snaž se to pochopit. Takže mně to spíš přijde jako takový nepochopení, jak to, že jsem to prostě neto... Jako jsme jenom lidi a mně přijde, že občas tady to jako nechápou, tady ta strana tý rodiny... No a prostě mamka, tý je to jako ne že jedno, ale tak ta mě podpoří, že jo, jako normálně. Jo ale prostě ví, řekne: tak jsi prostě dostala tady toto... Jednou mi jako tleskala, když jsem dostala prostě čtyřku: no konečně, šprtka dostala konečně čtyřku...

T: A taťka se v tom nějak angažoval? Nějak se o to staral?

R: Ale tak táta mi prostě jako držel palce, a když jsem byla ještě na základce, tak si jako někdy volal s tou třídní, že chtěl vědět co a jak. Takže se jako zajímal hodně a pomáhal mi jako i s nějakějma věcmi, ale já jsem takový samotář, nebo že si ráda dělám jako věci sama, že pak na gymplu jsme se třeba jako ani moc nebavili a dělala jsem si svoje věci... Ale tak jako zajímal se samozřejmě, chtěl třeba vidět žákovskou nebo takhle... My jsme měli vlastně studentský průkaz, mi to nedošlo. A máme školu online... To jsem chtěla říct, že táta mi prostě věřil a moc mi do toho nekecal, protože když mi někdo do něčeho kecá, tak já pak nedělám nic.

T: A co říkali doma na to, nebo jak reagovali, když jsi jim říkala, že bys chtěla být ta doktorka?

R: No nevím, mně přišlo, že s tím tak jako i počítali, že prostě půjdu na lékařku.

T: A kdy myslíš, že to jako začalo u tebe? Mluvili jste o tom nějak doma?

R: Hele ani ne, jako babička, ta mě podporovala, ale třeba když jsem to řekla dědovi, že chci jít vlastně pryč, jsem chtěla na nějaký humanitní ty... Tak on prostě začal kecat úplně nějaký blbosti, že se neuživím, že ať jdu prostě na medicínu.

T: Jako když jsi chtěla jít na tu psychologii?

R: No já jsem právě si hledala jako tu psychologii a pak ještě religionistiku nebo tak něco nebo humanitní vědy, nevím teď už... Nebo do (název města) jsem možná chtěla na tu religionistiku, protože tam není psychologie v (název města), nevím, něco takovýho jsem si chtěla dát do (název města), nebo nevím co... No tak to on vůbec nepřijímal, naštěstí s dědou nějak nejsem v kontaktu, jako nebydlím s ním, neživí mě, takže jako mi nemá co kecat. Ale jako nevím no, i ta babička byla taková, ale spíš možná že asi viděla, že jsem jako chtěla na tu medinu, tak že se toho chytla, že mě podpoří.

T: Takže na maturitu i na přijímačky ses vlastně připravovala sama?

R: Já už se učím asi sama od první třídy, protože máma nemá nervy na mě, nebo neměla, mě zmlátila jednou no, jsem neřekla totiž mandarinka a já myslela, že umřu v ten den, to si pamatuju dodnes. A jako od té doby mi řekla, že se se mnou učit nebude, že prostě jako na to nemá nervy, ale ona byla trošku taková labilní... Já jsem jako řekla „mandalinka“ asi, víš... Takže od té doby se učím fakt sama i na základce a měla jsem prostě třeba kamarádky a tak.

T: A vždycky jsi to zvládala? Nebo když sis nevěděla s něčím rady, tak ses ptala spolužáků?

R: Jako řekla jsem i třeba mámě, když něco věděla, ale tak máma jako taky občas nevěděla, ale většinou jsem to prostě rovnou řekla tý učitelce, anebo jsem jako prostě začala sama a tak, ale většinou prostě od spolužáků nebo tak... Ale pak už jako sama, tak základka snad jako v pohodě, tam nebyly jako nějaký moc složité věci...

T: Byla pro tebe silná motivace stát se doktorkou?

R: Jo, tak já už jsem to měla asi v osmý třídě, že tím chci být, a právě proto jsem taky šla na ten gympl, že jinak bych asi na gympl nešla, a měla jsem jít jako na obchodku ještě, měla jsem tam přihlášku... I když možná bych jako taky šla, protože bych vlastně nevěděla, co chci dělat.

Nevím, jak by to vypadalo, kdybych nechtěla být doktorka nebo nevěděla, čím chci bejt, ale já měla prostě motivaci jít na gympl, věděla jsem, že tam musím a že musím potom na vejšku. Jednak vidím moje rodiče – neříkám, že takhle to mají všichni – myslím, že i já se svou vysokou školou budu mít menší plat než ten, kdo má jako střední, ale prostě takhle nechci jakoby dopadnout, jako řešit finance, až jednou budu mít dítě, tak jako postarat se... Jako já jsem asi trošku rozežraná tady v tom, že bych se jako chtěla mít prostě dobře a ne žít jako z výplaty do výplaty a mít nějaký to svoje, prostě cestovat... A jako jediný, co se prostě nabízí, je jít studovat a jako ráda bych pracovala třeba už teď, ale když mám tu možnost... Já vím, že se říká, že školu si můžeš dodělat vždycky, jako jo, třeba toho magistra jako jo, ale víš co, třeba pak zase začít, když už pracuješ, tak si myslím, že je strašně těžký. Takže to bylo tak – vím, že chci na doktorku, vím, že musím na vejšku. A tak jsem šla na vysokou a tam jsem zjistila, že existují daleko lepší obory, nebo jiný obory, třeba jako ta psychologie, kde nemusíš 24 hodin sedět na prdeli a učit se, protože já vůbec nejsem jako takový učící typ. Jako mě to baví, ale takhle jak mám tu kamarádku na tý medicíně, tak to bych jako fakt nezvládla, fakt obdivuju, mě by to prostě nebavilo. Jako potom já si myslím, že když to dostuduje člověk... Jako možná by mě to asi bavilo, ne teda úplně všechno dopodrobna, že jo, ale jako vím, že když to pak člověk dostuduje, tak přijde taková ta sladká odměna, že budeš dělat něco, co je fakt jako unikátní, když to tak řeknu, protože dlouho jako musíš studovat, že jo, a pak ty atestace... Já si myslím, že ta odměna na konci je jako sladká, ale nevím no, prostě jsem mladá a nechci to prosedět u učení.

T: Oni ti doktoři mají také pak takové to vysoké postavení ve společnosti, že kdo vystudoval medicínu, tak už je fakt někdo, vnímalas to taky tak?

R: No přesně, to byl taky jeden důvod, proč jsem chtěla jít na medicínu, jako že budu taková jako...(smích) Takže tak no, pak mi kamarádka řekla, že je ten klinickej psycholog, ale na (název fakulty) jsem to prostě zavrhlá, říkám, že na to nemám... Zkoušela jsem to ještě na psychologii do (název města), tam je kamarádka a ta mi jako by řekla co a jak a přišlo mi to takový jako lidštější a milejší než tady. Protože tady byl ještě, myslím, nějaký záznam nebo video (u přijímacích zkoušek). A tak jsem se hlásila tam a právě ta Lenka mi jako říkala, že studuje tady to (současný studijní obor), ale mně to přišlo divný, jako že tady je Specka a tak... Taky jsem nevěděla, víš co, jako že... Ted' mi přijde, že ten název už je dobrej, předtím jsem taky nevěděla, že je to plnohodnotná psychologie... Ještě můžeš taky jenom učit tu psychologii, a to je v (název města) takhle no, to jsem se hlásila a tam mě taky jako vzali, ale... No, takže jak mi řekla (kamarádka) vlastně, že ona studuje tohle, tak jsem se rozhodla, říkám, že to

nevypadá tak strašně ty přijímačky na tady to (současný studijní obor), tak že to zkusim a vyšlo to kupodivu...

T: Takže pociťuješ změnu mezi těma vejškama? Cítíš se tady líp?

R: Jo, jako co se týče Záchranáře, tak to je stokrát, milionkrát, bilionkrát zlepšení prostě... Co se týče jako Přírodovědy, tak taky je to zlepšení, jako je to zlepšení hlavně v tom, že studuju něco, co mě baví, co chci dělat, jo... Ale jinak takhle jako s těma lidma to bylo super, jsme měli seznamovák, ti učitelé... Teď prostě furt ta příroda, prostě přece jenom tam byla ta biologie a ta mě baví, a to bych se třeba uplatnila i jako učitelka... Jsem jako by uvažovala, že bych šla potom učit, protože to bylo jako kombinace učitelství, víš. Potom byly jako až na magistru ty pedagogický předměty nějaký, my jsme měli spíš tady ty odborný a potom jako se to učilo, ale jinak to prostě bylo Učitelství pro biologii a chemii. A víš, jako že prostě mě to takhle nadchlo a ten kampus byl taky strašně fajn, že to tam takhle je...

T: Již dříve ses zmínila o tom, že se chceš zaměřit na neuropsychologii, kde se psychologie pojí dohromady s biologií...

R: Jo, což je právě úplně super... Sice z toho teď mám nějaký strach – no, nějaký zkrat. Ale když jsme takhle jednou jely domů s Karolínou (spolužačkou) po tý (název předmětu) a bavily jsme se, tak ona mi řekla takovou chytrou větu, že někdy jako člověk musí zpochybnit to, co chce dělat, aby si uvědomil, jestli to chce jako dělat. Tak to jako by řekla a já jako úplně v tu chvíli... A teď jako jak jezdím do těch (název místa, ke má Anna stáž), tak k tomu tíhnu... Já to jako by chci dělat, ale zase víze toho, že mě sponzoruje jenom babička, tak prostě pro mě je lepší, když půjdu na nějaký to HR a budu už pracovat a dělat to vlastně i dálkově, že jo, nebo kombinovaně, protože to nemůžeš vlastně dělat psychologii kombinovaně, tak tady z toho pohledu... Takže ono to má prostě hodně faktorů.

T: A měla jsi na vejšce někdy nějakou brigádu?

R: Jo, já jsem hlídala děti.

T: A tím sis přivydělávala k tomu, co ti babička posílala? A mamka ti posílá nějaký peníze?

R: Jo, jo, jo, posílá taky něco. Ale víš co, je to takový naprd, já bych si chtěla někam chodit... Jako já bych třeba hrozně chtěla při škole dělat nějakou sekretářku, protože vlastně seš na místě... A já jak jsem po tý Praze hrozně rozlítaná, tak už mě nebavilo hlídat ty děti, protože jsem s nima byla třeba dvě hodiny, takže jsem měla jako sto dvacet na hodinu, ale byla jsem vlastně celkově s nima čtyři hodiny, protože sem a tam přejíždění, že jo, než jsem vyjela...

Třeba jako já i teď občas chodím hlídat, když někdo chce večer pohlídat děti, tak jako jo, přijedu, není problém, ale prostě jako nebudu furt lítat sem a tam... Jo takže to mi třeba přijde super, že takhle něco jako děláš na počítači – když to nestihneš, můžeš to třeba dodělat i doma na počítači nebo takhle... A máš za to prostě nějaký peníze, třeba i větší – tam můžu sedět třeba osm hodin a mám třeba osm set, kdybych měla třeba stovku na hodinu, dám příklad jo... Takže to by mě třeba jako bavilo, ale teď právě jak mám takový to... Prostě potřebuju se fakt posunout, fakt jako nebaví mě sedět ve škole a nic jakoby nedělat, takže jsem ráda, že mám jakoby tu stáž, říkali, že nám možná nakonec zaplatí, takže prostě nevím, teď to mám takový, že prostě před týdnem někdo řekl neuropsychologie a já úplně strašný, nebudu to studovat...

T: Nemá to souvislost i s tvým současným vztahem v Anglii?

R: Tak tam je ta neuropsychologie, takže to by nebyl problém... Já nevím, já mám totiž pocit, že on (Annin přítel v Anglii) si neuvědomuje, že to můžu studovat i tam, protože on na jednu stranu moc nechce, protože bych musela platit velký prachy, že jo, a tady si to můžu dodělat zadarmo, víš, takže prostě on mě tam strašně chce a na druhou stranu si myslím, že on to vnímá tak, že kdybych chtěla bejt klinickéj neuropsycholog, tak že bych musela mít dva roky tady a pak ještě tu atestaci pět let, dejme tomu, ta atestace trvá dlouho. V Anglii máš rovnou na magistru klinickéj neuropsycholog a já jsem mu to takhle říkala, že sice to stojí prachy, ale už za dva roky budu hotová a ne jako tady... To vyjde pomalu nastejno. A jestli on se postará o všechny věci a já si třeba najdu něco a budu si akorát platit jenom to studium, nebo si vezmu tu půjčku, kterou ti prostě budou strhávat podle toho, jakéj máš plat, tak to není problém potom, když on se postará o všechno to okolo a já si ještě tak přivydělám u toho... No, takže uvidíme, nevím, je to spíš prostě mnou, je to daleká cesta hrozně... Nevím, třeba teď jsem jako hrozně nadšená... Jo ještě jsem chtěla říct, že mám jakoby strach, že skončím v tom výzkumu, nebo mně by to vyhovovalo jako takhle jo, ale... Nevím, jak to mám říct... Jakoby ten HR nebo ten koučink mi přijde takovej seberozvíjející... Jsem chtěla říct takovou myšlenku, že já žiju sama za sebe, a proto bych se chtěla jakoby poznat. To je pro mě takový prvotní v životě – poznat fakt sebe. A mně to přijde právě, že třeba skrze ten koučink nebo to HR, že to je takový seberozvíjející docela hodně oproti třeba tamtomu, víš, přijde mi to takový trošku negativně nabitý tamto... A tady v tom můžu třeba na tu jógu nebo na mindfulness a nevím, nějaký třeba různý muzikoterapie (Anna ráda zpívá), víš, nebo něco, a že to můžu pak nějak jako zužitkovat. Takže to je takový trošku problém no... A že si myslím, že si tak můžu dělat i sama na sebe, třeba jak jsem hlídala ty děti, tak ona taky byla, nebo je vlastně koučka a má to vlastně udělaný sama na sebe a dělala i HR dřív... Takže prostě tak... Teď jsem třeba ráda za tu stáž. Jako

nejradši bych dělala obojí – fakt třeba jeden den v týdnu chodit do firmy nebo takhle prostě dělat něco, jo. Jenže nemůžu jít prostě na HR a pak si to dodělávat, to vůbec, musím nejdřív prostě tu delší cestu, ale prostě uvidíme, prostě záleží. Já si dám jako přihlášku prostě na psychologii, taky na andragogiku, personální řízení, to samý vlastně do Anglie a uvidím, co vyjde – jestli teda do Anglie, jestli teda spolu vůbec budem... I když to bude docela sranda to řešit někdy v lednu příští rok, jestli teda si to tam mám dát nebo ne, se ho taktně zeptat, to bude docela jako... Tak on jako mi taky kolikrát říkal, kdy to dodělám, se mě ptal, a tak podobně, aby věděl, že jo, a jako kdybych měla práci, tak si mě tam hned nastěhuje... Ježíšmarja, to bych byla úplně nejšťastnější, kdyby nám to vyšlo – partner, nějaký vztah a láska.

T: A dařilo se ti nějak skloubit na těch školách, kterými jsi zatím prošla, volný čas a studium, nebo nějaké přátelství, milostné vztahy a podobně?

R: Takže na přírodovědě, tam jsem chodila pracovat – uklízela jsem v ateliéru. A jezdila jsem do (název města) skoro snad každé tejdny, protože jsem to tady jako neměla nějak moc ráda... No, docela nabitý, prostě škola a pak jsem jela... No a ráno jsem chodila, myslím, že to byly úterý a čtvrtek, uklízet do toho ateliéru. Samozřejmě jsem jinak měla kromě toho ateliéru nějaký tělocviky jako na škole, takže jsem hodně sportovala, a bylo nás tady hodně (spolužáků z gymnázia), takže jsme se tady scházeli, i když ne třeba tak moc jako teď. To mě právě štvalo na tom, že sice jsme v jednom městě, ale moc se nescházíme. No a to byl takhle ten první půlrok, že to bylo prostě docela strašný, já jsem byla na té koleji, takže jsem nic moc nedělala, jenom tak s těma holkama, než jsem vždycky někam dojela, no hrozný... Pak jsem se teda přestěhovala na (název části města) a tam jsem vlastně začala podnikat věci se svýma spolubydlícíma, že jsem měla takový jako kamarádky, a začala jsem vlastně v té době i pracovat, jako v letňáku, ale samozřejmě že jako ve volném čase jsem měla nějaký sporty nebo jsem teda chodila uklízet anebo jsem se učila jako na přijímačky na medicínu. A taky jsem jezdila do (název města) co čtrnáct dní, takže častěji než teď.

T: Takže jsi to zvládala? Přišlo ti to jako takový vyvážený nebo ses cítila třeba nějak pod tlakem?

R: Ne, to je jako úplně v pohodě, z čeho jsem byla jakoby pod tlakem, tak to bylo z těch lidí tady, že jo, prostě (název města) – milion lidí. Já jsem takový člověk, co si všechno bral, teď už teda ne. Už fakt mám ráda takový to, že prostě ať uděláš cokoli, tak tě stejně lidi pomluví, víš, a už na to fakt kašlu, prostě jako užívám si to, jestli mě někdo pomlouvá nebo ne. Fakt jako na jednu stranu prostě jo, protože si říkám, no tak očividně asi nemá v životě žádný problémy,

když musí řešit mě – středem pozornosti, i když to nemám ráda, ale co máš dělat, víš co, jako když si představím, jaký jsem z toho měla stavy dřív... Jo, jsou dny, kdy jako třeba úplně nemám taky náladu nebo že bych si to třeba vzala víc, ale fakt jako můžeš udělat cokoli a stejně tě pomluví... I když neuděláš třeba vůbec nic, tak tě taky pomluví.

T: Takže vnímáš nějak ten posun sama v sobě...?

R: Jsem taková sebejistější teď. Ty ses ptala ještě na ty vztahy, tak jako bylo tam něco, ale prostě to nějak nefungovalo. Já jsem prostě byla po rozchodu, takže jsem si to potřebovala utřídit nějak jako v hlavě... Ale měla jsem jako ráda toho klučinu, já nevím, já jsem prostě na starší a on mi řekl, že jako pořádně nějakou holku ještě neměl, a ne že by se mi do toho nějak úplně chtělo – vím, že je to blbý přístup, ale nějak jsem si říkala, že jako s prominutím že nechci nikoho zaučovat.

T: Čím si to vysvětluješ, že jsi na starší?

R: Já nevím, mně se prostě líbí. Mně totiž přijde, že já si jako víc rozumím se staršíma, si myslím, že jsem i docela taková rozumná... Nevím, prostě vždycky, když mluvím s lidma, mám radši starší, nebo když už jsou ty lidi mladší, tak už jsou taky takový uvědomělejší, ale tím nechci nikoho shazovat. Ne, já mám prostě ráda lidi se stejným humorem a jsem rejpavá a náladová, a když to ty lidi zkousnou, tak to je takové jako utvrzení, že to stojí za to s nima. Takže je to takový jako, že ten chlap má už přece jen nějaký zkušenosti a nevím, můžeš s ním něco budovat, prostě mě to k nim vždycky nějak táhlo, mám ráda, když je někdo jako takovej charismatickej – většinou se to vždycky projevilo u nějakýho staršího. Jako když by prostě se našel někdo, kdo je mladej, tak jako jo, ale většinou jsem potkala někoho staršího, kdo mi imponoval. Jako nehledám určitě nějakou otcovskou lásku podle Freuda, to si myslím, že fakt ne, i když s tátou moc nejsme v kontaktu, spíš prostě vím, že s tím člověkem můžu pracovat nějak. Já hlavně se nechci starat o něho pak, nechci být ta, která to vede, i když samozřejmě chci chodit do práce a starat se, ale ne abych to prostě všechno vedla, ještě já jako student. Jako kdybych pracovala, tak je to v pohodě, asi bych si jako taky nenašla mladšího, to je blbost, ale prostě jsem chtěla říct, že jak jsem student, tak nemám jako nějak extra peněz... Ne kvůli penězům, že mě lákají starší, ale že se s tím dá něco dělat – teď si prostě vem takhle ty dva studenty... Že mi to přijde takový: teď půjdeme do kina, nebo nepůjdeme? Máme na to? A kdyby mě někam pozval, tak vím prostě, že ty peníze dostal od mámy, že třeba nevydělává, a bylo by mi to takový blbý... Jako neříkám, že proto vyhledávám starší... Je to prostě kvůli nějaký tý zkušenosti, že si s nima rozumím, a je nějaká ta stabilita v tom.

T: Jak jsi na tom po finanční stránce? Vycházíš s penězi?

R: Jo, jako já kupuju občas takový blbosti jako třeba kafe venku nebo nestíhám jíst, jsem líná si někdy něco vzít, tak si prostě kupuju venku. Jo, nežiju si prostě tak, že bych si mohla platit gym nebo chodit do kina furt, což mě jako docela štve, i ten cycling, jako že to je drahý, ale už začíná být jako hezky, tak už můžu zase začít chodit ven běhat, což jsem jako ráda, a tam budu chodit jednou tejdne (na cycling), což úplně stačí. Takže vycházím úplně jako v pohodě, neušetřím si teda nějak, jak bych chtěla, ale záleží no... Většinou prostě potřebuješ něco do školy, nějakou knížku, koupíš si to... Ale jako v pohodě, nemám nouzi.

T: A tenhle pokoj, ve kterém bydlíš, platí rodiče?

R: Jo, jo.

T: Popiš mi ještě, kde všude jsi bydlela.

R: Ten první rok v (název města) jsem byla půl roku na koleji a ten další půlrok, od ledna, na bytě s dalšíma čtyřma holkama a v (název města) jsem byla u táty. A pak v (název města) jsem byla na bytě, nejdřív v (název části města), a pak jsem se přestěhovala sem od března, takže jsem tady rok. Jsem strašně ráda, že jsem tady, protože tamto byl jakoby generační barák a tam jsme byli jako dole v suterénu, když bys šla jakoby do sklepa, ale byl z toho udělaný normálně byt a okno jsme taky jako měli v pohodě, akorát že bylo na stejný úrovni s tou zemí, ale šlo tam normálně sluníčko, ale prostě mi to nevyhovovalo... Ale hlavně to bylo prostě strašně daleko, jako dojíždění, všechno... Nevim, (název části města) mě prostě nějak nelákaj, nelíbí se mi tam no. A hlavně tam byl ještě jeden důvod, jsem tam bydlela s kamarádkou a jejím přítelem a my jsme se jednou opili a on mi dal jako pusu... Takže pak už mi to bylo nepříjemný tam s nima bydlet, a když jsem zjistila, že se tady to uvolňuje, tak... A hlavně i kvůli tý práci, že jsem hlídala ty holky, jsem jezdila prostě hodinu a něco tam za nima, což je úplně hrozný. Takže jsem se přestěhovala i kvůli tomu, že jsem měla chuť víckrát hlídat, takže to jako bude lepší a prostě blíž, dobrá lokalita, já jsem jako fakt strašně spokojená, neměnila bych, vůbec ty jo, bude mi to líto, až to tady jednou budu muset opustit... A hlavně víš co, já nemám nikde svůj pokoj, prostě jsem si to vydupala, že chci někde mít svůj pokoj.

T: Jakou důležitost pro tebe má vysokoškolský titul?

R: Hele já teď přemýšlím, že kdybych nechtěla dělat to, co chci dělat – jako vize toho neuropsychologa – jako kdybych k tomu nepotřebovala jít studovat, jestli bych šla vůbec na vejšku... Asi ne. Jako takhle, někdy mě to studium prostě nebaví, říkám prostě, fakt dostanu

titul a vlastně nemusím jako třeba ani nic vědět... A teď právě se z toho snažím jako nějak vytěžit. I když co mě mrzí je, že první rok jsme měli nějaký ty Specky – je to hnusný říct a blbý, ale prostě nechci jakoby nějak dělat v tomhle oboru, takže něco jsem se prostě naučila, něco ne, nedávala jsem pozor, protože mě to prostě nezajímá, když to tak řeknu, a mám jako jiný věci. Nějaký základy samozřejmě vim, že jo, ale pamatovat si nějakou tu svalovou dystrofii a tady ty... Takže na to jsem docela jako kašlala hodně, pak na (předmět) jako taky docela, ale to je jedno... Tím jsem chtěla jakoby říct, že až teď v zimáku jsem si vlastně uvědomila, možná i díky Henrymu (Annin přítel v Anglii) trošku, protože on je fakt strašně svědomitej a tak toho ví tolik – prostě o politice, o všem, což já teda fakt jako obdivuju... Já ne že bych byla blbá, to si nemyslím, ale já prostě nemám kapacitu na to si to zapamatovat, některý věci, co se týkají třeba politiky, já neznám fakt ani ty lidi... Já jednak na to nemám čas a mám prostě jiný zájmy, i když je to hnusný říct, když žiju tady v tý zemi, ale mám jako nějaký info, ale úplně to tak nežeru prostě. Takže jsem nad tím začala přemýšlet, oni ti Nigerijci, co jsou v Americe, v Británii jsou prostě jedni z nejvzdělanějších lidí (Annin přítel žije v Anglii, ale narodil se v Nigérii), protože to jako pozoruju i na různých lidech ze třídy, mám dvě kamarádky z gymplu a ta jedna právě jako ne že je blbá, já si myslím tak jak já – není prostě úplně chytrá na všechno – a ta druhá právě jako je, jo, že hodně jí šlo prostě tohle, tamto, ale je prostě třeba strašně líná, jako ve všem ale, počínaje uklízením, pak jako dělat něco, jo, celkově prostě vidíš tu její personu, ona studuje Angličtinu-Češtinu a prostě nepojede jen tak někam do Anglie, prostě z hecu jako, nebo něco jako že když už to studuju, tak bych se tam mohla jako podívat – ještě tam nikdy nebyla – takže je prostě taková: mně se tamto nechce a to... A právě že zas ta druhá je naopak prostě, jo, že prostě ta jede a vyhledává si různý informace, furt jako jede gym a tohle to a pracuje do toho, dodělala si vlastně... Je Dis. nějak sociálně-právní a teď je na (název fakulty) a právě je tam kvůli tomu, že ji to prostě zajímá, takže já se studium prostě snažím brát tak, že prostě jako by jsem na tý škole, mám tu možnost, mám to zadarmo tady, hlavně prostě mám tu možnost, že tady jsem jakoby i zadarmo, že prostě nemusím si platit nějaký kurz přednášek nebo něco... A snažím se prostě z toho vytěžit, snažím se to brát prostě jinak, ne jako že bych tam byla: jéé, zas mám školu, šťve mě to... Ale právě naopak. A když už tam teda jako jsem a nebaví mě to, někdy jsou prostě takový stavy, tak už to nechávám. Třeba na tý (předmět) minulý týden jsem už fakt nedávala pozor, jsem už prostě dělala blbosti, tak jsem si řekla: dobrý, tak na to kašlu, nebudu poslouchat dneska, rozumíš, že si dám fakt voraz. Takže se tím snažím říct, že nedělám to jenom kvůli tomu, abych měla titul, přece jenom kdybych to tak dělala, tak bych zůstala na přírodovědě, že jo, a dodělala si to. Ale dělám to kvůli tomu, že prostě chci něco vědět a baví mě to, mám možnost potkávat se jako s velmi významnými lidmi,

si myslím, s velmi jako zajímavými, co se týče i jako přednášejících, že jo, nikdy nevíš, kdy se ti to bude hodit... Třeba právě v (název města) ta moje kamarádka, ta, co tam teď studuje, měla pohovor vlastně s Plhákovou. Já vlastně píšu bakalářku s Preissem, což je vlastně taky uznávanej neuropsycholog klinickej, takže se snažím nějak motivovat. A hlavně jako pracuješ nějak sama se sebou, takže skrze to i poznávám sama sebe, takže nedělám to jenom pro titul.

T: Jak vnímali doma tvůj přesun od medicíny k psychologii? Komentovali to nějak?

R: Hele spíš jako asi ne, spíš se mě ptali, co teda jako budu, spíš že jako nevěděli, co všechno jako dělá klinickej psycholog nebo neuropsycholog, že jo, takže to se mě nějak ptali, ale jako jinak to brali v pohodě... Tak jako na jednu stranu to brali, jako že to je škoda, zas na druhou stranu prostě jako to chápou. Babička třeba někdy něco prohodí, jako když řeknu, že mě něco nebaví, tak ona hned se bojí, že skončím se školou, jako jestli mi něco nejde – u babičky to jde jako vidět, což jako chápou na jednu stranu, protože mě sponzoruje, ale zas na druhou stranu jako super, stačilo. To je i u tý maturity – jako super, že máš tu maturitu, ale škoda tý matiky – ty dva měsíce ti to furt někdo předhazuje... To samý vlastně už je to rok a půl, skoro dva roky, co jsem pryč z tamtěch škol a jsem někde prostě na škole, tak si myslím, že už by moh bejt čas jako přestat to jakoby řešit... Na jednu stranu zase si říkám, babička je jako starší člověk, musíš s ní mít trpělivost... Jako asi být to cizí člověk, tak je mi to prostě trošku jedno, ale je to babička, tak...

T: Kolik z vás z gymplu šlo na vysokou školu?

R: Hele ježiš, to je tak půl na půl. Hele, co můžu říct teda, tak jako nejsem vůbec jediná. Hlavně co je strašně super, jsem ráda, že tady jsou taky starší lidi, jako jsem já, nebo staří jak já, anebo třeba i mladší a byli taky jinde na škole, takže jako jsem ráda, že v tom nejsem sama. No a hlavně, je to takový blbý, ale babičce musím vždycky dát nějakej příklad, jo, takže ji jako uklidní, když řeknu: hele, babi, já nejsem ale prostě jediná v tom ročníku, kdo je na tom úplně stejně jako jo... Prostě já si myslím, že kdybych chodila na nějakej jazykovej kurz nebo odletěla, tak si hodně uvědomim, ale prostě jak jsem fakt nevěděla jako a to, nevim, vždycky prostě mám problém, že mám dvě věci, mezi kterejma se nemůžu rozhodnout, viz teď, že jo. Jinak s těma spolužákama to bylo tak půl na půl, někteří šli do Německa pracovat, pak někteří šli na školy, odkud buď taky přešli jinam, nebo jako po prváku odešli a šli pracovat. Prostě buďto jsou jinde, nebo odešli ze školy pracovat. A teď co nás je na vejšce, tak já myslím, že jako hodně málo lidí, takže myslím, že ani ne půlka je teď vlastně na vysoké, řekla bych, že tak pár lidí jako. Hlavně tam je prostě Německo a tam máš dobrý platy, tam prostě děláš jako ve

skladu a máš prostě čtyřicet... Myslím, že to já jako nebudu mít, ani kdybych pracovala každý den... Pak jako chápu, že třeba někoho rodiče vůbec nepodporují, tak jdou rovnou pracovat, čemuž prostě rozumím, že jo, no a jako ten zbytek prostě nemá nějaký ambice asi ke studiu, nevim... Tak to je vlastně to samý jako s tím, že jde někdo tam vydělávat, velký prachy ve skladu, nebo prodavačka... Nevim no, někdo prostě... Já bych prostě nepoznala takhle sama sebe.

T: Považuješ se za ambiciózního, cílevědomého člověka?

R: Jo. Jako je to těžký... Jako se motivovat. Víím, že nejsem úplně prostě líná, ne, jako první je ten krok fakt začít, třeba furt jsem se nemohla dokopat a to, ale myslím si, že fakt jako těchhle čtrnáct dní, hlavně tenhle tejdén jsem jako fakt jela. Já jsem se jako o tom naučila tak uvažovat, že se vždycky jako podceňuju, ale já fakt jako dokážu tolik věcí nebo takový věci prostě jako... Už jenom počínaje, jak jsem si teď zvedla sebevědomí tou angličtinou jako jo, co jsem jako zvládla, víš, takže si prostě říkám, stačí jenom takhle udělat a ve finále prostě jako... Jo, takže se snažím hned namotivovat k tomu kroku a strašně mi třeba pomáhá time management.

T: A motivuješ spíš sama sebe, nebo potřebuješ nějakou motivaci zvnějšku?

R: Ani ne, já jsem takovej spíš teda introvertní člověk, takže jako ani nepotřebuju lidi. Spíš jako takhle, mám jako málo lidí, ke kterým vzhlížím – třeba k Henrymu, jak je chytrej a to, ale není to, jako že by mě on motivoval, spíš motivuju já sama sebe, že prostě chci dělat tu práci, tak prostě musím máknout, nebo dělám to pro sebe, nikdo to neudělá za mě, že jo, takže spíš prostě sama no. Spolubydlící mi vlastně poradila s tím time managementem, že mi prostě ukázala, jak ona si to dělá, já nevim, že třeba tady čtyřicet minut pracuju, pak mám prostě pauzu... Dřív jsem prostě třeba celej den furt: a já se musím učit, myslela jsem na to, celej den jsem nad tím přemýšlela a pak večer prostě, když už jsem se šla konečně učit, tak jsem byla strašně unavená z toho přemýšlení, že jo, po celým dni, jak se musím učit jako, jak jsem furt o tom mluvila a přemýšlela nad tím. Takže jako spíš vnitřně, jako že sama sebe motivuju, že to dělám prostě pro sebe, a hlavně jako by mám ráda prostě, jak furt pracuje člověk se sebou, takže se snažím se sebou prostě něco dělat no. Ale samozřejmě mám potom i jako ráda nějakou motivaci, pochvalu, já nevim, ne třeba jako i pochvalu, ale nějakou třeba odezvu, jako když něco reflektujou ty lidi, nějakou jako zpětnou vazbu.

T: Stýkáš se s někým ze základky?

R: Jo, my jsme měli dobrý vztahy, takže jsme v kontaktu, píšeme si, když jedu za mamčou, tak se vidíme vždycky. Jako jsou to lidi, se kterejma si už nepíšu denně, mám tam jednu, se kterou si jako píšeme nějak pravidelněji, ale víš co, nejsou to vztahy prostě, že všechno ví. Ale když se jako vidíme, tak si zas řeknem všechno. Ale na jednu stranu mi přijde, že jak jsou ty Facebooky a Instagramy, tak ty lidi vidím, a potom mi to přijde, jak kdybychom se neviděli třeba víkend nebo tak něco, víš, že to jako není zas tak strašný.

T: A vracíš se domů ráda?

Do (název města)? Já nevím, teď mám k tomu asi úplně stejnej vztah jako k (název města) – že tam mám rodinu, že tam mám kamarády, ale nemám tam žádný vyžití, třeba jako co dělám v (název města)... Jako i v (název města) mám teda větší vyžití, ale jako nevím, jde to tam cejtít taková ta nezaměstnanost, ty lidi tam jsou jiný, a to mi trošku vadí. A nejlíp se cítím v (název města) teď, že jednak jsem tady sama a nemusím nic řešit, takže je to takový nastejno – je to dlouhá cesta a jako jo, uvidím ráda kamarády a budu ráda s nima, ale je to takový těžký, jako jo, si zase říkám, že tam jedu jednou za měsíc, tak můžu oželet tady ty svý aktivity... Na jednu stranu ne, nebaví mě to, protože jako přijedu a jsem tam doma, což jako můžu být i tady, a když jsem tady, tak mám jako daleko větší využití, ale zas jako ty lidi tady navždy nebudou, takže to musím vždycky překousnout a jet.

4. Rozhovor s Jindřichem

T: Tak tě poučím o tom, že to teda je anonymní, dobrovolný, a ještě jednou se zeptám, jestli souhlasíš se vším a se svou účastí ve výzkumu?

R: Rozumím podmínkám a souhlasím.

T: Výborně. Tak můžeme začít. Takže na začátek jenom nějaký obecný informace, kolik ti je?

R: Už je to dvacet šest let.

T: Na střední jsi chodil kam?

R: Na průmyslovou školu v (název města), obor chemie.

T: Proč jsi šel na tu střední do té (název města) na tu chemii?

R: Takhle no... Když jsi na základní škole, tak absolutně netušíš, že jo, vlastně... Nebo máš si vybrat střední školu a netušíš, co by ti sedělo, že jo, dokud si to nevyzkoušíš. A mně ta chemie vždycky šla a učitel na chemii řek prostě: pojď do (název města), je to fajn, nechceš tam jít? A já jsem řek: jo. A šel jsem tam. A od té doby se té chemii věnuju, protože je to docela fajn.

T: Takže tě k tomu vlastně přivedl učitel chemie.

R: Jo, přesně tak. Bavila mě, šla mi, takže to z toho vyplynulo.

T: A jak se ti tam líbilo?

R: Ta střední byla dobrá. Bylo to dobrý (smích).

T: A ty jsi nechtěl dojíždět, proto jsi šel na ten internát?

R: Tam se dojíždět ani nedá. Ani třeba z (název města), kterej je v podstatě 30 kilometrů nebo 20 od té (název města), tak ani z toho (název města) se tam nedá dojíždět, prostě to spojení je fakt strašný, bych řek. Takže ten intr byl jediná možnost.

T: A pak ses vracel o víkendech sem domů?

R: Jo.

T: A co na to říkali rodiče?

R: No dobrý, už měli zkušenost vlastně od bratra staršího, takže prostě v pohodě. Mám dva bráchy starší, ten nejstarší byl taky na intru a ten prostřední v podstatě ne, ten zůstal tady ve (název města), vlastně šel na střední školu ve (název města).

T: Bráchové šli pak taky studovat?

R: Ten nejstarší, jak je starší o devět let, tak ten to měl složitější – musel ještě mezitím v podstatě na vojnu nebo v jeho případě na civilku, takže tam se to vlastně opozdilo, a pak už rovnou šel pracovat a vysokou školu si dodělával dálkově při práci. A ten prostřední brácha taky šel na vysokou školu.

T: A co dělali za školy?

R: Tak ten nejstarší taky Učitelství pro střední školy a ten prostřední dělal vlastně Informatiku, programátora.

T: A oba se usadili v (název města)?

R: Jo, oba jsou v (název města), oženili se tam a žijou tam.

T: Takže už maj i rodinu?

R: Jeden víc, druhý míň. Ten nejstarší už má velký děti, neteří je asi deset už. Začal včas, vlastně v šestadvaceti měl už dvouletou dceru.

T: Když se vrátíme zpět k tobě – kdy jsi začal tak přemýšlet o tý vejšce a co tě vedlo k tomu rozhodnutí?

R: Tak to vyplynulo už z té střední školy, že v podstatě když se v té chemii chtěl člověk někde rozumně uchytit, tak potřeboval vysokou školu. A vlastně my jsme měli nějaký praxe, jo, během střední školy o laborkách, takže i to, co jsem tam slyšel od těch ženských, který tam dělaly jako laborantky, tak říkaly, že to je všude velká bída, takže bez té vysoký školy jsem nemoh nic dělat. Vlastně po tom ukončení prvního studia bakalářskýho jsem si říkal, že teda zkusim si najít práci nějakou normální. Nebo podal jsem si takhle přihlášku na ten Pedák a zkusil jsem si najít nějakou práci a říkal jsem si: když seženu slušnou práci, tak se na tu školu už vykašlu. Nesehnal jsem nic – s tou střední školou průmyslovkou chemickou, což dřív byl vlastně standard pro to, aby člověk moh dělat laboranta nebo samostatně pracovat v laboratoři, tak mě vzali jen do nějakýho obchodu prostě jo, do Billy. Takže ta vysoká škola je prostě nutnost pro to, aby moh člověk něco dělat v oboru, nebo i v jakymkoli jinym oboru.

T: Myslíš, že je to dneska důležitý, aby měl člověk vysokou školu?

R: Určitě, velmi. S tou střední školou se nedá nikde moc uplatnit. Nebo na té úrovni, aby člověk pracoval převážně hlavou.

T: A jakou důležitost připisuješ tomu samotnému vysokoškolskýmu titulu?

R: Takhle, osobně mi na tom záleží a jako z pohledu na ty pracovní místa myslím, že ne, tam je vždycky napsáno: VŠ – víc je nezajímá.

T: A pro tvoje rodiče to má jakou důležitost? Bavili jste se o tom někdy?

R: Tak jako ne že by mi říkali, co to všechno pro ně znamená, ale asi jako je pro ně důležitý, abych to udělal, abych jako... Když už se tomu věnuju, tak abych to jako úspěšně dokončil a abych měl vlastně ty lepší předpoklady při tom hledání toho zaměstnání, nebo jak bych to popsal.

T: A jak sis hledal informace třeba na střední, když ses rozhodoval, na jakou vejšku půjdeš?

R: Tak hledal jsem si informace na internetu, protože... Nebo ty vysoké školy byly vyloženě limitovaný tím oborem mým. Jsem měl v podstatě dvě tři varianty, dával jsem si přihlášku do (název města) na (název VŠ) – to jsem pak usoudil, že ty (název města) jsou mi bližší a že (název města) nemám moc rád, a zároveň mě odrazovala i ta pověst té školy, protože mi přišlo tenkrát, že to je nad moje jako schopnosti.

T: A zkoušel jsi přijímačky?

R: Většinou na ty chemie nejsou nikde přijímačky, těch studentů na chemii je málo, takže brali všechny.

T: A proč sis myslel, že bys to nezvládal v té (název města)?

R: No tak je to vyloženě kvalitní škola a má takovou pověst prostě, že jako klasický to síto v prváku, že aspoň padesát procent jako odpadne a tak... Jako přišlo mi, že ta (název města) úroveň bude třeba nižší, že to bude jako jednodušší, že to udělám.

T: Jaká byla tvá očekávání ohledně vejšky? Potvrdila se, nebo to bylo pak úplně jinak?

R: No rozhodně to předčilo očekávání. Nebo těžko říct, co jsem jako očekával, ale... Člověk absolutně neví, jak to tam vypadá, a vlastně tenkrát jsem možná ani nechápal, jaká je ta vysoká škola, protože ty lidi, co už tam jsou, tak mluví o zápočtech a zkouškách, ale nikdo ti to pořádně nevysvětlí, takže na to přijdeš, až když tam přijedeš, a pak seš z toho špatná aspoň ten jeden semestr.

T: Takže ti trvalo nějaký čas, než sis na to zvykl, jak to tam chodí?

R: Určitě. Ten první semestr byl špatnej, že jsem byl i ve stresu, jako docela bych řek, jako i z toho, že jsem byl celej semestr nemocnej jako kompletně, tam to bylo takový brutální... A ještě právě hned v tom prváku jsme dostali takový ty klasický profesory, co přednáší tím stylem, že všichni jsou idioti, jo a takhle, a jenom oni a ten jejich obor je nejdůležitější a podobně... Pak postupem času se to všechno vylepšilo, že jsem přišel na ten osobnější přístup některých lidí a podobně, a i na zábavnější předměty, ale ten začátek, ten byl docela, jo...

T: A ty jsi dokončil tu chemii?

R: Tu chemii ne. Prodlužoval jsem si ještě studium, takže vlastně po sedmi semestrech, tři a půl roku.

T: A proč jsi to nedokončil?

R: Nesplnil jsem předmět Fyzikální chemie.

T: Takže potom jsi stál před rozhodnutím, jestli jít pracovat, nebo na další školu.

R: Právě jak jsem to ukončil na konci zimního semestru, tak jsem měl půl roku na rozmyšlenou, než bych nastoupil na další školu.

T: A když bys měl srovnat ty dvě školy, kde se cítíš líp?

R: Je to jiný. Kdybych měl zhodnotit obtížnost, tak ten Pedák – možná to je tím, že mám za sebou tu Přírodovědu, ale ten Pedák mi připadá jednodušší, ale zase jsou tam jiné věci, je to zase jinak zajímavý. Pro tu pedagogiku jako takovou jsem se taky, nechci říkat úplně nadchnul, to je silný slovo, ale baví mě to.

T: Baví tě i práce s dětmi?

R: No na to jsem ještě nepřišel, praxe jsou v magistru standardně, souvislá nebo průběžná praxe, jinak jsou nějaký asistentský praxe, který si může člověk při škole napsat i v průběhu bakalářského studia, ale na to jsem se nepřihlásil ještě zatím, to už asi nestihnu ani no. U nás i za to bojujou docela, aby tohle (praxe) právě bylo už při bakaláři... To vedení školy se vymlouvá na to, že ta možnost je, jen kdyby lidi chtěli, což je asi pravda, že kdyby si zapsali právě tu asistentskou nebo něco takového, tak asi ta možnost tam je. Nechtěj to zavádět asi plošně, protože by to třeba nemělo nakonec takovej ten... No nebudem do toho zabíhat úplně.

T: Když jsi šel do těch (název města), tak kde jsi bydlel v průběhu toho studia?

R: Tak v podstatě celý to studium na Přírodovědě jsem bydlel s bratrem na bytě. To je ten prostřední, takže už dva roky tam studoval, takže už tam měl i byt vlastně s kamarádama, tak jsem se přidal k nim.

T: A měl jsi nějakou práci nebo brigádu?

R: To ještě ne, akorát vždycky přes prázdniny jsem si vydělával na ten rok.

T: A v té Bille, kam jsi šel, když jsi šel na Pedák, jsi byl na plný, poloviční úvazek, nebo brigádně?

R: No tak tu část roku, než jsem se vrátil na ten Pedák, jsem tam byl na plnej úvazek a pak jsem tam zůstal na brigádu. A to jsem tam byl dlouho a teď už tam nejsem. Teď brigáduji na Akademii věd. Dělá tam recepčního zatím, ale chystám se tam prokousat někam. Nevím, líbí se mi docela pozice technika v laboratoři, protože se tam člověk... V podstatě o veškerou tu

vědu se staraj ty ostatní a ty máš svůj přístroj a tím zpracováváš ty vzorky a měříš to a ty pak dáš těmhle lidem a oni si tam napíší ty články, uvedou tě jako spoluautora... V té laboratoři je docela dobrý se uchytit na té Akademii věd.

T: To souvisí i s tím, kam bys chtěl směřovat dál? Chtěl bys pak učit, když studuješ teď na tom Peďáku, nebo bys chtěl dělat něco jako toho technika?

R: No radši bych dělal něco jinýho než to učení. Ale jak říkám, baví mě to, a kdyby mi nevyšla nějaká takováhle práce v laborce nebo něco podobnýho jako v té chemii, tak by to určitě to učitelství bylo další varianta.

T: A budeš pokračovat na magisterským studiu?

R: Rozhodně. To s bakalářem, pokud vim, se furt ještě učit nedá, problematiku těch minim pedagogických asi vynecháme, se vždycky rozčílím. Mně to připadá vždycky na hlavu, když musíš studovat pět let, pak přijde někdo, udělá si minimum jenom... A tak asi jo no... Tak dřív mohli učit lidi i bez toho minima a byli to dobrý učitelé, třeba ten, co mě tu chemii učil, to nebyl učitel, to byl chemik a dělal to fakt dobře tu práci svojí. A to byla ta tendence, že jo, proto to začalo celý, protože byla tendence ty odborníky z učitelství vyšťípat... No, oni nevědí, co chtěj.

T: Když jsi teda byl na těch školách, ať už na té Přírodovědě nebo na Peďáku, zvládal jsi skloubit třeba dohromady nějak jako to studium a svůj osobní život? Co pro tebe vlastně znamená ten studentskej život?

R: Zajímavá otázka... Jo tak jako to studium a osobní život určitě se dalo nějak skloubit.

T: Dařilo se ti to i s prací?

R: Dařilo, docela jsem si našel flexibilní práci, jo, že jsem tam nemusel trávit jako nějakou hodinu tejdne, ale že se to domlouvalo podle toho, jak jsem moh a jak oni potřebovali, takže to bylo dobrý, to se dalo všechno. A jako s tou prací asi v tom prvním studiu na té Přírodovědě bych to asi moc nedával, tam jsem ještě na to nebyl asi dost vyvinutej na to, abych zvládnul dělat ty dvě věci, ale teď už jo, dobrý. To se poddalo všechno.

T: Nepřipadal sis pod nějakým tlakem nebo že bys musel překonávat nějaký velký překážky?

R: Ani ne, naopak mi to pomáhá, protože když já jako člověk, když jsem v nečinnosti, tak jako pak stagnuju celkově, mám sklony k prokrastinaci a podobně, ale když právě jdu ze školy do práce a pak domů a potřebuju ještě něco udělat, tak jsem prostě v záprahu a nemám vlastně tu možnost jako zlenivět, jo, že mě to udržuje furt jako ve střehu, a myslím, že to má na mě

pozitivní vliv, jinak mi připadá, že ten mozek jenom tak jako hnije bezúčelně. Takhle když člověk něco pořád dělá, tak má ze sebe lepší pocit.

T: Měl jsi nějaké finanční problémy během toho třeba, jak jsi bydlel u bráchy?

R: Mezitím jsem vystřídal spoustu bytů a teď vlastně se spolužákem z Přírodovědy a s jeho přítelkyní bydlíme na bytě a dělíme se tam o nájem.

T: A vždycky se to dalo utáhnout ten nájem? Posílali ti rodiče nějaký peníze?

R: Jo, přidávali mi určitě během toho prvního studia samozřejmě a teď u toho druhého je mi to blbý, takže se snažím si to obstarat všechno sám, jo, protože je to moje chyba, že dělám bakalářský studium ještě teď, takže bych si sám měl zajistit jako ten nadstandard.

T: A ty si už platíš studium, vid'š? Jak to jde?

R: Paradoxně mi pomohla ta Billa no, že jsem si našetřil z toho nízkýho platu na to školný, vlastně na celý ty tři roky.

T: Kolik tam vlastně platíš za jeden semestr?

R: No oni to postupně zvedaj, teď je to nějakých jedenáct a půl, což je pořád ještě dobrý, je to jedno z nejmenších školných, je to právě fakultu od fakulty jiný.

T: A na začátku to teda bylo nižší, jo?

R: No to bylo nějak kolem deseti. Jako není to výrazná změna, třeba na tý Přírodovědě, tam to roste výrazně rychleji. Co vím, když tam šel ten můj spolubydlící, kterej skončil předtím zároveň se mnou, tak on se tam vrátil na tu chemii a to no, tak to začínalo někde na nějakých asi dvanácti tisících a teď už platí sedmnáct, během dvou let... On se tam vracel defacto od prváku, ale pak to bakalářský dokončil za rok a půl, protože mu uznali nějaký předměty, a ta pani, co nás vyhodila, už tam neučila a z toho předmětu dostal jedničku teďka. Ne tak byl to náš problém, jsme se to nedokázali naučit...

T: A z jakýho že to bylo předmětu vlasně?

R: Fyzikální chemie. Tam jako ten učitel na tom má svoji zásluhu určitě, minimálně tím pojetím těch hodin a učením.

T: A přemýšlel jsi o tom, že by ses tam taky vrátil znova?

R: Přemejšlel jsem o tom, ale nebylo jistý, jestli tahleta ženská odejde. Kdyby neodešla, tak by mi to přišlo zase jako mrhání tím časem, takže ten Pedák pro mě byl dobrá volba, protože baví mě to a zároveň se to týká tý chemie. To byl jako kompromis.

T: A když vlastně všichni tři bráchové jste šli na vejšku, čím myslíš, že to bylo? Podporovali vás v tom nějak hodně rodiče? Vedli vás k tomu?

R: Přímo vedli, že by nás na to jako od malička připravovali, že nás čeká budoucnost na vysoké škole, to ne. Ale pak postupem toho času to prostě logicky vyplývalo z toho, co jsme dělali. Takže když jsme řekli: hele, asi půjdu na vejšku tam a tam – jo, prostě jdi.

T: Takže vás všechny tři aspoň ze začátku nějakým způsobem podporovali?

R: Jo, vlastně ten nejstarší, ten už byl v podstatě samostatnej, tu vejšku si dodělával, když už měl rodinu. Takže ten to dělal ještě trochu jinak, ale jo, ta podpora tam určitě byla i je furt nějaká.

T: Jaký jsi student? Jak se učíš, jak se připravuješ?

R: To je komplexní otázka. Podle nutnosti. Nebo jsou věci, na který se nechci připravovat z principu, a pak jsou věci, který jako se musí řešit a třeba je dělám i rád, jak to říct no.

T: A učil ses s někým, nebo vždycky sám?

R: Sám, ale na tý střední to vlastně nebylo potřeba se nějak moc učit. Jako na tý střední jsem byl trojkař vyloženě, jo, ale bez nějaký námahy. Nebo spíš třeba s tou chemií jsem pomáhal i těm ostatním a třeba jsem si to tím i trochu procvičil.

T: A když se vracíš zpět domů, jakej máš k tomu místu vztah? Vracíš se tam rád? A usadit by ses chtěl kde, v (název města)?

R: To je pořád otázka no, ještě nevím. Taky záleží třeba podle nějaký budoucí ženy, ty mívaj taky nějaký plány (smích), ale jako k (název města) mám vyloženě kladnej vztah, i když bych si tady představoval spoustu věcí jinak, jako na (název města) jako takovým, myslim. Ale ty (název města) jsou určitě jedna z možných variant.

T: A udržuješ vztahy třeba s bejvalejma kamarádama ze základky nebo i z tý střední?

R: Z tý základky s pár vybranejma, já jsem je teda moc nemusel a ani oni mě teda, takže jako s pár vybranejma se třeba párkrát do roka potkáme někde náhodou nebo v nějakym kontaktu jsme minimálním. Z tý střední školy je to horší, protože tam byli všichni z celý republiky, takže ty

lidi, co bych moc rád viděl, jsou půl republiky někde jinde. Dlouhou dobu jsem udržoval, jak se tomu říká, jakože velice frekventovaný návštěvy a ty vztahy kvalitnější a postupem času to bohužel všechno trochu vyšumělo, protože přece jenom to bylo takový těžší. Ale třeba jednou se to obnoví no.

T: Kdo všechno od vás ze střední šel na vejšku? Bylo vás víc?

R: Takhle, bylo nás tam šest v ročníku, takže můžu říct, že padesát procent z nás šlo na vejšku.

T: A udrželi se tam? Máš o nich nějaký zprávy?

R: Myslim, že jenom ta jedna, ta... Nebudu jmenovat, ta je fakt dobrá teda. Co jsem viděl, tak asi před dvěma lety dostala nějakou cenu z nějaký konference, a to byla taky, dalo by se říct, holka z vesnice, ale fakt chytrá teda.

T: Změnila tě nějak vysoká škola?

R: Já si myslim, že každej ten stupeň toho studia mě měnil jako výrazně, a vysoká škola jako určitě, ta mě formovala hrozně moc.

T: A jak tě změnila?

R: Že vyloženě oceňuju to studium, učit se mě nebaví jako každýho normálního člověka, ale studium je prostě úžasná věc a na tý vysoký škole člověk strašně objevuje sebe i svět a všechno možný.

T: Co jsi o sobě zjistil třeba?

R: Tak zas třeba z jinýho soudku – že tak nějak během tý střední školy si jako začneš vážit toho vzdělání, že cejtíš, že to má nějakou váhu a význam, a pak na tý vysoký škole si vážíš jako i těch vědomostí vlastně, který do sebe nasáváš, a chceš víc a lepší a tak no... Nebo nevim, jak to popsat moc dobře, ale určitě to mění lidi, nebo ty, který se nechaj změnit tou vysokou školou. Nebo změnit – formovat bych spíš řek, že to je lepší slovo. Anebo je to celý jeden velkej večírek, což jsem nikdy nepochopil, jak je to možný takhle dělat.

T: Tys to neměl jako jeden velkej večírek, jo?

R: Ne, ne, ne, já jsem hlavně chodil vždycky na všechny přednášky, cvičení, protože jsem věděl, že když bych něco vynechal, a pak bych ten předmět neudělal, tak bych měl výčitky, že jsem lempl a že to je kvůli tomu, že jsem tam nechodil. Takže jsem to dělal poctivě a ty večírky jako jsou fajn, ale proč nějak často. Člověka to vomrzí a není to vlastně ničemu přínosný.

T: Máš teď nějakou přítelkyni?

R: Teď čerstvě nemám. No relativně, tak půl roku, ono to letí, půl roku už to je. Zatím žádná není na obzoru a právě bych rád, ale to bych asi neměl nějak rozvádět. Na tý přítelkyni to bylo asi hezky vidět no, asi to, co bys ty chtěla zkoumat.

T: Co tím myslíš?

R: Že vlastně měla rodiče oba s výučákem a vlastně oni měli tři děti, ty rodiče, a všichni tři taky výučňáky a ten vztah k tomu vzdělání nebo vzdělávání jako takovému nebyl úplně ideální no, že... Nebo z mého pohledu aspoň.

T: Mě právě zajímá to, když se přeruší nějaká ta kontinuita a ty děti vybočí z toho rodičovského modelu, kdy se z generace na generaci přenáší to dosažené vzdělání.

R: Asi bych úplně neřek, že v mém okolí je to úplně pravidlo, znám spoustu lidí, vlastně i spolužáky z vejšky, jako že mají rodiče, který jsou na tom podobně se vzděláním jako ty moje, nevidím v tom třeba nějakou zákonitost vyloženě.

T: A myslíš, že je to třeba i dobou, že je větší dostupnost těch vysokých škol?

R: Jo, rozhodně, třeba ve srovnání s komunismem tak o sto procent nebo o dvě stě, o tři sta, milion procent víc. A to je vlastně důvod, proč třeba moje mamka nemá vysokou školu, protože komunisti, jo, už ze základní školy neměla, nebo od ředitele dostala vlastně průvodní dopis, kterej nedoporučoval studium na vysoký škole, protože vlastně prarodiče byli praktikující katolíci a do toho nebyli ani ve straně, takže všechno špatně. Takže moje mamka má vlastně střední školu díky tomu, že si ji dělala zároveň s učňákem. Jinak jako tu vysokou školu věřím, že by měla. Ten režim do toho hodně zasáhl, tak byla taková politika no.

T: A co tvoje bakalářská práce? Jak ti to jde, co máš za téma a kdy chceš odevzdávat?

R: Příští tejdén... Ale už mi chybí jen doplnit citace a napsat abstrakt a přeložit ho do angličtiny, v podstatě to nejhorší mám za sebou. Zabývám se odbouráváním nebo odstraňováním těžkých kovů z odpadní vody v kořenové čistírně odpadních vod, což je v podstatě uměle vytvořenej mokřad, kterým protéká ta odpadní voda z jedny vesnice vlastně, a ta kořenová čistírna, ty rostlinky rákosu v tom mokřadu uměly by měly tu odpadní vodu vyčistit. A já odebírá, nebo odebíral jsem vzorky z té čistírny a pak jsem stanovoval, co tam asi probíhá a jak dobře.

T: A jak se ti to psalo?

R: Překvapivě dobře. Já jsem z toho měl strach, jsem nechápal, jak může někdo napsat takovouhle práci, no nakonec i nuceně mi to šlo docela dobře. Nejdůležitější je prostě napsat první větu, jo, a pak prostě začít psát, protože když se nad tím jenom přemýšlí, tak se nic nevymyslí, ale v momentě, kdy začneš psát, tak už řešíš prostě tohle, konkrétně na tom papíře. Ale fakt jako je důležitý začít tím psáním, protože to tě donutí pak jako formulovat ty věci a pak je nějak jako skládat.

5. Rozhovor s Milanem

T: Ještě tě poučím, než začnem. Je to anonymní, nikde nebude tvoje jméno a dobrovolný, takže můžeš kdykoli odstoupit od rozhovoru anebo nemusíš odpovédět, kdyby ti to bylo nepříjemný. A je to čistě pro studijní účely, jenom do té bakalářky, nebude to nikde zveřejněný. Ještě jednou se tě teda zeptám do záznamu, jestli souhlasíš s účastí na tomhle výzkumu?

R: Oukej, souhlasím.

T: Dobře, tak začnem obecnějma informacema. Takže kolik ti je?

R: Dvacet jedna.

T: Seš v jakym ročníku?

R: Ve druhym.

T: Kde bydlíš?

R: Bydlím stále u rodičů.

T: Z jakého důvodu bydlíš stále ještě u rodičů? Má to pro tebe nějaké výhody?

R: Má to pro mě finanční výhody. Kdybych měl dost peněz, tak už asi nebydlím u rodičů.

T: Co jsi studoval za střední školu?

R: Gymnázium v (název města) jsem studoval, osmiletý.

T: Jaké to tam bylo? Jaké na to máš vzpomínky?

R: Na gympl? Tam se mi líbilo, hlavně kvůli kamarádům. Bylo to takový pohodový oproti tý vysoký škole.

T: Jaký rozdíl vidíš mezi gymplem a vejškou?

R: Bylo to určitě pohodovější. Hlavně v tom, že ty lidi jako z menšího gymplu se všichni tak jako znaj, ti učitelé se zajímaj o tebe – v tomhle tom asi, v tom přístupu – takovej individuálnější než na tý vejšce, kde vlastně seš pak každému úplně jedno.

T: Udržuješ se svými bývalými spolužáky kontakt?

R: S pár lidma, ale nevidáme se moc často.

T: Vnímáš nějaký rozdíl mezi kamarády ze střední a z vysoký školy?

R: Asi velkej rozdíl ne. Myslím, že to bude spíš tím, že jako vyhledávám ty stejný lidi, se kterejma se bavím, takže ty typy lidí jsou si dost podobný. Hlavně spousta kamarádů z gymplu šla taky na vejšku.

T: Kolik vás šlo ze třídy na vejšku?

R: Myslím, že většina, tři čtvrtě lidí, nad polovinu, bych řek, že nás šlo na vejšku.

T: A kolik z vás se na ní zatím udrželo?

R: To nevim, kolik se jich tam udrželo. Vim, že pár jich opakuje, ale jinak takhle přehled nemám o všech.

T: A kam šli na vejšku, nevíš?

R: Všichni, kam je to táhlo no. Pár na Zemědělku, pár na ČVUT na techniku, podle toho, co asi lidi bavilo na gymplu, tak tam se pak rozešli rovnou dál.

T: Kdy jsi poprvé začal uvažovat o tom, že půjdeš na vysokou školu?

R: Já jsem měl tak v plánu vždycky jít na vysokou školu asi. Jako na tom gymplu tím, že většina kamarádů, se kterejma jsem se bavil, šla a rodiče měli taky takovej nějaký tlak, abych šel, tak jsem prostě šel. Nevěděl bych, co bych dělal za práci, tak jsem řek, že si to takhle prodloužim ještě vejškou.

T: A když jsi se rozhodoval, kam vlastně půjdeš, proč jsi se rozhodl pro tu (název univerzity)?

R: Protože mi to přišlo asi nejsnadnější, kvůli obtížnosti. Já jsem se hlásil ještě na (název VŠ), protože tam chodí moje přítelkyně, a na (název fakulty) na (název univerzity). Všude jsem se dostal teda, ale mám známý, který udělali (název fakulty) a teď maj problém s tím najít práci. A ta ekonomie se mi zdála... Nepřišlo mi to pro mě, že by mě to bavilo. Ta (název univerzity)

mi z toho vyšla jako nejlepší výběr. Na (název fakulty) vlastně studovala moje teta a moc se jí tam líbilo, moc ji to bavilo, ale přestože k tomu studovala ještě Mezinárodní studia, tak nemůže sehnat práci. Ona i hodně cestovala, byla rok v Americe, ono už jí je kolem třiceti, a přesto dneska dělá nějakou účetní, takže vůbec ne to, co chtěla a co má vystudováno, tak proto jsem tam nešel.

T: A kde jsi sbíral informace, když jsi se rozhodoval?

R: Od lidí, který znám a chodili na ty stejný školy. Většinou od kamarádů, který maturovali dřív a už s tím měli nějaký zkušenosti.

T: Jak jsi se připravoval na přijímačky?

R: Moc ne. Na (název VŠ) vlastně byly SCIO testy, tak to jsem jenom zkoušel pár vzorových, co maj na stránkách, na (název univerzity) jsem dělal matiku, angličtinu s tím, že když jsem viděl ty vzorový testy, tak angličtinu – to jsem nedělal vůbec, to bylo snadný – a matiku, to byla obtížnost z gymplu, takže to jsem si jenom zkusil pár příkladů, a na (název fakulty), tam to byl fyzickej trénink no, asi měsíc jsme zkoušeli nějaký plavání, gymnastiku a tak.

T: Z čeho jsi maturoval na gymnáziu?

R: Maturoval jsem z angličtiny, z angličtiny (státní a školní), z češtiny a ze zemáku. S tou angličtinou mně to nepřišlo blbý, když tam ta možnost byla, tak mi to nepřišlo špatný no. Jako proč si vybírat tu těžší, když na těch vejškách, na který jsem šel, tak tam to žádnou roli nehrálo, že by mi to dávalo plusový body, a ani jsem neslyšel nikdy, že by při výběru v práci by na to koukal někdo na tu maturitu nebo na předměty, který kdo dělal.

T: Kdo nebo co ti nejvíce pomáhalo při tom rozhodování a pak i při tý přípravě na vejšku?

R: Tak asi ten tlak od kamarádů. Jako že na (název univerzity) chodilo víc lidí, měl jsem tam víc informací, věděl jsem, že když tam přijdu, že tam jako by nebudu sám, že ty lidi tam budou, pomůžou mi s různějma věcma, že mi tak jako pomůžou v tom začátku, když tam přijdu úplněovej, což se teda i stalo, takže asi tohle no.

T: Cítil jsi nějakou podporu i od rodičů?

R: Rodiče mi pomohli finančně. Ti asi chtěli, abych šel na vejšku, zaplatili mi všechny přihlášky, ale nebyl tam jako nějakej velkej tlak, že bych jako musel na vejšku. Byli by radši, kdybych šel, ale kdybych nešel, tak asi by se nic hroznýho nestalo z jejich strany.

T: Jaká byla tvá očekávání ohledně vysoké školy?

R: Měl jsem z toho větší strach, když jsem tam šel. Rozhodně jsem čekal, že to bude těžší, ale nevím, jak jako ta Zemědělnka se dá porovnávat s ostatními školami, ale... Většinou máme v ročníku jeden až dva předměty, který jsou jako těžší, a ostatní jsou takový trošku těžší od gymnázia no, ale neřek bych, že časově nebo nějak na pochopení by to bylo nějak extrémně náročný. Největší rozdíl vidím v těch učitelích a v tom přístupu. Je nás tam víc, tady na ten obor se hlásilo hrozně moc, asi 180 nás nastoupilo, takže ti učitelé nikoho neznaj a je jim to defacto jedno no, jak už jsem říkal předtím, že na gymplu, tam když vycházely nějaký špatný známky nebo hrozilo nějaký propadnutí, tak se vždycky s tím dalo ještě něco dělat – nějaký referát, něco na vylepšení, jednička zadarmo. A tady prostě je jim to jedno no. Nedaj ti to a nikdo to neřeší. Třeba základy strojnictví, to je vyloženě vyhazovací předmět, tam se nemá ani z čeho učit, musíš to vlastně vymyslet všechno na místě, on ti vymyslí příklad, ty si to ani neumíš představit, jak by to v reálu vypadalo... Ten učitel nás nemá moc rád, ten náš obor jako, přijde mu zbytečný, že máme moc lehký zkoušky a že to udělá každě, tak se rozhod z toho svého předmětu udělat tak těžkou, že na tom spousta lidí vyháže. Mě ke zkoušce ani nepustil, neudělal jsem zápočtový test, a to jsem si říkal, že jsem to dal docela v pohodě, a pak nula bodů... Takže jsem si ho zapsal na další rok, my to máme dobrý v tom, že si můžem požádat o čtvrtý pokus ještě a přehazovat si to do dalších semestrů, ale pak vidíš, že si to ty lidi zapisujou třeba do osmýho, nebo do jedenáctýho semestru a to bych teda nevydržel, já jsem z toho zoufalej už teď. Od nás z ročníku to zatím udělal jen jeden kluk a nějaká holka, co jí s tím táta pomoh, protože tomu rozumí, a ten učitel jí řek, že už má bakaláře skoro v kapse.

T: Jak to teda máte celkově s těmi předměty? Můžete si je vybírat?

R: U nás na oboru jsou předměty daný, vybírá se vlastně jenom mezi rozvrhovejma možnostma časově, takže na ten samej předmět bylo třeba, já nevím, sedm bloků, kam se právě rozprostřeli ty lidi, ale dost lidí vypadlo. Tady na tom oboru je to tak, že většina se hlásí a pak si to rozmyslí a vůbec nejde na vejšku, nebo jde na jinou vysokou školu, nebo nám říkali, že spousta lidí, který jdou z východu, třeba z Ukrajiny, z Ruska a potřebujou se sem jenom dostat a vyřídit si papíry, tak se tam přihlásej, škola jim to pomůže vyřídit, a odchodí nějaký první tři povinný předměty a už se neukážou. Takže nás z nějakých těch 180, 150 do druháku prošlo čtyřicet. Je to tak, že půlka lidí vlastně ani neměla v plánu tam vlastně někdy chodit.

T: Jaký na tom vašem oboru teda máte předměty?

R: Matika tam byla dvakrát, dvě fyziky, chemie, ekonomie taky dvakrát, pak máme třeba základy strojnictví, nauku o materiálech a pak nějaký předměty, kterejma si projde asi každej na (název univerzity), který má každej v prváku. A to jsme měli třeba chov hospodářských zvířat, pěstování rostlin, což podle toho, co mi říkaj lidi, který znám z ostatních fakult, tak má každej tam, akorát pod jiným názvem, jinak je to většinou to samý.

T: Jsi tam spokojenej?

R: Jsem tam docela spokojenej. Hlavně kvůli tomu, že tam mám nový kamarády, našli jsme si takovou jako partu, ve který jsme si sedli navzájem, a jak říkám, není to tak náročný.

T: Jaký si myslíš, že jsi student?

R: Myslím si, že jsem línej student, že tady není taková potřeba se tolik učit nebo sedět nad knihama, takže dělám věci, když musím. Nejsem ten typ, že bych se hlásil do nějakých referátů za extra body a dělal nějakou aktivitu navíc. Udělám si, co musím, a prostě projdu dál no. Beru to tak, že ten titul asi bude potřeba, ale neřeším nějak způsob, jak se k němu dostat. Důležitý je ho mít, a jestli to udělám s jedničkama nebo s trojkama už je mi prostě jedno. Většina těch předmětů se dá stejně naučit prostě za jeden den jako na gymplu, já navíc u toho ani nevydržím sedět tak dlouho, většinou se učím třeba hodinu a pak si dám hodinu pauzu a jdu na počítač, takže z osmi hodin se učím třeba jen čtyři. Hlavně je dobrý, že na to máš fakt ty tři pokusy, a my to zkouškový ještě máme docela dlouhý, někdo na to má jen čtyři tejdny třeba. U nás si to můžeš prostě udělat v klidu, docela nervózní jsem byl, jen když jsem šel už na třetí pokus, to se mi stalo zatím dvakrát.

T: Učíš se sám, nebo s někým?

R: Učím se sám většinou. Samozřejmě materiály a podklady, tak to se řeší všechno skupinově, ale pak se učíme každej sám. Když to není předmět na pochopení přímo, což třeba matika nebo to strojnictví, tam jsou chvíle, kdy se třeba sejdeme, tři, čtyři hod'ky se učíme dohromady, ale většinu toho času se učím sám.

T: Pracuješ při škole?

R: Brigádníčím v Tesco na směny. Tam je to dobrý, protože si můžu volit směny, jak chci, kdy chci, jak dlouhý chci, vlastně můžu tam chodit, jak se mi zachce, když to tak řeknu.

T: Chtěl by ses osamostatnit a bydlet třeba někde jinde než u rodičů?

R: To bych chtěl určitě no. Myslím, že ta stávající práce mi k tomu ale nepomůže úplně. Já ji i beru tak jako na přechodnou dobu k té škole, jako přivýdělek, protože je to hlavně kvůli rozvrhu, kterej se u nás často mění, jak už jsem říkal, tak předměty dostáváme napevno a tím, že nás tam chodí čím dál míň, tak i ty rozvrhy dostáváme napevno. Tím, že nás je čtyřicet, tak to pokryjou dva bloky na jeden předmět a rozprostřou se tam všichni lidi, takže nedostáváme moc na výběr z těch možností, takže máme na výběr většinou mezi dvěma časama a není tam moc možností, jak ten rozvrh měnit pak.

T: Jak se ti tedy daří skloubit to studium s prací a volným časem, osobním životem?

R: To se mi daří docela dobře teď, ale je to, jak říkám, semestr od semestru. Teď mi vyšel rozvrh, že ho mám jenom třikrát tejdně, takže chodím od pondělí do středy do školy, čtvrtek, pátek do práce a víkendy mám buďto volný, nebo mám nějaký zápasy (hraje florbal), takže tam nepracuju většinou. Takže to mám čas pak sám na sebe taky. Ale ideálně bych potřeboval práci za víc peněz, nebo mít na tu práci ještě víc času, protože ty dva dny v tejdnu nestačej přesně na tohle, abych se moh osamostatnit nebo bydlet sám.

T: Sháníš nějakou líp placenou práci?

R: Koukám, koukám, ale aktivně jsem se ještě nikam jinam nehlásil. Hlavně kvůli tomu, že nevim, jakej ten rozvrh dostanu na další rok. Tím, že tomu zaměstnavateli nemůžu říct, kdy bych přesně chodil a časy a tyhle věci, jelikož to sám ještě nevim, tak to ani nezkouším, jelikož časově mi vyhovuje to Tesco takhle.

T: Jak zvládáš dojíždění do školy?

R: Většinou v pohodě, taky jsem nechodil úplně na všechny cvičení, hlavně na ty nepovinný ne, třeba když bylo nějaký hodně pozdě nebo brzo ráno. Když jsme tam ale museli bejt a končili jsme třeba v půl osmý večer a začínali v sedm ráno, tak to bych jel dvě hodiny domu se jenom vyspat a pak bych musel jet zase dvě hodiny nazpátek a vstávat v pět ráno, tak to jsem potom přespával u kamaráda na koleji.

T: Co pro tebe znamená studentský život? Co si pod tím představíš?

R: Studentskej život pro mě znamená... Nevim, takový poznávání novejch lidí hlavně, jelikož na té vysoký škole se pozná hromada novejch lidí, a takový prodloužení mládí no, od té práce. Tím, že vlastně ještě bydlím doma, mám víc času, než kdybych chodil do práce, je to takový... Nevim no, prodloužení mládí asi. I když vidím spolužáky nebo lidi, který po škole šli, nebo po

střední šli rovnou do práce, tak ti už pak většinou bydlej sami, už je to takový dospělejší, mi přijde.

T: Dokážeš si představit, že bys bydlel na koleji?

R: Jako zkušenost je to dobrá, přemejšlel jsem už nad tím, že bych to zkusil, ale třeba to vybavení tam je fakt hrozný, ty sociálky společný, neoddělený pro kluky a holky, na tom (název koleje), kde jsem spal u toho kamaráda, je to docela drsný. Hlavně nevím, co bych tam dělal, asi by mě to svádělo k tomu bejt pořád v těch hospodách, co jsou tam tak blízko, máš vlastně v baráku hned pod sebou hospodu a tím, že bych tam bydlel s těma klukama, tak bysme asi furt jenom chlastali. Taky to tam někteří tak dělaj, že jim kolej platí rodiče a oni nic nedělaj ani nikde nepracujou, jen jsou furt na párty, tam je třeba párty každý úterý a čtvrtek a já si myslím, že bych tam byl pořád s nima, a to si nedokážu představit, jak by to vypadalo.

T: Jak tě vysoká škola změnila? Jestli tě nějak změnila.

R: To je zajímavá otázka... Asi mě nezměnila nějak extrémně, možná tím... Nevím, víc jsem si tak asi zvyknul na ten přístup lidí, jednat s lidma, jelikož je to tam víc potřeba, když si potřebujete vlastně cokoli vyřídit, tak musíte s těma lidma mluvit jinak než na tý střední, kde vás ještě znali no, psát víc mailů, zařizovat spoustu věcí... Asi tohle no. Nevím, co bych k tomu řekl, nevím.

T: A jaký jsou tvoje plány do budoucna? Plánuješ třeba pokračovat ve studiu po bakaláři dál?

R: Plánuju no, plánuju, plánuju. Nevím, jestli se to podaří, já nekoukám takhle daleko zatím. Můj cíl je dodělat toho bakaláře a pak se asi uvidí, jelikož jsem v druháku, tak bakalář bude nejdřív za rok, tak pak uvidím, jak na tom budu pracovně, jestli se mi podaří třeba sehnat nějakou jinou práci... Uvidím zase, jak bude potřeba no, jak už jsem říkal předtím – dělám věci tak, jak jsou potřeba, a na poslední chvíli většinou, já mám asi takový štěstí v tomhleto, že se všechny problémy nějak vyřeší samy, aniž bych je řešil. Tak uvidím, jestli ten inženýr bude mít vůbec cenu. Nevím, jestli budu pokračovat, asi spíš jo, ale že bych měl přímo cíl dodělat inženýra, to nemám zatím.

T: A máš představu třeba o nějaký budoucí práci?

R: Ne. To byl taky důvod, proč jsem šel na tu vejšku, protože vlastně nevím pořádně, co bych chtěl dělat, ani prostě nenapadá mě obor...

T: A pomáhá ti v tom ta vejška nějak, nebo seš furt takovej nejistej?

R: Já myslím, že mi pomáhá. Hlavně tím, že vlastně na rozdíl od gymplu k ní stíhám pracovat, zkoušet různé tyhle věci, jsou tam spolužáci, který mnohem víc pracujou, takže spíš tak sbírám informace od ostatních. Ale nedokážu si moc představit, že bych pracoval někde zavřenej v kanceláři, to bych asi nechtěl.

T: Budeš shánět práci v oboru, nebo by ti nevadilo dělat i něco jiného?

R: Nevadilo by mi dělat něco mimo obor, když by mě to bavilo, tak to může bejt jakékoli obor vlastně. A nevadilo by mi, že jsem se učil tady tři nebo i pět let a pak budu dělat něco jinýho. Hlavně když mě to bude bavit, nebo bavit, když mě to aspoň nebude štát a bude to aspoň za nějaký rozumný peníze.

T: A jakou důležitost teda připisuješ tomu vysokoškolskýmu titulu?

R: Já si myslím, že je důležitěj hlavně, když chceš nastoupit do nějaký větší firmy, kde se na to asi víc hledí, že prostě ty lidi tam tříděj podle toho, kdo má titul, kdo nemá titul, na nějaký pozice se ani s praxí nemůžete dostat bez toho titulu, prostě myslím si, že to pomůže, nebo že to rozšíří ty možnosti, kam po tý škole jít, a to je pro mě důležitý. V tomhle vidim vlastně největší přínos tý vysoký školy, že to tak jako rozšíří možnosti.

T: A jakou důležitost tomu titulu připisují tvoji rodiče?

R: Pro ně je to asi taky důležitý. Asi by chtěli, abych měl nějakou dobrou práci a prostě měl se dobře no. Z tohohle důvodu mě asi podporujou. Ale myslím si, že kdybych tu školu nedodělal a našel si dobrou práci, že to vyjde úplně nastejno, že to berou spíš jako přípravu na práci, že to spojujou s tou možností najít si lepší práci, jelikož oba dělaj takhle jakoby ve větší firmě, tak tam to vlastně sami viděj, že ten titul je pak potřeba k nějakýmu kariérnímu růstu.

T: Bavíte se doma nějak o tý vejšce nebo o budoucnosti s rodiči?

R: Ne, o tom se moc nebavíme. Podle mě jsou naši zatím spokojený, že chodim vůbec do školy, že k tomu dělám aspoň nějakou tu brigádu, a nebavíme se o tom skoro vůbec.

T: Co Erasmus? Chtěl bys ho vyzkoušet?

R: S přítelkyní ještě furt přemýšlíme. Já myslím, že ona by chtěla trošku víc než já asi, ale přijde mi to jako dobrá příležitost – zaprvý někam vycestovat, zkusit něco novýho a myslím, že i pro toho budoucího zaměstnavatele to může bejt jakoby znak nějaký odvážnosti nebo to, že seš schopnej bejt samostatnej, naučíš se nějakěj cizí jazyk... Myslím si, že je to dobrý do životopisu a i dobrý jako osobní zkušenost. Já tim, že příští rok budu dělat bakaláře, tak tam Erasmus asi

nepřipadá moc v úvahu, takže bych ho zkusil na tom inženýrovi na první rok. A zatím je to asi největší důvod pro mě jít na inženýra, aby mi byl umožněn ten Erasmus, když... Ale to se ještě všechno uvidí, je to až za rok, takže spousta času ještě.

T: Cítíš, že na tebe má tvoje přítelkyně nějaký vliv?

R: To cejtim no. Určitě mě motivuje, abych se víc snažil. Tím, že ona je víc snaživá než já, tím, že je o rok výš, ta škola jí vychází, všechno jí tak jako jde, tak mě to nutí nezaostávat. Myslím si, že kdybych byl sám, tak se snažím ještě míň, nebo snažím se míň, než se snažím teď, protože ta vidina, že bysme spolu už mohli někde bydlet a prostě... Nechci zůstat pozadu. Vnímám to jako pozitivní vliv určitě.

6. Rozhovor s Mirkou

T: Takže pár informací na začátek – je to anonymní, nikde nebude zmíněný tvoje jméno. Jsi teda srozuměna s tím, co obnáší tento výzkum, a souhlasíš s jeho podmínkami a účastí v něm?

R: Jo, jo.

T: Tak doufám, že můžeme začít. Nejdřív se tě zeptám na takový ty všeobecný informace, takže kolik je ti let?

R: Dvacet tři.

T: Co jsi studovala za střední školu?

R: Gympl v (název města).

T: Ještě mi pověz, kde jsi se narodila?

R: No já jsem se narodila na Moravě v (název města). A pak jsme se přestěhovali asi v pátý třídě do (název města) a tam jsem chvíli žila a chodila jsem tam na základku a pak na gympl.

T: A proč jste se přestěhovali?

R: Jo, no to bylo kvůli práci, že vlastně náš táta jako by pracoval v (název města) a my jsme bydleli na Moravě jakoby s mamkou a on za náma jezdil, nevím, jednou za 14 dní, když neměl moc čas, tak třeba jednou za 3 tejdny... A vlastně pro tu rodinu to nebylo moc dobrý, protože sice jako peníze jo, dobrý, ale pak jich zase spoustu utratil třeba za to, že vlastně cestoval hodně, a i za to, že jsme jako by vedli 2 domácnosti, že jo.

T: A kde pracoval? Co dělal?

R: Pracoval v nějaký firmě, jakoby stavební firmě, která dělala jakoby různý hliníkový stavby, takže on tam jako by pomáhal vyrábět ty okna, zimní zahrady dělal a tak.

T: Líbilo se ti v (název města)? Vracíte se tam někdy?

R: Jako takhle, rodinu tam máme, ale pro mě to moc rodina není, já si představuju rodinu jako lidi, který má člověk prostě rád a co maj spolu jako něco společnýho, ale ta naše rodina jako vlastně... Jako taťka i mamka maj hodně sourozenců, jako by oni jsou z velkejch rodin, ale já, když bych to měla takhle říct, spíš některý svý kamarády vnímám víc jako rodinu než ty lidi, který tam jako by jsou, takže já tam třeba nejezdím, můj táta tam jezdí třeba dvakrát za rok, mamka taky. No oni jako jezděj no. Zrovna tam byli třeba v únoru. Já jsem tam jezdila za tou jednou babičkou a ta vlastně umřela minulej rok, takže už tam jako by nemám za kym jezdit. A nějaký ty kamarády jsem tam jako taky měla, ale vlastně tím, že je člověk vídá čím dál míň, tak už si s nima pak taky míň rozumí, takže kdybych tam jela, tak jako některejm z nich třeba i jako zavolám, napíšu, že tam jsem, ale spíš jsem tam jela, že jsem Tadeášovi (příteli) chtěla ukázat ještě babičku, když ještě jako žije, a třeba tu přírodu a tak, protože Jeseníky jsou hrozně hezký, ale teď už jako nemám moc chuť tam jezdit. Ani nevim, kdy tam zase jako pojedu.

T: Můžu se ještě zeptat na vzdělání rodičů, co taťka, mamka?

R: Takže táta ten má nějakej výučák, myslím, že zámečníka má, a mamka, ta má normálně veterinu, a právě že jako chtěla i jít na vysokou školu, ale vlastně pak otěhotněla, takže jako by už si vzdělání nedodělala, že má jenom tu maturitu z tý veteriny, nějakej jako obor Zootechnik nebo něco takovýho.

T: A jak se vlastně taťka dostal k tomu stavebnictví? Pořád dělá ve stavební firmě?

R: Jo, jo, vlastně pořád, on už tam dělá třeba 14 let a tu firmu ten majitel prodal nějaký jiný, ale vlastně pořád dělali to samý, takže on jako by teď tam dělá nějakýho zástupce vedoucího, ale pořád je vlastně v tý stejný firmě, i když teď už se jmenuje jako jinak, ale vlastně dělaj jako pořád tu samou činnost.

T: A mamka dělala veterinářku většinu svého života?

R: No, to ani ne právě, já vim, že ona jako dělala... Když jsme se přestěhovali jako sem, tak ona ji dělala, 8 let ji dělala, no ale byly tam jako nějaký špatný vztahy na pracovišti, no a ty lidi, u kterých jako by pracovala na tý veteríně, tak byli hodně jako takový vlivný, takže vlastně se bála, že když jim dá výpověď, že už si nenajde v jiný veteríně práci. A na Moravě, tam dělala něco jinýho, tam dělala na nějakym úřadě, na obecním úřadě, jako že si dodělala nějaký

vzdělání k daním a takovýchle věci, takže dělala tohle no. No ona je taková hodně všestranná, že teďka dělá jako sociální pracovníci, takže to si k tomu dodělala taky další vzdělání, takže ona má hodně kurzů jakoby navíc.

T: A jak dlouho dělá teď tu sociální pracovníci?

R: Asi poslední třeba 4 roky, si myslím. No vlastně skončila na tý veterině, tam prostě jí ti zaměstnavatelé jako trochu vyhrožovali, že prostě si jako nemá hledat ani jinde na jiný veterině... Že prostě ji zničej, nebo něco takovýho prostě jako jí bylo naznačeno, takže potom odešla prostě, já nevím, jestli do nějaký fabriky, ale tam byla chvílička. Ale prostě ženská jakoby, ještě s její konstitucí (Mírka i její matka jsou obě velice drobné). A když ona je taková prostě... Já si myslím, že od těch zvířat k tý sociální práci jako by nemá zas tak daleko, že vlastně jako by pečovala o ty zvířata a starala se o ně, dávala jim všechno, co vlastně mohla, dělala prostě jakoby různé ty operace – jako nemohla je vést sama, protože nemá tu vejšku dodělanou, vlastně ona na ni jako by ani nenastoupila, ale že asistovala nějak u těch operací a takhle. No a teďka se vlastně věnuje hodně jakoby výchově, když to tak řeknu, romskejch jakoby dětí nebo začlenění jich a jejich rodin jakoby do společnosti.

T: A chtěla se na tu vejšku někdy vrátit? Nebo jí to pak už netáhlo, jak měla tebe a pak i bráchu?

R: No jako myslím si, že jí to bylo jako líto, že jí jako nemá. A hlavně pak to pocítila třeba jako na tý Moravě, tam není zas taková konkurence, tam prostě ty lidi – když je někdo schopnej, tak prostě se dostane i na nějakou dobrou pracovní pozici, tady je to takový těžší, že ta konkurence je větší. Ale třeba teďka jí nabízeli vlastně, aby si dodělala k tý sociální práci nějakou vysokou školu, ale vlastně teď, když už je jako v takovym jakoby pozdějším věku, tak už se jí jako moc nechce. A hlavně furt slyší, jak si stěžuju, a že se jí to nechce jako absolvovat prostě, když vidí to, co jako by zažívám já, tak že si říká prostě ježiš, jako by proč by jako tohle měla dělat. A vlastně oni jí slíbili, já nevím, že by třeba dva, tři roky studovala, tak že by jí přidali třeba o dva tisíce hrubýho navíc, tak to prostě pro ni není ani jako motivace. Takže ona se vzdělává tak jako sama, prostě čte různé knížky, chodí na semináře, na školení, ale už na vejšku asi nepůjde jako...

T: Jaká byla ekonomická situace tvých rodičů? Jak bys ji hodnotila? I na Moravě i potom tady, jak jste se přestěhovali.

R: No tak na tý Moravě, tam... Já jsem byla malá, takže to nedokážu jakoby říct. Jako měli jsme dům, měli jsme třeba jakoby takový hospodářství, takže jako nevím, jaká byla úplně ta

finanční situace, to nedokážu jako asi úplně posoudit, ale tím, že ten táta jezdil do práce sem, tak asi nebyla moc dobrá v tom smyslu, že jako ne že bysme se tam úplně neuzívali, to ne, ale že vlastně tím, že jsme byli nuceni za tou prací dojíždět až sem, což je třeba 300 kilometrů, no tak si myslím, že zas tak dobrá jako nebyla. No pak jsme se přestěhovali sem, což bylo jakoby takový náročný, protože vlastně naši si vzali hypotéku na dům, mamka tady ze začátku ani práci jako najít nemohla, takže to bylo takový těžký, no a na tý veterině paradoxně, i když dělala vlastně odbornou a jako náročnou práci, tak vlastně nedostávala zas jako moc peněz. No a táta, ten měl jako takovej průměrněj plat, takže jakoby v pohodě, že jo. A spoustu věcí jako... Naše mamka je taková hodně hospodárná, takže vlastně jakoby si myslím, že máme mnohem menší výdaje než jako ostatní rodiny, takže se s tím dalo jakoby v pohodě vyjít. A jako nikdy se nám nestalo, že bysme jako nemohli jet na vejlet, jít do kina nebo takhle, to zas jako ne. Takže taková normální rodina.

T: Takže doma mamka spíš hlídá ty finance?

R: Jo, mamka na tom sedí a hlídá to.

T: A tat'ka neuvažoval o dalším vzdělání?

R: No on byl takovej, že vlastně on neměl doma jako moc dobrý zázemí, jako dítě nebo jako spíš teenager, takže vlastně co mi vyprávěl, tak on už ve 14 letech se jako by odstěhoval od svý rodiny, byl někde na internátě, ale ten internát si platil vlastně jako sám, protože nějak tam měl nějakou krizi v tý rodině, takže se o sebe od těch 14 let staral sám. Ještě jako by babička měla takovýho divnýho manžela, kterej byl takovej jako zlej, táta ještě posílal babičce nějaký peníze paradoxně. No a on začal dělat v nějakých jako uhelnejch dolech a v tý době vlastně tady ti dělníci měli strašně moc peněz. No a oni mu jako říkali, že mu vlastně zaplatí i vzdělání a takhle, no ale on vlastně viděl ty peníze jakoby z toho krátkodobýho hlediska, že je vlastně může mít hned a že se může mít dobře, protože byl vlastně jakoby hodně mladej, že jo, takže vlastně tím učňákem jako by skončil. A on byl jako jeden z nejlepších, on za to dostal snad i nějakěj zájezd jako ještě do Jugoslávie, protože on byl fakt jako dobrej. A je vlastně, mi přijde, takovej jako i hodně chytřej, že by jako klidně i moh se jít dál vzdělávat. Už ale u nich převládly takový ty finance takový tý krátkodobý vidiny, že je bude mít hned. A v tý době, když byl tenkrát mladej, tak nepřemýšlel, že by to vzdělání dlouhodobě mu přineslo nějakou trošku vyšší úroveň jako napořád, že jo.

T: Teď zavzpomínej na gympl... Jak si myslíš, že k tomu došlo, že jsi šla na ten gympl? Od koho přišel ten impuls – od rodičů, nebo ty jsi na něj chtěla?

R: No tak já jsem jakoby... Nikdy jsem moc nevěděla, co bych chtěla dělat, prostě jako já jsem byla... Jak jsem říkala, že i mamka je taková všestranná, že jí nedělalo problém naučit se jak něco s těma zvířatama, tak prostě účetnictví, daně a takovýhle věci, tak vlastně já jsem to měla taky, že vlastně jako by mě nějak bavilo všechno, šlo mi všechno a vlastně jsem jako by moc nevěděla. Přestěhovali jsme se do těch (název města), tam jsem začala chodit na základku, no ale protože jsem měla takovej moravskej přízvuk, tak mě tam všichni nesnášeli, ještě jsem měla samý jedničky, takže mi furt říkali, že jsem ta „zasraná šprtka z Moravy“. Takže vlastně ten gympl byl jenom takový to vyústění toho, že vlastně na jednu stranu mi šlo všechno a na druhou stranu jsem nesnášela tu školu, na kterou jsem chodila, takže vlastně to tak nějak přišlo jako samo, že prostě jsme se bavili o tom, že ta škola, na který jsem, se mi jako nelíbí, a tak jsme hledali nějaký možnosti – tak buď jazykovka, anebo gympl. No, takže jsem si vybrala gympl.

T: Takže jak říkáš jazykovka, nebo gympl, rodičům teda záleželo na tom vzdělání, na tom, kam dál půjdeš, kam budeš směřovat?

R: Jo jasný, to určitě. Tak mamka, když by neotěhotněla v 17 letech, tak by na vejšku šla taky. Ona tím, že šla na tu veterinu a chtěla bejt taková jakoby doktorka, nejen zootechnik jakoby nějakěj pomocnej, že jo, ale vlastně chtěla sama jako vlastně mít svoji ordinaci nebo něco takovýho, tak vlastně u ní, kdyby neměla to dítě a pak i druhý, tak vlastně by na tu vejšku šla taky. Ale jako maturitu si dodělávala, když mně byl rok, jo, takže to bylo takový docela těžký. No a takže vlastně my jako oba s bráchou jsme ty předpoklady jako by měli, i když ty rodiče tu vejšku nemaj, tak že vlastně jsme nebyli úplně hloupí. A tak vlastně jsme se bavili o těch možnostech, tak mi ukázali jakoby gympl (název města) – byla to moderní, hezká škola, všichni se tam tvářili tak hrozně jako mile, tak jsem si říkala jo, tak sem chci jít prostě. A pak už jsem vlastně nad ničím jiným ani nepřemýšlela, potom, co mi ukázali tuhle školu. Prostě si pamatuju, že byla jako obrovská, všude byly nějaký fotky, nějaký jako veselý děti na těch fotkách, jsem si říkala jo, tohle fakt chci. A chtěla jsem se mít trochu líp než teda rodiče. No a tím, že to vlastně byl osmiletěj gympl, tak pořád byla ta možnost, kdyby mi to třeba nešlo nebo by mě to nebavilo, že můžu pak odejít na obyčejnou střední, že jo, že jako bych nemusela tam zůstat. Takže jsem si říkala, že jako jsou i možnosti, kdyby se to nedařilo... No a na gymplu se mi jako líbilo, takže tam to bylo jako v pohodě, nebyl žádněj problém.

T: No a když si ještě vzpomeneš, jaké to na gymplu bylo? Jak takhle zpětně s odstupem hodnotíš celých těch 8 let? Co ti to třeba dalo, nedalo, a s těma lidma jestli udržuješ nějaký vztahy třeba ze třídy nebo celkově z gymplu?

R: Osm let je jakoby dlouhá doba, takže mi to dalo jako strašně moc – dalo mi to kamarády, dalo mi to i to vzdělání, dalo mi to prostě nějaký rozumy do života, no to asi úplně ne, ale vlastně jako začali jsme tam chodit, když jsme byli ještě děti a postupně na tom gymplu jsme jako by dospěli, že jo, a tím, že na nás vyvíjeli nějaký tlak ohledně toho vzdělání... Jako mám i nějaký kamarády, který šli jako na učňáky a na jiný školy, takže jako můžu trochu porovnat, takže i přesto, že to nebyl nejlepší gympl jako v České republice, tak vlastně si myslím, že nám to dalo hodně. No a s některýma lidma se jako vídám, myslím, že i s těma učitelma jsem měla docela dobrý ty vztahy... Vlastně taková jako parta, co se s nima bavím i teď, když jsem na vejšce, a tak se s nima vídám pořád... Vlastně taková ta naše, co jsme spolu jezdili vlakem, tak s nima se vídám furt. No a vlastně tak po tom gymplu se ty lidi tak jako různě rozprchli, že o některých třeba vůbec jako nemám informace nebo je mám zprostředkovaně zase přes někoho.

T: A od vás ze třídy, kdo všechno šel na vejšku?

R: Takhle, tam byl trochu rozdíl mezi osmiletým a čtyřletým gymplem, že jako by z osmiletého šli podle mě všichni, jako nevím o nikom, kdo by nešel, spíš třeba pak přestali studovat, ale z toho čtyřletého vím, že snad jedna bude mít už miminko, jako že snad se bude vdávat nebo už je možná vdaná... Takže tam byl rozdíl hlavně čtyřletej a osmíletej, takže tím, že jsme jako nebyli jedna z nejlepších škol, tak na ten čtyřletej vlastně vzali toho, kdo se jako přihlásil, takže tam vlastně jako byl mezi náma rozdíl. V době, kdy my jsme tam nastupovali, tak ta škola byla ještě dobrá, a pak vlastně jako postupně jako by nějak uvadala, no... Ale z naší třídy si myslím, že šli všichni, třeba 99 %, ale pak třeba vypadli, jako že teď si myslím, že už nás studuje třeba jedna třetina... Tak možná polovina, ale nevím, Tamara (bývalá spolužačka z gymnázia) prej třeba hodně bojovala s tou školou...

T: A když ses učila, tak ses učila s někým nebo sama?

R: Já jsem se moc jako neučila (smích). Tím, že jako já jsem nechtěla úplně nějak vyčnívat, jsem nechtěla bejt úplně šprt, protože jsem věděla, že ti šprti nejsou úplně oblíbený, takže mi stačilo bejt tak nějak jako v tom středu. A na to, aby byl člověk ve středu, tak stačilo podle mě dávat třeba ve škole pozor a že se nemusel jakoby moc učit. Takže já si jako moc nepamatuju, že bych se nějak jako hodně učila, to třeba jako až v posledním ročníku třeba na maturitu, že jsem se jako připravovala poctivě, to jako jo. Ale já jsem jakoby takovej samotář, já vlastně všechno jakoby... Strašně nemám ráda, když mi někdo říká, jak mám něco dělat, takže ani z toho důvodu bych se nikoho nešla zeptat. Jediný co, když jsem byla třeba dyl nemocná, tak pak matika mi moc nešla, tak třeba mamka mi zaplatila doučování, ale to bylo fakt třeba dvakrát a

byla to matika no. A jinak tak nějak všechno jsem proplouvala tak nějak jako v pohodě, bez problémů. Takže tam stačilo občas si dělat nějaký zápisky nebo si je přečíst.

T: A kdy jsi začala uvažovat o vysoké škole? Kdy přišlo takové to rozhodování, jestli jo, nebo ne a na jakou?

R: No tak já si myslím, že to vyplynulo nějak automaticky, tím, jak jsem byla na tom gymplu. Že vlastně kdybych byla na jiný střední, tak jako bych musela asi víc přemýšlet, jestli jo, nebo ne. Ale vlastně ten všeobecný gympl bez zaměření jako by k tomu jako úplně směřuje, k tomu jako nabádá a tím, že vlastně jsem přešla z toho... Jako by když jsme byli v kvartě, tak pak ještě jsme měli možnost jít na jinou střední, nebo zůstat na gymplu. A vlastně myslím si, že ten zlom v tom, že na tu vejšku půjdu, jako by vznikl automaticky tím, že jsem pokračovala dál vlastně místo střední jakoby na gymplu, že jo, takže tam pak nějak se už předpokládalo, že jakoby na vejšku půjdu. No a to rozhodování, jakou vejšku, to bylo takový jako úplně pitomý, protože vlastně mě vždycky bavilo tak nějak víceméně jako všechno... Nebo takhle, věděla jsem, že mi nejde třeba matika, chemie, že mě jako by nebaví, ale i třeba z toho, co mě nebavilo, jsem měla jako dobré známky, takže jako u mě nebylo nějak úplně, že bych měla nějakou vysněnou práci, vysněnou školu nebo tohle. Co třeba si myslím, že jako na těch školách chybí, je takový to rozvíjení nějakých jako osobnostních prostě jakoby kvalit, že třeba v Americe je to tak, že ten člověk si pořád zužuje a zužuje vlastně ty své předměty a tam se zaměří na něco a jde fakt jakoby do hloubky. Ale u nás to bylo takový, že jsme měli vlastně to všeobecné vzdělání, každý jako nějak věděl, co ho baví nebo to, ale že to nikdo v nás nerozvíjel, abychom byli jako fakt excelentní v té jedné jako věci. Takže my jsme uměli jako všechno, ale tak nějak jako všeobecně hrozně. No a tím, že jsem věděla, že matika jako není úplně cesta nebo i ta chemie, tak jsem si říkala no tak jako čeština – ale zase mě nebavilo číst takový ty povinné věci. Teď už mě to baví paradoxně, protože už tě nikdo do toho nenutí, člověk do toho asi musí dospět. Takže to bylo takhle. A ten humanitní obor – mě vždycky bavily nějaký společenské vědy a přemýšlela jsem třeba i o právech a pak jsem si říkala ježiš, ale tím, když jsem nebyla zvyklá se jako učit, tak jsem si zase neuměla představit, že se budu šprtat nějaký jako paragrafy nazpaměť, tak to jsem si jako říkala, že to asi taky ne. No, a tak jsem si vybrala tady tu školu, vlastně tu (název oboru), ale tam to bylo zase o tom, že jsem moc nevěděla, co od té školy čekat.

T: A kde jsi sbírala informace, když jsi vybírala ty školy, kde ses třeba inspirovala, jak jsi nakonec došla k tomuhle?

R: Tak u mě bylo jako několik možností. My jsme dostávali různé letáky, třeba na tady tu školu konkrétně jsem se byla i jako podívat. Takže já jsem si vlastně podávala přihlášku na tu (název oboru) tady na (název univerzity) a pak ještě v (název města), a to byl jako podobnej obor, ale pak jsem si říkala ježiš, mně se nechce do (název města), tak jsem nejela ani na přijímačky. Takže jsem byla vlastně na jedněch přijímačkách a pak jsem se ještě narychlo, kdybych se náhodou nedostala, jsem si říkala, že nemám vlastně žádný záložní plán, tak jsem si posílala přihlášku na nějakou školu, ale to byla jakoby vyšší odborná a tam jsem si podávala na dva obory, a to byly nějaká Administrativa pro Evropskou Unii, něco jako tady v tomhle smyslu, a Personalistika. A pak jsem ještě uvažovala, protože jako by mě zajímá zdravý životní styl, prostě nějaký takovýhle věci, tak o nějaký tý výživě na (název univerzity). No ale já jsem vlastně takovej dement trošku (smích), no protože prostě jakoby z těch čtyřech oborů, na který jsem si podala, tak vlastně jsem si vybrala ten, kterej mě baví asi jako nejmíň, protože vlastně jakoby ta škola... No takhle, na tu výživu to jsem si snad tu přihlášku ani neposlala, protože jsem si říkala: no za prvý je to (název univerzity), která nemá moc dobrou jako pověst, za druhý jsem tam měla kamarádku, která mi vyprávěla, že vlastně první dva roky se učili jen nějaký prvky a prostě hodně takový jako všechno jako v latině... A takže to sice jako zrušilo, že to má tu špatnou pověst, tak jsem si říkala: asi to nebude tak jako špatná škola, když ona říkala, že je to takhle náročný, no a pak jsem si říkala ježiš, tak biologie, to taky prostě jako... Já jsem chtěla tu výživu prostě, abych uměla sestavit nějaký ten jídelníček, ale vlastně oni tam měli hodně takový to jako biologii, chemii, jak spolu různé látky jako reagují, a že vlastně to sestavování, tu výživu vlastně měli třeba až jako úplně poslední semestr, tak to jsem si říkala, jako zase se budu tři roky nebo dva a půl roku učit něco, co mě nebude bavit, abych pak mohla něco, tak já nemám zas takovou jako výdrž k tomu jako donutit se učit to, co mě nebude zajímat nebo bavit, takže tam jsem jako snad nakonec ani nepodávala. No a pak už se mi to jenom zúžilo na... No zbyla mi ta vyšší odborná a ta vysoká škola. Dva obory na té vyšší odborné a jeden tady na tom, kde jsem. No a jako furt mě všichni odrazovali – ježiši, proč na vyšší odbornou prostě, vždyť to není jako vysoká a blběj titul a tohle... No a pak jsem se nějak doma pohádala s tátou no a on mi vlastně řek: no já mám pocit, že na tu vejšku snad ani jako nechceš prostě; a já jsem mu říkala: no tak když se na ni dostanu, tak na ni půjdu. No a já jsem se dostala vlastně na všechny tři obory, že jo, no a tím, že jsem plácla tady tu blbou větu, tak už jsem nějak jako dostála tomu, co jsem jako by řekla, takže vlastně na tu vyšší odbornou jsem nenastoupila, a přitom ta Personalistika by mě bavila asi víc jako, takže jakoby jsem dement no (smích). Prostě ten tlak jsem jako... Měla jsem pocit, že je na mě vyvíjený nějaký tlak, a já, když jsem se pohádala s tím tátou a řekla jsem mu, že když bych se tam dostala, tak tam jako půjdu,

tak vlastně pak jsem na tu druhou školu nenastoupila, nastoupila jsem tady na tuhle, no a tam už vlastně po měsíci jsem zjistila, že mě to vůbec nebaví, no a všichni mi říkali, no že prvák je nejhorsí, že jako by nevíš a tohle jo a že jako ve druháku už to bude dobrý. Takže ale já jsem pořád měla možnost, protože jsem věděla, že na tu vyšší odbornou by mě přijali znova, protože tam to bylo jako na základě průměru z maturity, a to jsem měla jedna celá nula, že jo, takže tam by mě vlastně vzali znova úplně bez problému. No, takže jsem zase přemýšlela, jestli teda se tam jakoby to... To rozhodování přišlo za rok znova, se to zase opakovalo... No jenomže na tý vejšce – už jsem tam měla nějaký kamarády a i nějaký starší a ty to přesně začalo bavit v tom druháku, tak mi začali říkat: nějak to jako překousneš, to bude jakoby dobrý. No tak jsem tam zůstala, že jo zase, no a dobrý to není, už jsem tam 4 roky. Když už jsem dokončila druhák, tak mi všichni řekli: no to už seš rok od titulu, tak to už musíš, že jo, dodělat... No, takže vlastně jsem tam pořád, ještě jsem to nedodělala, protože je to pro mě... Jako není to těžký v tom, že bych nezvládala ty předměty, já tu zkoušku většinou dám napoprvý, nebo takhle – vždycky mám třeba šest až osm předmětů, všechny jsem dala napoprvý a pak třeba vždycky mi zůstal jeden, kterej jsem nemohla dát, ten jsem dala třeba až napotřetí. A takhle jsem to měla každé vlastně semestr. No a teď zase když už dokončím bakaláře, tak už zase jako by vzniká další rozhodování a už jsem přemýšlela, že vlastně minulej rok jsem přemýšlela, že bych teda si tady dodělávala toho bakaláře a že bych se přihlásila na tu vyšší odbornou, že bych na ní prostě šla, když mě to tam tak jako táhlo. No ale mezitím jsem získala jakoby dobrou práci, ne že by mě jako povýšili, ale už tam dělám zajímavější věci a už bych na to zas neměla čas.

T: No jaks to měla s brigádama, dělala jsi už na gymplu nějakou brigádu?

R: Jo, jo, já myslím, že už vlastně tak od těch šestnácti jsem chodila na brigádu. Dělala jsem v obchodě ve (název města) a přes léto jsem byla na tom koupališti, a to bylo vždycky proto, že jsme měli celý léto jako volno. A občas vlastně tam bylo takový to, že přes zimu se dělaly halové turnaje ve fotbale, protože brácha hrál fotbal, tak si mě tam všimnul jeden jakoby jeho trenér, že bych jako byla docela šikovná, že bych jim jako mohla pomáhat, takže to jsem občas dělala tam.

T: A to jsi sama od sebe chtěla chodit na ty brigády nebo tě museli rodiče třeba i trošku nutit?

R: No tak ono to bylo tak nějak jako obojí, že na jednu stranu tím, jak člověk dospívá, tak jako chce víc peněz, na druhou stranu jako moji rodiče byli docela přísný, protože tím, že třeba jako o máho tátu nechci říct, že se o něj nestarali, ale jako když ve čtrnácti odešel z domu, tak jako si dělal, co chtěl, no a to naši jako nechtěli, takže nás oba vlastně s bráchou vedli jakoby k

pracovitosti, chtěli nám ukázat, že vlastně když se něco učíme, když jako se učíme tu novou práci třeba na tu brigádu, tak že vlastně jsme za to ohodnocení, takže jako by nás motivovali hodně k tomu, abychom si přivydělávali ty peníze sami. A mě to pak začalo vlastně bavit, jsem měla pocit, že mám najednou hodně jako peněz, že si můžu jít, kam chci, koupit si, jaký džíný chci, a že si nemusím kupovat takový, na který rodiče maj, ale že jsem si mohla koupit prostě nějaký za tisícovku a je mi to jedno, že jo.

T: Dostávali jste nějaké kapesné od rodičů?

R: To jsme nedostávali, ale měli jsme to tak, že když jsme chtěli peníze, tak jsme si za nima došli a oni řekli, že jo, nebo ne. Takže to bylo takový, že jsme to neměli pravidelný, že bych každéj tejden dostala nějaký peníze, ale vždycky jsem dostala třeba – do školy jsem dojížděla, takže jsem vždycky dostala nějaký jako peníze na ten vlak, něco jako navíc, takže z toho mi vždycky zbylo, z toho jsem si kupovala nějaký blbosti, a když jsem chtěla jít někam s holkama do kina nebo prostě někam, třeba si koupit nějaký oblečení, tak jsem říkala jenom, že prostě potřebuju nějaký peníze, tak jsem nějaký dostala. No a pak vlastně postupem času jsem si o ně ani neříkala, protože už jsem měla nějaký svoje, a to mě bavilo jako víc, než vlastně za někým chodit a mami, dáš mi prostě nějaký peníze. Tak jsem si vydělala svoje a měla jsem z toho radost.

T: A pak na vejšce, jaký jsi měla brigády nebo práce?

R: Tak na vejšce ze začátku jsem měla jednu takovou, protože jsem se přestěhovala do (název města), nikoho jsem tady neznala, bylo to pro mě takový jako všechno nový, tak jsem měla jednu takovou brigádu, že jsem prodávala nějaký jako šperky... A to bylo úplně blbý, protože vlastně jako my jsme vždycky byli orientovaný nebo z domova učený na to, že to, co děláme, máme dělat jako nejlíp, jak umíme prostě, a že to musí bejt jako poctivá práce a takhle... No a pak vlastně když člověk ale prodává nějaký šunty z Číny a každéj den mu tam vlastně choděj reklamace a ty lidi na něj řvou, tak to vlastně není moc dobrý. Jako už jsem pak těm lidem i říkala, jestli chtěj něco, co nebudou za tejden reklamovat, ať jdou někam jinam, takže vlastně tahle práce pro mě byla jako úplně špatná.

T: A tam jsi vydržela jak dlouho?

R: Tam jsem byla asi 5 měsíců. No a u toho jsem doučovala děti angličtinu, češtinu, občas i něco jako jinýho, co vlastně bylo jako potřeba.

T: A pak jsi už začala v týhle práci, kterou máš teď?

R: Jo, jo.

T: Tam děláš jak dlouho vlastně?

R: Tam dělám vlastně od druháku na vejšce, takže druhák, třet'ák, čtvrt'ák... No skoro tři roky.

T: A tam tě nějak pak povýšili?

R: No já jsem tam vlastně nastoupila jako, já nevím, třeba za nějakých 80 korun za hodinu a stála jsem celý dny u kopírky a kopírovala jsem a skenovala nějaký papíry, ale byla jsem jako v kanceláři, bylo to jako hezký prostředí, ty lidi byli jako docela milí, nebo takhle, ženský moc milý nebyly, ale kluci byli milí. Tam je to rozdělený na tu technickou část a jakoby na tu ekonomickou část, kterou dělaj holky, a kluci dělaj ty techniky.

T: A co to je za firmu?

R: Správa nemovitostí. No a vlastně tím, že mě jako nebavilo stát u té kopírky, tak jsem nějak jako projevila nějakou větší jako snahu dělat něco jako lepšího, což teďka zpětně jako... Že když vlastně jsem stála u té kopírky, tak jsem měla spoustu času na studium, protože tam jsem nemusela zas tolik jakoby... Měla jsem čistou hlavu prostě, nebylo to takový, že bych tam musela bejt každej den, no ale pak jsem vlastně dostala svůj email, pak jsem dostala jakoby ne na starost úplně své klienty, ale vlastně pomáhala jsem čím dál víc. Já pracuju pro to technické oddělení, takže jsem dostávala čím dál víc úkolů jakoby pro podporu těch jakoby kluků. Takže oni vlastně chlapi jezdili třeba na nějaký jednání, takže jsem jim připravovala podklady, třeba řešili někde opravu omítky, jakoby fasády, třeba já nevím, to byla zakázka za půl milionu, takže prostě obvolat nějaký dodavatele, aby nám prostě dali cenový nabídky, porovnat ty nabídky... A vlastně ta práce začínala bejt čím dál jako zajímavější a párkrát se mi něco takhle povedlo, že vlastně teď už jako by nepracuju za tak málo peněz, už jsem dostala asi třikrát přidáno, taky dostávám přidáno i práce, takže vlastně teďka tak nějak jenom vzpomínám na ty časy, kdy jsem stála u té kopírky, protože teď už vlastně jsem ve fázi, kdy si hledám asistentku vlastně sama pro sebe, že už tady tohle vlastně vůbec nedělám.

T: Takže jaká je vlastně tvoje pozice?

R: Vlastně jako administrativní pracovnice v té firmě. No a vykonávám vlastně, dělám takový věci, na který jako nikdo neměl čas nebo nikdo se tomu nechtěl věnovat, a tam jsem si vlastně našla takovou tu svoji mezeru, že jako by dokážu té firmě vydělat i nějaký peníze navíc, což samozřejmě ten majitel ocení, a pak i já z toho mám jakoby nějaký finance navíc, takže vlastně tady v tomhle jsem se docela jako našla.

T: Ty hned, jak jsi šla na vejšku, ses přestěhovala do (název města)?

R: No ještě třeba tejdén před tím.

T: Vlastně vy jste s přítelem začali chodit ještě před maturitou, takže už jste se sem stěhovali spolu do tohohle bytu?

R: On už tady bydlel dýl s nějakejma kamarádama, ale ten jeden pak nějak neplatil nájem, takže se musel odstěhovat, a já jsem se vlastně přistěhovala, protože zase bylo rozhodování – jakoby buď jít na kolej, nebo dojíždět asi dvě hodiny jako ráno a dvě hodiny zase zpátky odpoledne, anebo mi vlastně přítel nabídl, že se můžu nastěhovat sem, takže jsem přijala tady tuhle možnost, protože pro mě byla v určitém ohledu jako nejpohodlnější – máme jako hezkej byt, není to kolej, kde bych měla nějaký společný sprchy... No ale zase si myslím, že z toho pramení i část těch mejch problémů v tý škole, protože vlastně tím, že žiju, když to tak řeknu, už takovej normální život, že prostě žiju s partnerem, máme nějakej byt, máme nějaký závazky, už jsme si pořídili i auto... A myslím si, že ty lidi, kteří bydlej na těch kolejích, tak maj jakoby takový užší vazby ke svejm spolužákům a líp jakoby získávaj ty informace třeba, já nevim, jako co, kde se naučit, co, kam odevzdat, jakej úkol, protože já jsem vždycky ze všeho hrozně zmatená, protože na to moc nemám čas, takže vždycky nějak něco zjistím úplně jako na poslední chvíli, takže vlastně si myslím, že kdybych byla jakoby blíž těm studentům, tak bych žila víc ten studentskej život.

T: Takže si připadáš, že jsi od nich tak jako distancovaná jako tím, že bydlíš v bytě už, s přítelem...

R: Jo, jo, jo, trošku jako mně to tak přijde, protože řeším úplně jiný jako věci než ti můj spolužáci, protože vlastně hodně se kamarádím i s lidma, kteří už nestudujou, takže vlastně už jezďej třeba na takový ty lepší dovolený, že to nemusí bejt něco jako pod stanem nebo nějaká jako chatička, že jo, takže vlastně si i chci vydělat na tu lepší dovolenou, takže strávím čas v tý práci prostě, a že už vlastně vedu takovou jakoby normální domácnost, jo... Takže když pak potkám takový ty typický jako studenty, tak si myslím jako, že jim nejsem moc podobná. Jako na jednu stranu mám všechno takový jako materiálně, který jako potřebuju, prostě kuchyň, mám svoji koupelnu, jo, mám tady tyhle věci, máme i to auto, ale to si jako bere zas tu svoji daň.

T: Takže co pro tebe znamená studentský život? Myslíš, že něco jiného než pro tvoje spolužáky?

R: No tak jako můj studentskej život vypadá vlastně tak, že já jako... Když popíšu svůj tejděn, jo – teď v pondělí jsem celej den v práci, pak přijedu po práci třeba v šest hodin domu, buď třeba přítel nakoupí, nebo já, to už je jakoby jedno, ale přijedu domů a teď si tady trošku uklidím, uvařím si večeři, třeba i oběd na druhej den, a pak až třeba večer jdu něco dělat jakoby do školy, jo. Takže vlastně ten můj studentskej život... Jako když jsem se potkala s jinym kamarádem, tak ten mi říká: ježiš – jak si prostě užívá, má strašně moc volna a já třeba žádný volno jako nemám prostě, že vlastně jakoby já třeba v tý práci, když si spočítám ty hodiny, tak to mi dá tak do toho tříčtvrtečního úvazku a pak zbytek času trávím ve škole, a pak vlastně když ještě přijedu večer domu, tak musím dělat nějaký úkoly, číst nějakou literaturu a spíš už je pro mě ta škola tak jako na obtíž, že vlastně když mám... Mám přátele rozdělený na takový dvě jako skupiny – ta jedna je pracující a po práci, prostě já nevím, je čtvrtá hodina – padla a maj prostě volno, můžou jít támhle, támhle, něco si jako to... Pak je ta druhá skupina, která sice jako studentská, ale maj to takový víc rozházený, že třeba končej nepravidelně, ale pořád tam je nějaký volnej čas. A pak člověk, když jako by skloubí tu práci s tou školou, přičemž pro mě ta škola není zas tak jakoby důležitá, že na to nekladu zas takovej důraz, protože tu práci, kterou dělám, tak chci dělat i po škole, baví mě to, mám tam možnost jakoby toho kariérního růstu, takže pro mě je to takový, že jsem spíš jako unavená, vyčerpaná a můj studentskej život je spíš takový to, že mě to akorát otravuje, než že bych si to nějak jako užívala jako nějaký párty... A vlastně na tý škole ani ty lidi už tolik neznám, jo, že ještě ze začátku to bylo docela fajn, protože jsem nastoupila s nějakou třídou, tam jsem si našla ty kamarády, no ale velkou část z nich jako by z tý školy vyhodili, takže jsem o ně přišla – jako ne úplně přišla, s některejma se vídám, ale ti, co se mnou nastupovali, tak většina z nich už toho bakaláře má nebo je vyhodili. Takže už šli třeba na magistra – ti, kteří to dokončili – šli třeba i jinam nebo do ciziny. A já teď vlastně tím, že prodlužuju, tak už studuju s lidma, který neznám. Takže už to není takový to, že prostě ve čtvrtek je párty a já bych na ní šla, protože na ni nemám ani jakoby s kým jít. A už jsem vlastně v takovym jako – nevím, jestli věku nebo stádiu, to jako nedokážu rozlišit, jako čím to je – ale už jako nemám chuť se s někym teďka na tý škole seznamovat, protože vlastně už moje priority jsou jakoby jiný, a myslím si, že jako i to, že jsem se tak oddělila, že jako by bydlim třeba v tom bytě, kterej si jakoby z nějakých financí musím zaplatit, a oni třeba žijou na tý koleji, občas jim pomáhaj i třeba rodiče, že jo, neříkám, že všem, ale...

T: A ty si platíš tenhle byt od začátku sama?

R: Vlastně od té doby, co jsem se odstěhovala od rodičů, tak od nich nedostávám žádný peníze. Takže vlastně v tom to bylo takový těžší, že jsem musela hodně chodit do tý práce. Buď bych

si teda mohla zaplatit levnější kolej, ale jsem taková, že jako potřebuju svý soukromí, svůj klid, svoji koupelnu, takže vlastně vybrala jsem si tu variantu, která je dražší. A pro někoho by to bylo jako těžší, že pak jako nemá čas na to studium, ale prostě jako by byla to taková moje volba, že jo.

T: A šlo ti to skloubit nějak dohromady?

R: No, jako šlo. Jako jde to těžko, ale vlastně krom toho, že vlastně jakoby tu školu dělám o rok dýl, tak vlastně si myslím, že to jako šlo. Jako takhle, kdybych tu školu chtěla dělat tak, jak se má, v tom termínu, tak bych asi neměla žádněj volnej čas. Takhle jsem si to jako nějak prodloužila a občas tu školu odsouvám na druhou kolej. Prostě si spíš udělám to volno, než abych to nějak jako hrotila.

T: Čím si vysvětluješ, že ta škola není pro tebe tak důležitá? Je to tím, že sis našla to dobrý zaměstnání, tu dobrou práci, v který chceš i pokračovat potom?

R: Jo, jo, jo, protože vlastně tady ta škola nemá zas tak jako moc dobrý uplatnění na trhu práce, takže pak jsem se rozhodovala vlastně mezi tím, jestli teda přestat pracovat tady v týhle práci, najít si nějakou praxi jakoby v tomhle oboru, ale vlastně i třeba se vzdělávat dál, protože s tím bakalářem v tomhle oboru zas moc práci nezískám, anebo prostě zaplnit tu mezeru na trhu, kde vlastně dělám ve firmě, která se rozvíjí, za tu dobu, co já jsem tam ty tři roky zhruba, tak jsme přijali třeba čtyři nový zaměstnance, takže ta firma se furt zvětšuje, a já mám možnost pořád, přestože jsem brigádník, tak už i ty nový lidi jako zaučuju, prostě už tam mám nějakou takovou lepší pozici a tím, že mě to baví, tak vlastně už v tý škole ztrácím ten význam no, protože u nás jako nepotřebuju bejt doktor, abych tam mohla pracovat.

T: Takže tvoje plány do budoucna jsou takový, že teda nebudeš pokračovat dál na škole?

R: Jako uvažovala jsem třeba o dálkovém studiu, ale vlastně to jsem si zase říkala, že asi nechci, protože jakoby chodit do práce, do školy... A třeba od pondělí do pátku jít do práce a v sobotu jít do školy místo toho, abych měla konečně nějaký volno, který teď třeba poslední dva roky vůbec nemám, tak to už asi nechci. A hlavně můj plán je jako dělat v tý správě nemovitostí, tam chci zůstat, ale u toho bych si chtěla prostě koupit nějakou vlastní nemovitost, tu spravovat a třeba pronajímat, takže vlastně pro mě je už i důležitý to, že začnu získávat nějaký jako lepší finance, abych si mohla vzít třeba hypotéku na nějakou dům, kterej bych jako pronajímala a takhle, třeba si ho zrekonstruovala nebo tak. A vlastně díky tý správě nemovitostí mám spoustu jako kontaktů na různý firmy, dodavatele, zpracovávala jsem třeba i nájemní smlouvy, takže

vlastně se i vyznám tady v tomhle tom trošičku, což mně zase pomůže. A třeba tam pak ani už nebudu pracovat a budu se starat jenom o tu svojí nemovitost, to vůbec jako nedokážu říct, ale to je takovej jako dlouhodobější plán. Ten krátkodobej je vlastně v září dodělat bakaláře, nastoupit normálně do té práce na plný úvazek a trošku si užít jako toho, že budu mít nějaký peníze a volnej čas no.

T: A jakou důležitost teda přiřkládáš tomu titulu vysokoškolskému?

R: No, já si myslím, že třeba v poslední době ty tituly jako by ztrácej na významu, že vlastně dřív to bylo tak, že ten, kdo neměl vzdělání, tak vlastně ani nenašel práci, teď zrovna jsme v takový fázi, kdy se to úplně otočilo, že vlastně dřív si vybíraly firmy zaměstnance, teď si zaměstnanci, což mám i zkušenost, vybíraj firmu, že je to spíš, jako že se ozvou sami ze čtyř firem a vy si vyberete tu, která vám nabízí jako lepší benefity – to jako mám osobní zkušenost, takže to i vim. No a tím, že ty tituly začalo mít tak strašně lidí, tak bakalář už nemá vůbec žádněj jako význam, možná jakoby nějaký další jako magistr třeba, inženýr může mít, ale pro mě osobně to není tak důležitý jako spíš... Bych ho chtěla, protože vlastně na té škole už jsem tak dlouho, a myslím si, že se i ode mě očekává po čtyřech letech, že jako to okolí říká, tak kdy už z tebe něco jako bude. Takže vlastně jako by čekaj, že už nějakěj ten titul získám, ale pro mě osobně není tak důležitěj. Jo, už jako hodněkrát jsem měla takový to, že teda s tou školou skončím, že se budu věnovat jenom té práci, ale vlastně jako současná situace je výhodná i pro tu firmu, že jo, protože vlastně za mě nemusej mít takový vysoký odvody, jako kdybych tam třeba pracovala hned jako na plnej úvazek, takže mi potom můžou dávat ještě nějaký bonusy třeba a tak.

T: A bude ti k něčemu ten titul v té práci?

R: No v té práci asi jako ne. Ale zase nechci říct, že by mi ta vysoká škola nic nedala, jo, to zase ne, jako dala mi spoustu věcí, díky tomu jsem se vlastně v těch devatenácti jako odstěhovala od rodičů, naučila jsem se, že samozřejmě když je člověk doma, tak je to jiný, než když se stará o svůj byt jako sám, zjistila jsem i třeba tu hodnotu těch peněz, když jsme pořád po rodičích něco chtěli, že když vlastně teď musím tady něco opravit v bytě, tak jako si na to taky musím našetřit, takže tady tohle mi to dalo. Dalo mi to tu samostatnost, naučilo mě to získávat si informace, prostě když něco potřebuju vědět, tak prostě musím si to nějak najít, takže tohle mě to naučilo – a to využívám i v té práci – nebo i tu píli, že když chci toho titulu dosáhnout, tak prostě pro to musím něco udělat. A je to takový přenesený, že cokoli chce člověk

v životě dosáhnout, tak pro to něco jako musí. Takže to není o tom, že by mi to nedalo nic, ale samotnej ten titul před tím jménem jako pro mě asi nebude důležitěj.

T: A co rodiče, jak je pro ně důležitý to, že ty budeš mít tady toho bakaláře? A jak třeba reagovali na to, že nechceš pokračovat dál?

R: No tak tím, že vlastně jsem už několikrát z té školy chtěla odejít, tak vlastně mamka byla ta, kdo mě vždycky podporoval, a bylo to v jakymkoli rozhodnutí – i zůstat, i odejít. Takže prostě mi řekla, že tím, že prostě třeba její rodiče byli zklamaný, že na tu vejšku nešla a že měla mě a že třeba nešla radši na potrat, prostě takhle... No jako děda, babička byla zase taková křesťanka, jako že chtěla, aby si to dítě nechala, a děda zase že jako ne, takže tam to bylo takový složitý. Ale tím, že vlastně mamka jako by zažívala takový situace, že jo, těžký, tak nikdy nás do ničeho netlačila, protože ona vždycky byla dotlačená do něčeho – z jedny strany nech si dítě, z druhý strany to dítě si nenech – a jí bylo sedmnáct a sama nevěděla, co jako má dělat, takže mě i bráchu vždycky nechávala se rozhodnout jako samotný. Takže i kdyby třeba byla zklamaná, což nikdy jako nedala najevo, tak vlastně vždycky nám řekla: dělej to, co si myslíš, že je pro tebe nejlepší. Takže pokud já jsem jí říkala: ježiš, já asi skončím s tou školou a nevím, jak to řeknu tátovi, tak ona: prosim tě, na to se vyprdni, hlavně prostě pokud je pro tebe důležitý skončit, tak skonči, hlavně ať seš jako šťastná a spokojená. Takže když jsem přišla s tím, že jako dál nechci, nebo oni se mě jako ani neptali, jestli dál půjdu, asi očekávali, že mám tu práci, o který jako mluvím hodně a ráda, tak nějak jako očekávali, že už asi nechci. Táta se mě ptal, ale taky to pochopil, takže tam jako žádněj problém nebyl.

T: A jakej teď máš vztah k tomu domovu v těch (název města)?

R: No tak jako o hodně lepší, než když jsem tam bydlela. Jako v té době to pro mě byla pitomá vesnice, kde prostě člověk nemůže nic dělat, neměla jsem tam zas tolik kamarádů, takže to bylo pro mě takový, že jsem tam byla jak cizinec, s rodičema jsem se taky hádala hodně, no tak protože mamka prostě jak furt chtěla, aby všechno bylo perfektní, jak ona říká, že to, co děláš, musíš dělat nejlíp, jak umíš, no tak vždycky jsme třeba vařily a já jsem to dělala nějak po svém, protože jsem taky kreativní člověk, a u ní to bylo takový: prostě to nemůžeš dělat takhle, musíš to dělat takhle. A já zase nesnáším ty pravidla, takže to bylo takový těžký prostě to skloubit, ale teď tam vlastně jezdím docela často, si myslím, a i jako ráda, víš co, teď už je to prostě úplně jiný, člověk přijede, popovídá si... A nejseš nucenej toho druhýho vidět každej den za všech situací a vidíš ho jenom, když chceš, když máš tu náladu, když si chceš popovídat. Nebo i tím,

že tady jako by žiju ve městě, který je takový hodně jako hlučný, akční, tak že si chci odpočinout, tak jedu tam, vezmu si knížku, jsem na zahradě... Takže už to tam mám radši.

T: A ještě když si vzpomeneš, jaká byla tvá očekávání ohledně vejšky? Splnilo to tvá očekávání, nebo to bylo úplně odlišný od toho, co jsi očekávala?

R: Tak očekávání jako... No takhle, když jsem byla v posledním ročníku na gymplu, tak mi třeba vadilo, že tam musíme být devět hodin denně. My jsme chtěli maturovat třeba z těch společenských věd a museli jsme hodně chodit na tu biologii, chemii... Hodně jako, protože jsme měli v té době na výběr – byly čtyři semináře, my jsme si tři z nich museli zvolit, ale humanitní byl jenom jeden, takže ty dva navíc jsem měla buď matiku, biologii nebo chemii. Takže jsem si vzala biologii a chemii, ta matika pro mě byla úplně jako tabu. A vadilo mi, že nás takhle do toho jako hodně nutěj. A od té vysoký školy jsem čekala, že si vyberu teda nějaký obor a že tam si budu volit nějak ty předměty, který mě budou jako zajímat, no a vlastně to tak vůbec nebylo. Protože nějaký jsme měli daný, to jako chápu a pak je řada povinně-volitelných předmětů, no ale u těch to bylo tak, že... My studujeme dvouobor, dva obory jako najednou a pak je tam ještě jeden obor, kterej jako souvisí s tím našim – ona je (název oborů) – no a vždycky si člověk musel vybrat kombinaci dvou těch předmětů pro to svoje studium. Takže já mám (název oboru), no a všechny povinně-volitelný předměty jsou z (název oboru). No ale když už jsem si zvolila tyhle dva jako předměty, tak bych je chtěla studovat, chtěla bych se o nich dozvědět co nejvíc, a ne že mám prostě volitelný jako (název předmětu), která jako pro mě úplně je taková jako cizí, nezajímá mě, když to takhle řeknu, a ani ti učitelé nás tam nechtěj, protože my nemáme ty znalosti, takže my tam přijdeme, řekneme, že jsme tady ze (název oboru), a oni na nás jako koukaj, co tady jako chcete, a my: no my prostě musíme nasbírat kredity, jo. Takže vlastně u našeho oboru je strašně málo povinně-volitelných předmětů, který by byly fakt k našemu oboru, což je hrozná škoda, a díky tomu jsme pak museli chodit na spoustu předmětů, na který jsme nechtěli, což bylo vlastně stejný jako na tom gymplu, takže mě to hrozně zklamalo. A paradoxně ty matiky jsme tam měli taky docela dost, no to jsme měli statistiku, matiku, logiku, ale jako dala jsem to třeba na dvojku, takže to nebylo zas, že by to člověk nějak nezvládl, ale to jsem vůbec nečekala. A můj cíl byl vlastně více se věnovat té (název oboru), ale oni nám tam hodně nACPali tu (název oboru), což jsem chápala, že je to vlastně dvouobor, takže ten druhý tam musí být taky zastoupený, ale pořád jsem čekala, že vlastně si více těch volitelných nebo povinně-volitelných předmětů dám na tu (název oboru). A tam je vlastně omezený počet těch kurzů a já teď vlastně si můžu volit jenom tu (název oboru) nebo tu (název oboru) a to je pro mě úplně... Že mě to fakt nebaví. Že když člověk chtěl jeden

z těch tří a to, co člověk chtěl nejvíc, má vlastně nejmíň paradoxně... No a když pak máš 66 % toho, co člověka nezajímá, no tak to je jako...

T: A co bakalářka? Jak jsi došla k tématu, co teď máš?

R: No tak téma té bakalářky je Sociální vyloučení z pohledu veřejně-politických aktérů. Moje mamka vlastně pracuje v sociálních službách, vypráví mi jako různé příběhy, který ani nejsou moc medializovaný, na to, že mě třeba šokovaly, tak se nějak jako ututlávají, takže to mi přišlo jako zajímavý. Pak jsem se dozvěděla, že to město, ve kterém provádím výzkum, že v něm byla identifikovaná sociálně vyloučená lokalita, takže mě to tak nějak začalo zajímat, a vlastně jsem zjistila, že v tom městě je nějaký rozpor mezi tím, že ti aktéři v tom městě tvrdí, že tam ta vyloučená lokalita není, a přesto z nějakýho výzkumu vyplynulo, že tam je. Tak mě začalo zajímat, jestli teda to, že to vnímaj, že tam žádný problém není, jestli to vyplývá z toho, třeba že buď nerozuměj tomu pojmu, že si ho třeba vykládaj nějak po svém, nebo jestli je to tím, že má to město odlišný zájmy, že by radši jako stavělo, a chce, aby o těch problémech se nevědělo, tak mě zajímalo jakoby tohle to. Protože vlastně to sociální vyloučení není... Jako má to nějaký definice, ale přijde mi, že si to každéj může vykládat tak nějak po svém, tak mě zajímalo, jak si to vykládaj ti aktéři v tom daným městě.

T: Jsou nějaké překážky, které musíš při psaní bakalářské práce překonávat? Jsi třeba spokojená se svou vedoucí?

R: No tak to je další problém... Prostě jako na té škole mě potkalo jako spoustu problémů, za některý jsem si mohla sama, ale tady to je zase prostě... Ve chvíli, kdy vlastně studenti odevzdávají hotovou bakalářskou práci, tak moje vedoucí po mně chce prostě osnovu bakalářské práce – o čem jako budu asi tak psát. Jako ve chvíli, kdy je to prostě měsíc před odevzdáním jako oficiálním, takže už bych jí to měla odevzdat, tak ona: no tak o čem jako asi tak zhruba budeš psát... Takže prostě třeba já jí napíšu nějaký email, mám padesát dotazů, protože prostě jsem nikdy takovou práci nepsala, nevím, jak se to píše, mám udělat analýzu rozhovorů, takže ji nějak dělám, protože jsem si na internetu našla, jak se to má asi dělat, napíšu jí, jestli to mám jako takhle dobře, jestli můžu pokračovat, a po dvou tejdnech mi přijde odpověď, že to je špatně. Takže vlastně celou dobu to, co jsem dělala, tak je úplně špatně, a zjistím to pak až jako podle mě vždycky pozdě. Já jsem ji třeba naposledy viděla někdy v lednu, moji kamarádi jako pořád chodili na nějaký konzultace, já chodím na konzultace k jiným lidem, protože ona na mě nemá čas, no a pak když se s ní vidím, tak mi řekne: jo, jo, jo, to bude v pohodě, to se nějak zvládne, no tak jako... Já jsem to chtěla odevzdávat už teď, jako můžu to

odevzdat sama za sebe, ale nemám to od ní zkontrolovaný, protože buď nemá čas nebo nemá zájem. Vlastně na to, že to má být vedoucí, tak si myslím, že má jako toho člověka dovést k tomu cíli, a ona mě spíš jako zbrzdňuje.

T: A brácha plánuje jít na vejšku?

R: On studuje na Škodovce jakoby střední školu, teď ji končí, no akorát že se zamiloval do vlastně paní, která už má dvě děti, takže vlastně jeho plány na vysokou školu ztroskotaly na tom, že ona se chce rozvést, a aby on se postaral o svou novou rodinu, tak vlastně na vysokou školu nejde. Nebo jako on ani není takovej, že by se jako moc učil, ale vim, že třeba ještě rok a půl zpátky o tom přemýšlel a říkal si, protože vlastně ta Škodovka sjejm studentům nabízí studentskou půjčku, protože ta škola je soukromá, a myslím si, že ti, kteří jsou tam na střední, jsou jakoby zvýhodnění oproti těm, kteří tam jdou jako cizí. No ale vlastně teď se mu to seběhlo tak, že ani jako by nepůjde, možná třeba později, já jsem se s ním o tom bavila, že třeba uvidí, jak to bude za rok. No ale já si myslím na druhou stranu, že když už nastoupí do práce, tak pak už se mu nebude chtít zase zvykat na míň peněz, že jo, v rámci brigády a takhle, takže asi taky nepůjde.